

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут _____ Навчально-науковий інститут економіки і управління _____

Кафедра _____ економіки і права _____

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

_____ Шеремет О. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ р.

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ Заїнчковський А. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності _____ 051 «Економіка» _____
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми _____ «Економіка підприємства» _____

на тему: _____ «Забезпечення підвищення капіталізації підприємства».

Виконав: здобувач 4 курсу, групи ЕП 4-1

_____ Долбенко Юлія Олександрівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Керівник _____ Заїнчковський Анатолій Олександрович _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Рецензент _____ Ковальчук І. В. _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній роботі немає запозичень із праць інших авторів без відповідних посилань.

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2020 р.

АНОТАЦІЯ

Долбенко Ю.О. «Забезпечення підвищення капіталізації підприємства».

Дослідження на здобуття освітньо-кваліфікаційного ступеня бакалавр зі спеціальності «051 Економіка», освітньо-професійної програми «Економіка підприємства» – Національний Університет Харчових Технологій. – м. Київ 2020.

Кваліфікаційну роботу виконано на 100 сторінках, перелік використаних джерел складається з 80 джерел, 9 додатків на 11 сторінках, містить 19 таблиць та 21 рисунок.

Об'єкт дослідження – фінансово-господарська діяльність АТ «ОТП БАНК».

В першому розділі розглянуто теоретичні основи капіталізації суб'єктів господарювання, а саме економічну сутність та зміст поняття капіталізації банку, обґрунтування достатності капіталу банку та методичні засади оцінювання капіталізації банку. У другому розділі наведено загальну характеристику досліджуваного банку, проведено аналіз господарської діяльності, оцінку фінансового стану та аналіз капіталізації АТ «ОТП БАНК». У третьому розділі на основі проведеного аналізу в другому розділі, було запропоновано напрямки забезпечення капіталізації об'єкта дослідження, оцінка та аналіз впливу запропонованого заходу на АТ «ОТП БАНК».

Ключові слова: АТ «ОТП БАНК», капіталізація, достатність капіталу, оцінювання капіталізації, додаткова емісія, групи банків, Базель, визначення капіталізації.

ANNOTATION

Dolbenko Y.O. «Ensuring increased capitalization of the enterprise».

Research for obtaining a bachelor's degree in «051 Economics», educational and professional program «Business Economics» – National University of Food Technology. – Kyiv 2020.

Qualification work is performed on 100 pages, the list of used sources consists of 80 sources, 9 appendices on 11 pages, contains 19 tables and 21 figures.

The object of research is the financial and economic activity of OTP BANK JSC.

The first section considers the theoretical foundations of capitalization of business entities, namely the economic essence and content of the concept of bank capitalization, justification of bank capital adequacy and methodological principles for assessing the capitalization of the bank. The second section presents the general characteristics of the studied bank, the analysis of economic activity, assessment of financial condition and capitalization analysis of JSC «OTP BANK». In the third section, based on the analysis in the second section, the directions of ensuring the capitalization of the object of study, assessment and analysis of the impact of the proposed measure on JSC «OTP BANK» were proposed.

Key words: OTP BANK JSC, capitalization, capital adequacy, capitalization assessment, additional issue, groups of banks, Basel, capitalization determination.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Економічна сутність та зміст поняття капіталізації банку	6
1.2. Обґрунтування достатності капіталу банку	13
1.3. Методичні засади оцінювання капіталізації банку	19
Висновок до розділу 1	27
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РЕГУЛЮВАННЯ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ АТ «ОТП БАНК»	30
2.1. Загальна характеристика функціонування АТ «ОТП БАНК».....	30
2.2. Аналіз господарської діяльності банку	34
2.3. Оцінка фінансового стану банку	46
2.4. Оцінка та аналіз забезпечення капіталізації банку.....	51
Висновок до розділу 2	57
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ РЕГУЛЮВАННЯ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ БАНКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	60
3.1. Напрями забезпечення підвищення капіталізації АТ «ОТП БАНК»	60
3.2. Проведення додаткової емісії акцій для підвищення рівня капіталізації АТ «ОТП БАНК»	72
3.3 Вплив додаткової емісії акцій на рівень капіталізації АТ «ОТП БАНК».....	82
Висновок до розділу 3	89
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	94
ДОДАТКИ.....	103

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Забезпечення економічного зростання, збільшення інвестицій, зниження боргового тягара і вирішення багатьох інших проблем, що стоять перед українською економікою, залежать від ефективності функціонування банківської системи. Тому необхідно оцінити можливості її участі в інвестиціях і в розвитку виробництва, уточнити, наскільки банківська система має у своєму розпорядженні необхідними ресурсами для розвитку економіки. Очевидно, що стан банківської системи залежить від багатьох факторів, включаючи економічні. Банки спираються, в першу чергу, на ті ресурсні можливості, які є в країні.

Говорять про те, що українська банківська система при виконанні своїх ключових функцій з обслуговування та забезпечення економіки кредитними ресурсами наштовхується на істотні кількісні обмеження. І це не дозволяє їй на адекватному рівні брати участь у вирішенні тих проблем, які стоять в даний час перед українською економікою.

Актуальність проблеми посилюється на тлі глобальних проблем. Слід зазначити, що в існуючій економічній літературі досі не сформульовано єдине поняття «капіталізація банку» і не сформований підхід до її оцінки. У радянський період термін «капіталізація» не застосовувався в силу того, що радянська наука не оперувала поняттям «капітал». Але в зв'язку з ринковими перетвореннями в економіці і під впливом світової економічної кризи виникла гостра необхідність застосування даного терміну, а також пошуку механізмів оцінки даного процесу або явища. Сьогодні без оцінки капіталізації комерційних банків не обійтися.

Таким чином, одним з головних питань в даний час є вирішення проблеми капіталізації банківської системи, що дозволить сформувати достатню ресурсну базу в економіці і підтримувати необхідний рівень інвестицій і економічне зростання.

Методичною основою дослідження послужили праці видатних вітчизняних економістів і вчених, що займаються вивченням питань капіталу

банку, таких як О. І. Лаврушин, Г. Н. Белоглазова, М. А. Пессель, В.С. Геращенко, В. З. Балікоєв, Л. П. Кроливецкая, В. І. Колесников, Б. Г. Федоров, А. М. Тавас, Г. М. Тарасова, А. В. Новіков, Н. В. Фадейкіна, Г. Г. Фетисов і ін., які внесли значний вклад у вивчення проблем капіталізації комерційних банків як способу забезпечення економічного зростання в країні.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження є дослідження забезпечення підвищення капіталізації АТ «ОТП БАНК».

Для досягнення окресленої мети в дипломній роботі необхідно вирішити такі основні **завдання**:

- дослідити поняття «капіталізація» та форми її прояву в банківській діяльності;
- сформулювати і оцінити критерії відбору факторів, що впливають на капіталізацію банку;
- дослідити існуючі підходи до оцінки рівня капіталу банку з урахуванням його кількісних і якісних характеристик;
- формувати методичний підхід, в рамках якого розробити методику оцінки капіталізації банків;
- розробити систему заходів і рекомендацій щодо забезпечення підвищення капіталізації АТ «ОТП БАНК».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних питань щодо забезпечення підвищення капіталізації банків.

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська та економічна діяльність АТ «ОТП БАНК».

Методи дослідження порівняння, спостереження, аналогій, метод індукції (типологізації банків) і дедукції (виділення факторів, що впливають на капіталізацію банку), поєднання аналізу і синтезу, метод класифікацій, статистико-математичні методи.

Інформаційною базою дослідження послужили діючі нормативні і законодавчі акти України, матеріали НБУ, а також статистичні дані державної

статистики, публікації в періодичній пресі з досліджуваної теми, матеріали конференцій, що стосуються питань регулювання процесів формування структури капіталу банків, фінансова звітність АТ «ОТП БАНК», а також ресурси мережі Інтернет.

Структура та зміст кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, викладених на 100 сторінках, переліку використаних джерел із 80 джерел, 9 додатків на 11 сторінках. Робота містить 19 таблиць та 21 рисуноків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КАПІТАЛІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1. Економічна сутність та зміст поняття капіталізації банку

Банківська система країни – одне з найголовніших ланок її економіки, її кровноносна система. Багато в чому саме банківський сектор визначає рівень економічного розвитку, впливаючи на темпи економічного зростання через інвестиції в різні сектори економіки. У той же час розвиток банківської системи залежить і від зовнішніх факторів: відносини між господарюючими суб'єктами, ступеня втручання держави в економіку та ін.

Розглядаючи проблему взаємозв'язку реального і фінансового секторів, потрібно відзначити, що завданням останнього є задоволення потреб суб'єктів господарювання в грошових ресурсах. Сформувався фінансовий сектор перешкоджає розвитку країни.

Кредити або вихід на фондовий ринок - ось два шляхи для підприємств, що стоять перед необхідністю залучення фінансування. Банки, в свою чергу, теж можуть залучати кошти на первинному ринку за допомогою розміщення облігаційних позик або емісії акцій. А значить, банківська система і фондовий ринок одночасно і конкурують, і доповнюють один одного. Одна з головних цілей функціонування банків - надання кредитів у розмірі, який залежить і від обсягу власного капіталу, і від сум залучених коштів. На обличчя не тільки негативні наслідки недокапіталізацію банківської системи, очевидні всі складнощі вирішення цієї проблеми. Банківські системи західних країн пройшли тривалу еволюцію, капітал банків накопичувався сотні років. Вся сучасна українська банківська система з її історією за абсолютними показниками активів і капіталізації порівнянна лише з одним середнім за фінансовими показниками європейським банком. Очевидним є дисбаланс між потребами великих підприємств, активи яких створювалися переважно в радянські часи, і можливостями фінансового сектора,

тільки зараз набирає обертів після серйозного відтоку капіталу в дев'яності роки. Від вирішення проблеми капіталізації банківського сектора багато в чому залежить не тільки конкурентоспроможність національної економіки, а й політичну вагу країни в світі.

Вчені-економісти вкладають в поняття «капіталізація» різний зміст. Дуже часто відбувається заміна терміну «капіталізація» іншими поняттями, такими як, наприклад, «ринкова капіталізація» або «капітальна база». Основні розбіжності і непорозуміння опонентів під час обговорення процесу визначення і оцінки капіталу банку і його похідних термінів викликає саме їх різне трактування. Це підсилює потребу в теоретичному дослідженні, що розкриває сутність зрозуміла «капіталізація банку».

Термін «капіталізація» є похідним поняттям від «капіталу». Множинність підходів до поняття капіталізації пов'язана з багатоаспектністю самого поняття «капітал». Це пояснюється тим, що капітал розглядається в різних видах (виробничий, фінансовий та ін.), Формах (натурально-речовинний, акціонерний) і проявах (потік, запас). Оскільки об'єктом дослідження є капітал в банківській сфері, то в подальшому описувати слід банківський капітал і процеси, пов'язані з його рухом і трансформацією.

Капіталізація будь-якого фінансового інституту - найважливіший параметр оцінки його інвестиційної привабливості як бізнесу; капіталізація банківської системи в цілому відображає стійкість і визначає основні тенденції розвитку економіки країни. Саме капіталізація сприяє збільшенню ресурсного потенціалу тієї чи іншої компанії за рахунок додаткового залучення прямих і портфельних інвестицій, а, крім того, і позикових коштів. Чим вище капіталізація, тим вище застава вартість компанії, тим більше кредитів вона зможе залучити для розвитку свого бізнесу. В рамках окремого інституту рівень капіталізації характеризує здатність його менеджерів довести перспективність діяльності даного інституту. Крім того, з рівнем капіталізації дуже тісно пов'язаний обсяг фінансового ринку.

Розглянемо на прикладі термінології «Капіталізація» з офіційного сайту НБУ. Для кращого розуміння зобразимо на рисунку 1.1.

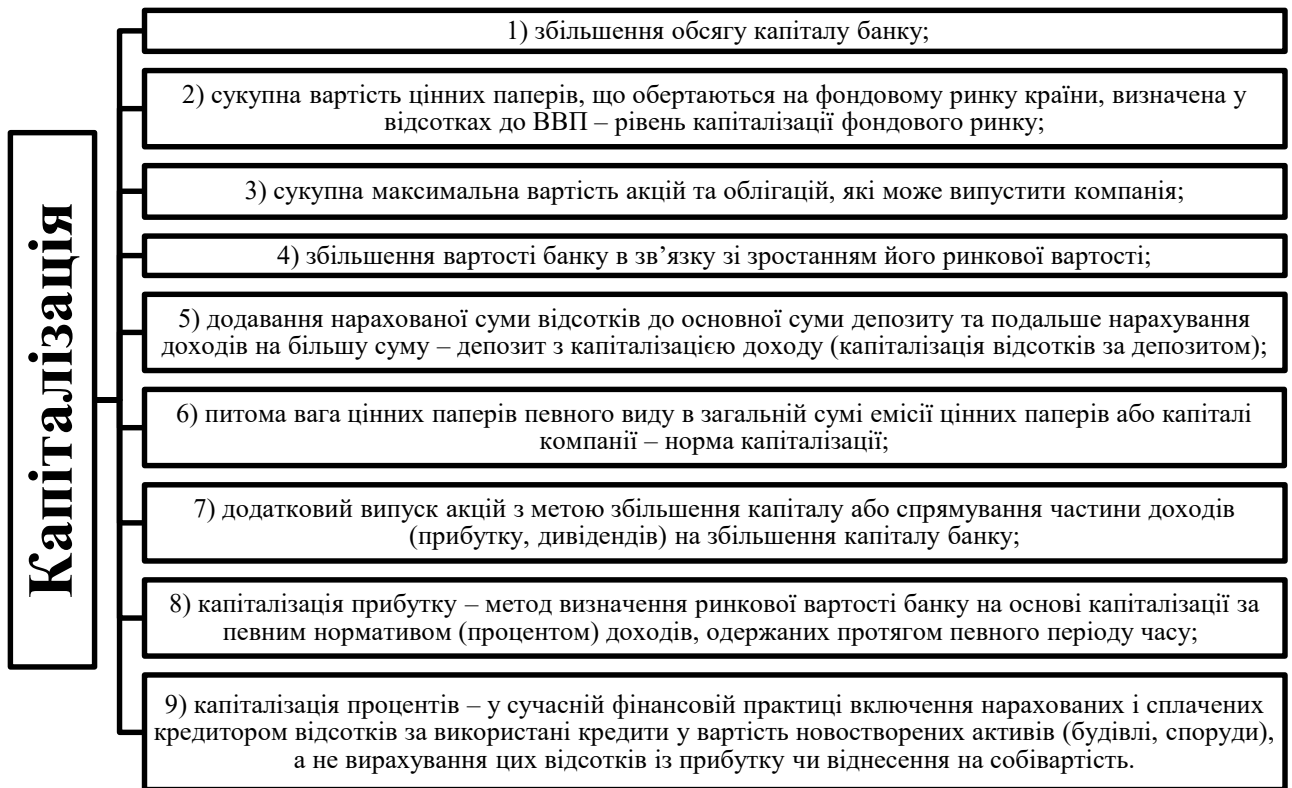

Рис. 1.1. Визначення терміну капіталізація на основі офіційного сайту НБУ.

Джерело: побудовано автором на основі джерела [60].

Сенс процесу капіталізації полягає в підвищенні вартості капіталу, що належить суб'єктам всіх рівнів економіки країни, в результаті зростання їх господарського потенціалу та ефективності. Таким чином, капіталізація багато в чому визначає темпи економічного зростання і глобальну конкурентоспроможність національної економіки. Значення капіталізації зростає в умовах глобальних змін у виробничій та інституційній структурі, фінансовій сфері світової економіки, роблячи істотний вплив на розвиток національних економік.

Перш за все, звернемося до поняття терміну капіталізація компанії/ банку в зарубіжній і вітчизняній економічній літературі. Існують різні підходи до розуміння капіталізації. У широкому сенсі капіталізація - це спроба знайти

вартісне вираження економічного капіталу, це безперервно змінюється величина.

Згідно У. Шарпу, ринкова капіталізація (market capitalization) - сумарна ринкова вартість цінного паперу, що дорівнює добутку ринкової ціни акції на кількість акцій, що перебувають поза корпорацією, яка випустила акції.

М. Бретт трактує дане поняття як ринкову вартість всіх звичайних акцій компанії: кількість акцій в емісії, помножену на їх ринкову ціну. У вітчизняній економічній літературі⁵ під ринковою капіталізацією компанії також розуміється вартість всіх акцій компанії. Так, цей термін характеризується ринковою вартістю компанії або вартістю пакетів акцій, часток. Він показує ціну, яку ринок готовий заплатити за компанію.

Інше тлумачення капіталізації полягає в наступному: даний процес має на увазі трансформацію доходу або прибутку до вартості. Цей підхід називається методом прямої капіталізації.

Що стосується використання терміну капіталізація стосовно банківським структурам, то Пітер С. Роуз під ринковою вартістю капіталу банку розуміє твір поточної курсової вартості випущених акцій на число випущених акцій. У вітчизняній економічній літературі термін ринкова капіталізація визначається схожим чином, Л.В. Ільїна говорить про ринкову вартість капіталу кредитної організації як про твір кількості акцій на їх ринкову вартість. В.М. Рутгайзер і А.Є. Будічкій, приводячи рейтингову оцінку капіталізації українських банків, відзначають ринкову вартість (капіталізацію) банку, виходячи з біржових котирувань 100% звичайних акцій банку. Отже, поняття ринкова капіталізація в широкому сенсі трактується як ринкова (біржова) вартість банку.

Крім того, існує трактування капіталізації фінансово-кредитного інституту через розмір його власного капіталу. В даному випадку під капіталізацією банківської системи мається на увазі нарощування власних коштів кредитних організацій. Капіталізація окремого банку визначається абсолютним розміром його власного капіталу. Таким чином, мова йде про балансову вартість власного капіталу (book value).

На XVI Міжнародному банківському конгресі представники Банку України трактували поняття капіталізація банку наступним чином: «ми часто оперуємо терміном « капіталізація », розуміючи під цим власні кошти або власний капітал банків і його достатність для покриття ризиків. Цей термін широко використовується і в міжнародній практиці, в Базельських документах по нагляду ».

Пітер С. Роуз вказує, що: «Наприклад, капітал може оцінюватися за його балансовою вартістю (в бухгалтерській термінології - «за загальноприйнятими принципами бухгалтерії»). У цьому випадку більшість активів і пасивів банку оцінюється в балансі за тією вартістю, яку вони мають в момент придбання або випуску. Отже, балансова вартість капіталу банку дорівнює різниці між балансовою вартістю активів банку та балансовою вартістю пасивів банку.

Фахівці Банку Італії (Л. Гамбакорта і П. Міструллі) під капіталізацією банку мають на увазі ту величину капіталу кредитної організації, яка перевищує мінімальну вимогу до достатності капіталу (capital adequacy ratio or capitalo-asset ratio), встановлене банківським законодавством¹³. Ряд інших іноземних авторів дотримуються подібного трактування, так Дж. Стубос, відзначаючи капіталізацію банків країн Південно-Східної Європи, порівнює їх рівень достатності власного капіталу (capital adequacy ratio) з необхідним мінімальним рівнем, зазначеному в законодавстві (regulatory capital adequacy ratio).

Б. Шміц також пов'язує капіталізацію банків країн Центральної та Східної Європи з рівнем достатності капіталу.

Для будь-якої компанії існує два варіанти стратегії зростання - придбання іншої компанії або власне внутрішнє розвиток. У процесі постійного розвитку на підставі наявної стратегії компанія визначає, що є найбільш вигідним в кожен конкретний момент часу: придбання нового бізнесу або перерозподіл ресурсів в рамках вже наявних напрямків діяльності. Відповідно мети придбання нового бізнесу через процеси злиття і поглинання полягає в створенні стратегічної переваги за рахунок приєднання і інтегрування нових

елементів бізнесу, що має бути більш ефективним, ніж їх внутрішній розвиток в рамках даної компанії. Це також відноситься і до фінансових інститутів.

Поряд з капіталізацією банків за рахунок власних коштів і роботи на фондовому ринку, значний вплив на ступінь концентрації капіталу надає реорганізація банківських структур у вигляді злиття і поглинання. У зарубіжній практиці широко використовується даний метод, що теоретично дозволяє досить швидко збільшити ресурсну базу банку, однак, на практиці це відбувається не завжди.

Перш за все, наведемо основні причини концентрації банківського капіталу і мотиви, які спонукають банки брати участь у злиттях і поглинаннях, а, крім того, детально розглянемо чинники, що сприяють або перешкоджають збільшенню ресурсної бази фінансових інститутів, створених в результаті процесів злиття і поглинання.

Причинами концентрації капіталу в банківській сфері являються:

- 1) недолік власного капіталу;
- 2) потреба в зростанні;
- 3) зниження ризику відтоку грошових коштів (втрати ліквідності) і зміцнення іміджу;
- 4) прагнення отримати приріст прибутку;
- 5) потреба в збільшенні частки на ринку;
- 6) досягнення ефекту масштабу;
- 7) придбання висококваліфікованих кадрів;
- 8) захисна реакція на можливе поглинання.

Злиття і поглинання є окремим випадком консолідації капіталу. У вітчизняній літературі широко висвітлюються мотиви злиття і поглинання, зокрема Седін А.І. називає такі:

- 1) прагнення отримати синергетичний ефект, тобто взаємодоповнююче дію активів двох або декількох організацій, сукупний результат, якого перевищує сумарний результат окремо працюють на ринку структур;
- 2) бажання підвищити якість і ефективність управління;

- 3) диверсифікація бізнесу;
- 4) можливість використання надлишкових ресурсів;
- 5) різниця в ринковій ціні компанії і вартості її заміщення;
- 6) особисті мотиви менеджменту.

Зупинимось детальніше на деяких мотивах злиття і поглинання.

Мотив синергії. У широкому сенсі синергетичними називаються такі ситуації, коли ефективність спільного використання активів двох компаній вище сумарної ефективності їх використання окремо, в цьому випадку капіталізована вартість новоствореної за рахунок злиття компанії перевищує суму вартостей компаній або банків, які брали участь у злитті. Синергія виникає завдяки таким факторам: економії на масштабі, комбінування взаємодоповнюючих ресурсів, економії коштів за рахунок зниження транзакційних витрат, зміцнення позицій на ринку (мотив моно- або олігополії), економії на НДДКР. Злиття і поглинання, обумовлені даним мотивом, вигідні для акціонерів, так як зросла ефективність діяльності сприяє зростанню вартості компанії, а, отже, і зростання вартості її акцій.

Однак не завжди синергетичний ефект призводить до збільшення ринкової вартості новоствореної компанії, іноді досягається протилежний результат. Отже, доцільно при аналізі та оцінці можливих ефектів від злиття і поглинання звернути увагу на наступні моменти: можливе зниження сукупного доходу в результаті об'єднання, ймовірність виникнення значних одноразових витрат, виникнення позитивних ефектів тільки в довгостроковій перспективі. Такі зарубіжні автори як Емері Д.Р. і Фінерті Дж. Д. відносять мотив синергії до сумнівних мотивів злиття.

Мотив взаємодоповнюючих ресурсів. Злиття може виявитися доцільним, якщо дві чи більше банків мають у своєму розпорядженні взаємодоповнюючими ресурсами. Кожен з них має те, що необхідно для іншого, і тому їх злиття може виявитися ефективним. Ці банки після об'єднання будуть коштувати дорожче в порівнянні з сумою їх вартостей до злиття, так як

кожен набуває те, що йому не вистачало, причому отримує ці ресурси дешевше, ніж вони обійшлися б йому, якби довелося їх створювати самостійно.

Мотив придбання активів. Якщо фінансовий інститут в змозі купити інший інститут заради отримання його активів і тим самим уникнути необхідності здійснювати значні за обсягом довгострокові інвестиції, тоді така угода буде вигідна акціонерам обох сторін. Перші відразу отримують активи і не несуть ризиків по вкладенням в довгостроковий проект, а останні можуть збільшити свій добробут за рахунок премії, яку виплачують покупці понад ринкову ціну, що поглинається.

Пітер С. Роуз виділяє головний мотив, що спонукає банки приймати участь в процесах злиття і поглинання: «Багато злиття (якщо не більша їх частина) відбуваються в силу того, що власники акцій відповідних банків розраховують на негайне зростання очікуваного прибутку після завершення злиття. Якщо набуває організація має більш агресивний менеджмент, ніж купується банківська фірма, то доходи банку можуть зростати в тій мірі, в якій будуть повніше використовуватися ринки і освоюватися нові види послуг».

1.2. Обґрунтування достатності капіталу банку

Поняття достатності банківського капіталу можна трактувати двома різними способами. Перший (закордонний) - це здатність заповнювати втрати, а також контролювати поточний свої статки. Другий (вітчизняний) - здатність зберігати стійкість і надійність.

Перші підходи до регулювання власних коштів створювалися ще в 1870-х роках. У той час власний капітал враховувався відповідно, як з депозитами, так і з активами. Пізніше, було встановлено, що саме якість активів впливає на необхідність в капіталі, а не депозити.

Американські банки в період II світової війни стали вкладати кошти в найменш ризиковані активи, такі, як державні цінні папери. З цих дій було прийняття нових поправок в оцінці капіталу - всі активи стали зважувати за

рівнем ризику. На початку коефіцієнт, який повинні були дотримуватися банки, становив 20%, однак потім вимоги знизилися.

Надалі, всі банківські активи стали поділяти на категорії ризику (спочатку існувало 6 груп ризику). Чим більше ризик активу, тим більша сума йшла в розрахунок коефіцієнта.

Статті капіталу так само були розділені, з'явився первинний капітал (акції, прибуток, резерви і т.д.) і вторинний (привілейовані акції, субординовані кредити). Вторинний капітал не повинен був перевищувати 50% всього капіталу банку.

У 1985 році відомства з банківського нагляду США ввели мінімальний поріг достатності капіталу: первинний капітал не повинен був бути нижче 5,5%, а вторинний не нижче 6%.

Однак існувала проблема способів оцінки власного капіталу в різних країнах. Було вирішено заснувати Базельський комітет з банківського нагляду, який займався б створенням єдиних стандартів банківського регулювання.

Фінансова криза мала негативний вплив на економіку багатьох країн. Для подолання наслідків фінансової кризи, багато урядів і Центральні банки стали вживати екстрених заходів з порятунку банківської системи своїх країн. Для вирішення даної проблеми багато хто з них завернулись в Базельський комітет з банківського нагляду. В свою чергу Базельський комітет приймає рішення про перегляд і посилення міжнародних стандартів оцінки достатності капіталу, які закріплені в Базельській угоді.

Достатність капіталу - показник відображає стійкість фінансової установи і можливість повноцінно функціонувати, з урахуванням можливих ризиків.

Безумовно, одним з найважливіших напрямків керування діяльністю комерційних банків є якісна оцінка достатності та відповідності власного капіталу на основі швидкості розвитку активів банку та нормативних вимог регулюючих органів. Ефективність і стабільність банку багато в чому залежить від його розміру капіталу. Забезпечення необхідної суми банківського капіталу

- це не лише одне з головних завдань його керівників, а й одне з головних завдань державних органів, що контролюють всю банківську систему.

Питання визначення та оцінки власного капіталу банку набувають важливого значення, після виникнення інституту самостійних комерційних банків, і особливо в несприятливих економічних умовах сьогодення.

При нестачі капіталу банк виявляється вкрай чутливим до макроекономічних змін. Навіть при незначному погіршенні фінансового становища підвищується ризик банкрутства. У протилежній ситуації, коли капітал в надлишку, організація часто виявляється не конкурентоспроможною на кредитному ринку. Власний капітал виконує певні функції. По-перше, це створило фінансові резерви для банків, що дозволяють йому продовжувати свою основну діяльність у разі непередбачених збитків. По-друге, достатній рівень капіталу може підтримувати високий рівень довіри клієнтів банку, та бути доказом надійності окремих банків та банківських систем загалом. По-третє, достатній капітал банку захищає права та інтереси тих вкладників, які не мають повного страхування вкладу. По-четверте, власний капітал є фінансовим джерелом для підтримання розвитку банку.

Власний капітал банку також виступає ефективним регулятором його діяльності. Керівні органи нагляду за кредитними установами висувають певні вимоги до капіталу, що в свою чергу формулює норми економічної поведінки. Дані обмеження призначені для захисту банків від фінансових потрясінь та надмірних ризиків. Тому в кожній державі є положення, закони чи відповідні нормативні акти, що чітко описують та регламентують діяльність її банківської системи. Відповідні нормативно-правові акти також створені, щоб встановити мінімальні нормативи капіталу для кредитних та фінансових установ.

Протягом декількох десятиків років робилися спроби створити єдину систему оцінки достатності капіталу. Через розбіжності в законодавстві країн прийти до загальних показників і критеріїв не виходило довгий час. Лише спільними зусиллями вдалося розробити універсальний спосіб розрахунку.

Чималу роль для його створення доклали Базельський комітет з банківського нагляду.

До документів Базельської угоди, що контролюють достатність капіталу банків, можна віднести:

1) Базель 1 (введений в 1988 р) - перша угода Базельського комітету з банківського нагляду щодо вимог до власного капіталу банків, введений в 1988 р. Головною метою Базеля 1 є обмеження кредитних ризиків шляхом розробки ряду принципів нагляду.

До основних елементів Базеля 1 відносять:

– капітал кредитних організацій визначається двома рівнями (Основний та додатковий);

– в розрахунок приймається тільки кредитний ризик;

– капітал комерційних організацій має становити не менше 8% від їх активів з урахуванням ризику;

– зважування активів проводиться за фіксованою шкалою.

До переваг Базеля 1 відносять:

– традиційність;

– простота розрахунків;

– універсальність (даний підхід може бути застосований до будь-яких кредитних організацій).

До недоліків Базеля 1 відносять:

– необхідний органом нагляду, мінімальний розмір капіталу відрізняється від економічного капіталу, який розподілений банком по структурам відповідно до внутрішніх методиками оцінки ризиків;

– можна знизити розмір капіталу за рахунок виведення за баланс банку, що мають завищені коефіцієнти ризику та високий рейтинг;

– відсутня гнучкість при оцінці ризиків активів, наприклад, щодо зобов'язань корпоративних позичальників.

2) Базель 2 (26 червня 2004 року) – документ Базельського комітету з банківського нагляду, містить в собі рекомендації в області банківського регулювання. Головною метою Базеля 2 є підвищення якості керування ризиками в банківській справі, що в свою чергу має зміцнити стабільність фінансової системи в цілому.

До основних елементів Базеля 2 відносять:

1. Мінімальні нормативи капіталу: банки мають право вибору підходу оцінки ризиків; передбачається система стимулювання комерційних організацій до використання методик оцінки ризиків; в розрахунок приймаються три види ризику (кредитний, операційний і ринковий).

2. Ринкова дисципліна: розкриття методології оцінки ризиків, а також припущення банку можливої ймовірності дефолту; учасники ринку можуть оцінити достатність капіталу; вимоги до розкриття інформації банків посилюються, вони забезпечують максимальну прозорість своєї діяльності.

3. Вимоги за достатністю капіталу: перевірка і оцінка внутрішньобанківських методик розрахунку ризику і достатності капіталу; визначені умови і механізми побудови рієнтірованого банківського нагляду; перехід від формального до змістовного регулювання.

Переваги Базеля 2:

– можливість якісно поліпшити систему управління ризиками в ході впровадження стандарту (інформаційні системи, оцінка ефективності діяльності з урахуванням ризику, система управління даними, внутрішні процеси і система корпоративного управління);

– можливість зниження вимог до капіталу банку і отримання великої прибутковості за рахунок оцінки ризиків з урахуванням специфіки діяльності конкретної організації.

До недоліків Базеля 2 відносять:

– недостатня увага до ризику контрагента по операціях з похідними цінними паперами;

- до кінця не визначена ієрархія банківських ризиків і рівень гарантування власного капіталу банків, які дозволять успішно протистояти системним ризикам;

- пропонуючи комерційним організаціям модель внутрішньої оцінки ризиків, Базельський комітет вступає в протиріччя з заявленими нею ж самою метою;

- недостатність капіталу, який з часом веде до банкрутства банків.

Базель 3 (введений 2010 року) - документ Базельського комітету з банківського нагляду, в якому посилюються вимоги до капіталу банку, введені нові нормативні вимоги по ліквідності. Головною метою Базеля 3 є усунення недоліків, виявлених в ході застосування Базеля 2.

Вимоги Базеля 3 до комерційних організацій:

1. Підвищено вимоги до якості капіталу: капітал 1 рівня підвищується з 4% до 6%; показник левериджу (відношення позикових коштів до власних) має дорівнювати 3%; вводиться норматив достатності базового капіталу, який становить переважну частину основного капіталу, і він повинен дорівнювати 4,5%; з 2016 р вводиться «буфер консервації капіталу», який передбачає додаткові вимоги до капіталу, застосовується для всіх комерційних організацій; в майбутньому введуть «контрциклічний буфер», який призначений для стримування кредитної активності банків у періоди економічного підйому і стимулювання в періоди спаду.

2. Удосконалення ризик-менеджменту і IT-систем від всіх банків.

Переваги Базеля 3:

- усуваються недоліки, виявлені в ході застосування Базеля 2;
- захищає банківську систему від невеликих циклічних ризиків;
- кредитні організації можуть оцінити ризики для стійкої роботи;
- збільшення резервів банку.

До недоліків Базеля 3 можна віднести:

- навантаження по відрахуванням лягає на базовий капітал першого рівня;

- не може врятувати банки від фінансових криз;
- в умовах повільного зростання світової економіки, банки не зможуть знайти кошти, які вони повинні будуть влити в акціонерний капітал;
- при збільшенні кількості капіталу, вартість цього капіталу збільшиться, банкам доведеться збільшити свій прибуток вдвічі;
- злиття банківських систем, який призведе до зменшення числа банків, стійкість в банківській системі і конкуренцію в банківській сфері;
- жорсткі вимоги до капіталу банку викличе дефіцит і зниження левериджу, які відіб'ються на обсягах і темпах зростання кредитування, це може привести до збільшення вартості кредитів і зниження доступності цих кредитів в сегменті малого і середнього бізнесу.

Впровадження Базельських стандартів з боку учасників національного банківського сектора зажадає заходів в напрямку подальшого розвитку власних методик, систем і процесів з підтримки достатності капіталу та управління ризиками. Так як в даний час багато комерційних і не комерційні банки знаходяться в стані банкрутства, багато хто з них припиняють свою діяльність. Це пов'язано з понесенням комерційним банком втрат або погіршення ліквідності внаслідок настання несприятливих умов, пов'язаних з внутрішніми і зовнішніми чинниками. До внутрішніх факторів належать недостатність власного капіталу, рівень кваліфікації працівників, складність організаційної структури, плинність кадрів і інші. До зовнішніх факторів належать вживані технології, зміна економічних умов діяльності кредитної організації.

1.3. Методичні засади оцінювання капіталізації банку

Основні макроекономічні та мікроекономічні показники, що визначають достатність капіталу банків, дають можливість оцінити фактичний та оптимальний рівень в банківській системі країни. Як було зазначено раніше, Національний банк України вжив заходів щодо підвищення рівня капіталу

банківської системи та прийняв відповідні закони, що визначають оптимальний розмір основних показників банківського бізнесу для урахування розміру регулятивного капіталу та співвідношення основних його складових. На цій основі набувають чинності положення інструкції "Про порядок регулювання діяльності банків в Україні" [60], відповідно до цього порядку визначається мінімальний розмір регулятивного капіталу банку. Регулятивний капітал відіграє основну роль у усуненні головних банківських ризиків, а також дозволяє банкам ефективно працювати.

Як було сказано раніше, найважливішою та стабільною частиною регулятивного капіталу банку є капітал першого рівня, найбільша частка якого належить статутному капіталу. Тому, визначаючи коефіцієнт достатності капіталу, необхідно звертати увагу на розмір статутного капіталу. За офіційними даними, на 01.04.2020 в Україні діяло 75 банків, розмір сплаченого зареєстрованого статутного капіталу яких становив 470 243 млн. грн. Залежно від розміру даного показника Національним банком України виділені чотири групи банків (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Групування банків залежно від розміру статутного капіталу на 01.04.2020

Група банків	Розмір статутного капіталу, млн. грн.	Кількість банків, шт.	Загальна сума капіталу в даній групі, тис. грн.
1	Понад 350	37	142 027 594
2	Від 300 до 350	9	3 774 001,3
3	Від 250 до 300	8	3 272 472,1
4	Від 0 до 250	23	7 202 771,7
Разом		75	155 287 704,8

Джерело : побудовано автором на основі джерела [30].

Проаналізувавши дані табл. 1.1, можна побачити і зробити висновок про те, що 30,6% банків (23 шт.) належать до четвертої групи у яких розмір капіталу менший ніж 250 млн. грн., також що 49,3% банків (37 шт.) належать до 1-ї групи.

Отже, для забезпечення капіталізації банківської установи згідно з інструкцією "Про порядок регулювання діяльності банків в Україні" всі банки за рівнем достатності капіталу розподілялися на 5 груп, що зображені на рисунку 1.2 [60]:

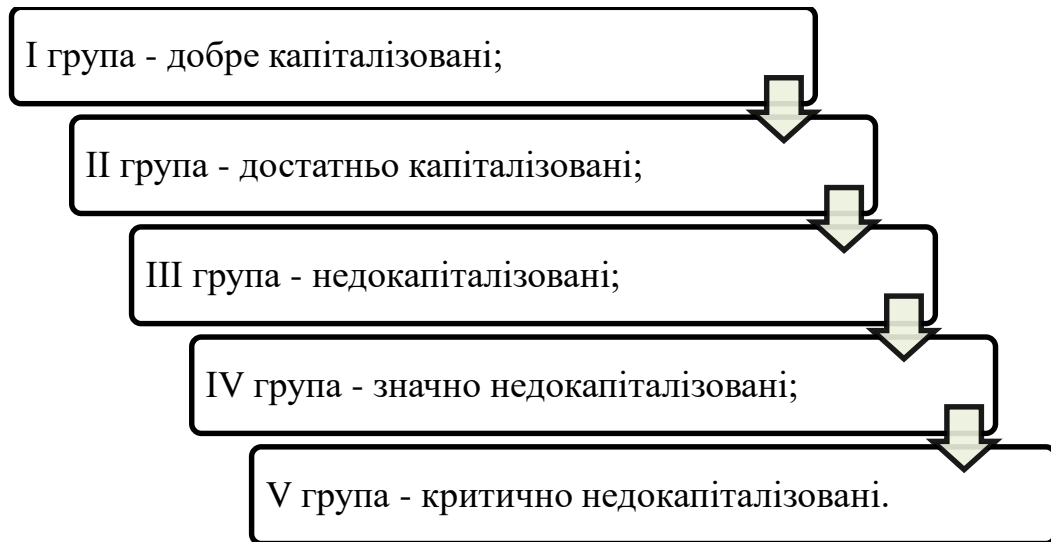

Рис. 1.2. Групи банків за рівнем достатності капіталу.

Джерело: побудовано автором на основі джерела [60].

Враховуючи кризові явища, які характерні для фінансового сектора України, починаючи з 2008 р., такий поділ банків був відмінений. У результаті внесених змін усі банки України поділяються на дві групи:

- а) ті, що дотримуються встановлених нормативів (розміру та адекватності регулятивного капіталу);
- б) ті, що не дотримуються вищевказаних вимог.

Основні нормативи, які банки мають дотримуватись:

- нормативу Н1 (регулятивний капітал не менше 200 млн грн),
- нормативу адекватності регулятивного капіталу (Н2), (не менше 10%)
- нормативу достатності капіталу (Н3) (не менше 7%)
- короткострокової ліквідності (Н6) (не менше 60%).

Аналіз банку на рівень капіталізації повинен проводитись за наведеними основними напрямками:

1. Виявлення основних показників, які мають вплив на рівень капіталізації банку;

2. Аналіз достатності капіталу;
3. Наскільки ефективно використовуються ресурси;
4. Виявлені фактори, що визначатимуть рівень майбутнього капіталу банку.

З цією метою необхідно обчислити показники, для того щоб було можливо діагностувати рівень банківської капіталізації, завдяки зазначеним вище напрямкам.

Задля цього відобразимо нижче в таблиці 1.2 систему показників, які допоможуть визначити капіталізацію банку.

Таблиця 1.2

Показники для визначення рівню капіталізації банку

Показники	Формула розрахунку	Значення	Економічний зміст показника
1	2	3	4
1. Коефіцієнт капіталізації	$K_k = \frac{K}{P_{\text{заг}}} * 100$	Банківський капітал (К) / загальні пасиви (Пзаг)	Вага капіталу в сукупності джерел банку
2. Коефіцієнт покриття зобов'язань	$K_{\text{пз}} = \frac{K}{З} * 100$	Банківський капітал (К) / загальні зобов'язання (З)	Ступінь покриття капіталом коштів які були залучені та позичені
3. Темпи приросту капіталу	$T_{\text{пк}} = \frac{K_1 - K_0}{K_0} * 100$	(Капітал банку звітного року (K1) – Капітал банку попереднього року (K0) / Капітал банку попереднього року (K0)	Тенденція зміни темпів зростання банківського капіталу
3. Темпи приросту активу	$T_{\text{па}} = \frac{A_1 - A_0}{A_0} * 100$	(Актив банку звітного року (K1) – Актив банку попереднього року (K0) / Актив банку попереднього року (K0)	Тенденція зміни темпів зростання банківських активів
Дохідність капіталу	$D_k = \frac{\text{ЧП}}{K}$	Чистий прибуток (ЧП) / банківський капітал (К)	Прибуток на капітал
Чистий прибуток на 1 акцію	$\text{ЧП}_a = \frac{K}{\text{АК}_{\text{зв}}}$	Чистий прибуток (ЧП)/ звичайні акції (АКзв)	Скільки припадає чистого прибутку на 1 акцію

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4
Мультиплікатор капіталу	$M_k = \frac{A_{\text{заг}}}{K_a}$	Загальні активи (Азаг)/ акціонерний капітал (Ка)	Яка банківська політика в питанні фінансування
Емісійний дохід	$D_e = D_{ea} - B_{ea}$	Дохід від емісії акцій (Dea) - витрати від емісії цінних паперів на емісію (Bea)	Банківський прибуток від емісії цінних паперів
Дохідність активів	$D_a = \frac{\text{ЧП}}{A_{\text{заг}}} * 100$	Чистий прибуток (ЧП)/ загальні активи (Азаг)	Який прибуток з загальних активів
Коефіцієнт співвідношення приросту капіталу та активів	$K_{a-k} = \frac{T_{\text{пк}}}{T_{\text{па}}} * 100$	Темпи приросту капіталу (Тпк)/ темпи приросту активу (Тпа)	Відображає наскільки збільшиться сума активів за рахунок зростання капіталу
Частка непрацюючих активів	$T_{\text{п}} = \frac{A_{\text{н}}}{A_{\text{заг}}} * 100$	Непрацюючі активи (Ан/ Загальні активи (Азаг))	Питома вага неякісних активів в загальних
Коефіцієнт залежності від акціонерів	$K_{\text{за}} = \frac{K_a}{K} * 10$	Акціонерний капітал (Ка) / банківський капітал (К)	Питома вага акціонерного капіталу в капіталі загальному
Коефіцієнт нестабільності залучених коштів	$T_{\text{п}} = \frac{\Gamma_{\text{вд}}}{\Gamma_{\text{з}}} * 100$	Сума залучених коштів, які було вилучено достроково (Гвд) / Сума залучених коштів (Гз)	Рівень достроково вилучених коштів, що були залучені
Фінансовий леверидж	$T_{\text{п}} = \frac{З}{A_{\text{заг}}} * 100$	Зобов'язання (З)/ Загальні активи (Азаг)	Наскільки банк залежний від залучених коштів і яка їх участь в активних операціях.
Величина економічного капіталу	\sum капіталу, який наявний в банку для покриття ризику		Наскільки банк може покрити ряд ризиків (кредитний, операційний або ринковий)

Джерело: побудовано автором на основі джерела [40].

Отже, методологія представляє показники, які дозволяють оцінити розмір банківського капіталу, його ринкову вартість, наскільки ефективна система управління позиковими коштами, а також прибутковість та показники активної діяльності банку. Виходячи з масштабу та динаміки показників,

представлених у таблиці 1.2, кожен банк може бути класифікований як група з певними проблемами капіталу банку. Даний алгоритм буде включати в себе чотири послідовних етапи, і в мірі виявлення результатів буде присвоєно п'ять груп банків.

Перша група показників включає ті, що безпосередньо характеризують рівень банківської капіталізації капіталізації, а саме: коефіцієнт капіталізації; рівень покриття зобов'язань; темп приросту капіталу. Слід зазначити, що позитивні тенденції цих показників можна розглядати як їх зростання. Тому перший етап запропонованого алгоритму буде наступним і зображеним на рисунку 1.3.

Отже, можна стверджувати, що перший етап є сигналом для швидкого реагування, тобто, якщо банк має тенденції до зниження показників капіталу, його ринкової вартості, коефіцієнтів капіталізації та покриття зобов'язань капіталом, йому необхідно якомога швидше вжити заходів до підвищення рівня капіталізації.

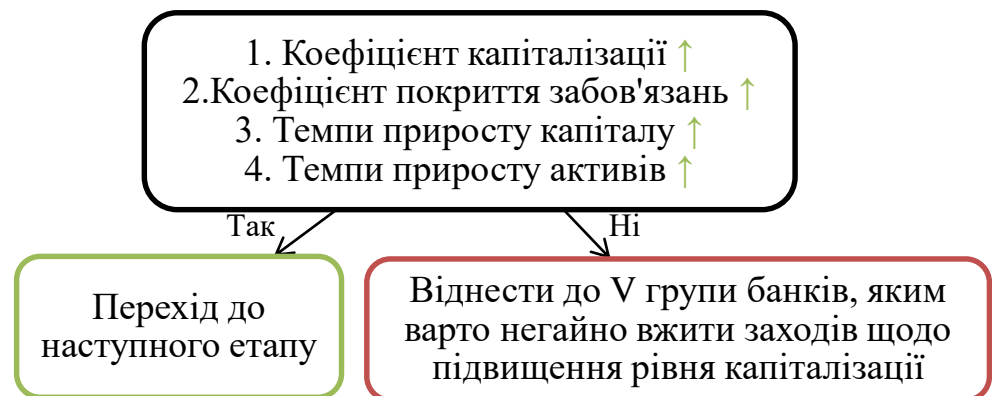

Рис. 1.3. I-й етап визначення рівня капіталізації банківської установи

Джерело: побудовано автором на основі джерела [40]

До II-ї групи, варто було б віднести показники, які вказують на ефективне використання банківського капіталу, тобто не тільки його достатність та приріст, як на I-му етапі, а і якісні показники капіталу, наприклад : емісійний дохід, мультиплікатор капіталу, дохідність. Тому, для кращого розуміння зобразимо це на рисунку 1.4.

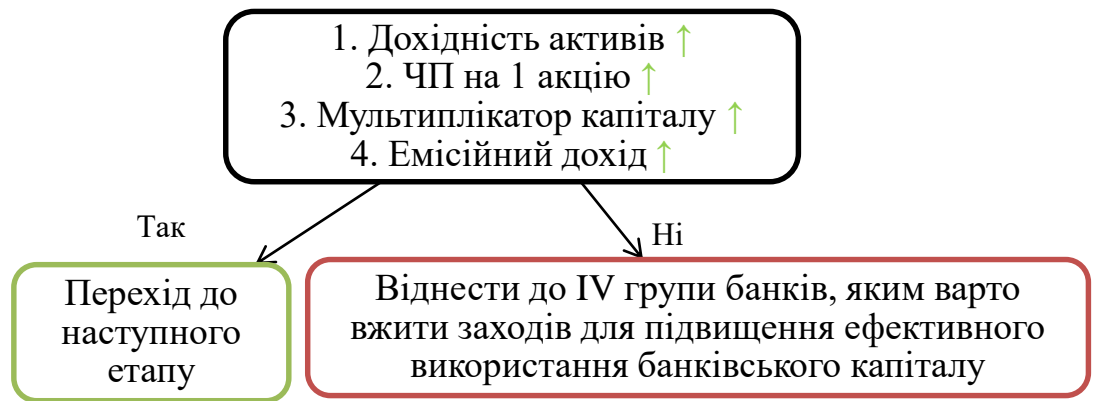

Рис. 1.4. II-й етап визначення рівня капіталізації банківської установи

Джерело: побудовано автором на основі джерела [40]

Після того як визначимо якісні показники капіталу, необхідно звернути нашу увагу наскільки якісно управляють банківськими активами, адже серед основних функцій капіталу є формування джерел активних операцій банку. Тому, надзвичайно важливим є визначення, як саме капітал використовується для цих операцій та яка роль відведена в процесах саме капіталу. Підсумовуючи вищесказане, до III-го етапу, який характеризує якість управління капіталом банку, віднесемо дохідність, частку негативно класифікованих активів та інші. Дані зобразимо на рисунку 1.5.

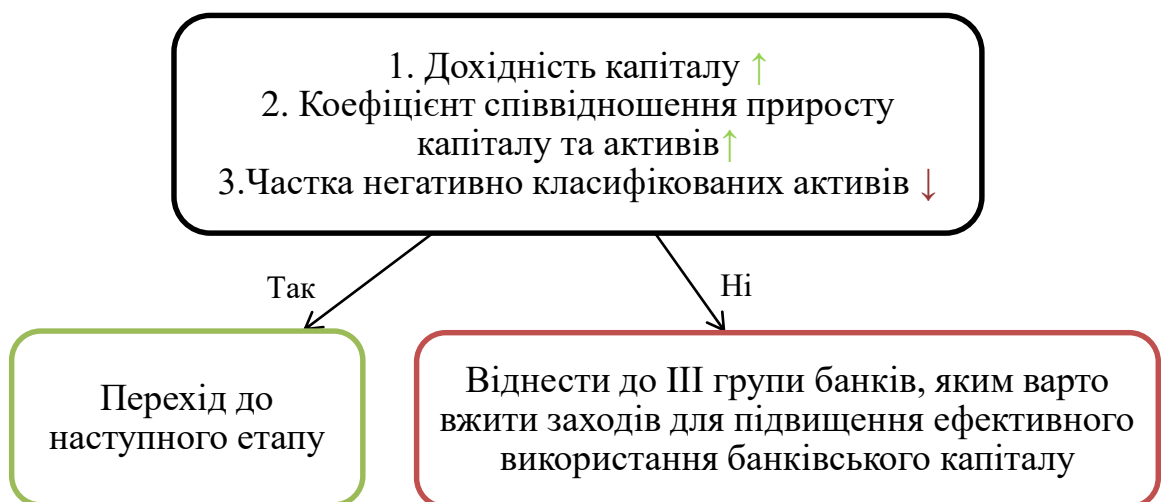

Рис. 1.5. III-й етап визначення рівня капіталізації банківської установи

Джерело: побудовано автором на основі джерел [40]

Після того, як ми визначили якості активів та яку участь бере капітал в банківських активних операціях, тепер необхідно зазначити наскільки банк залежний від джерел зовнішнього фінансування, та акціонерів. Проте, основним показником є те, наскільки банк здатен захистити себе від ризиків. До цієї ризикованої групи належать ті показники, що демонструють наскільки якісна фінансова безпека в банківській установі, і до них відносяться: залежність від акціонерного капіталу, фінансовий леверидж та інш.. Отже, наступним етапом буде визначення динаміки зазначених показників, а також представлення заходів для виправлення негативних результатів.

Забезпечити банківську фінансову стійкість, а також нейтралізувати існуючі ризики в банківській сфері – це є головними функціями капіталу. Згідно з цим, можемо припустити, що величини такі як капітал та фінансова безпека - взаємопов'язані. Зобразимо четвертий етап на рисунку 1.6.

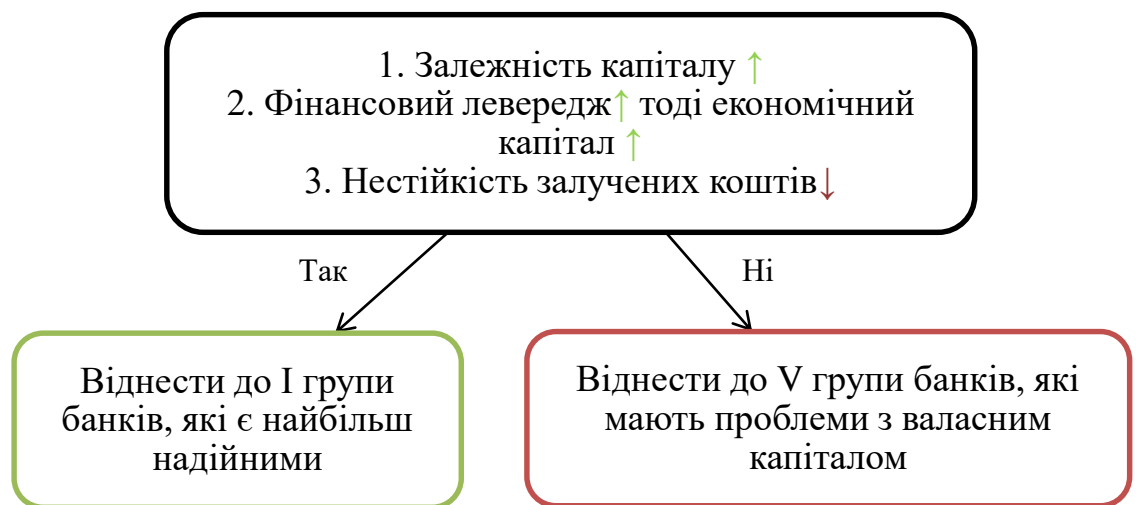

Рис. 1.6. IV-й етап визначення рівня капіталізації банківської установи

Джерело: побудовано автором на основі джерел [40]

В результаті такої діагностики ми розподілили банки на п'ять основних груп:

- I група – найнадійніші банки;
- II група банків, які мають ряд проблем з власним капіталом;

- III група банків, яким варто вжити заходів для підвищення ефективного використання банківського капіталу;
- IV група банків, які повинні вжити заходів щодо підвищення ефективності використання капіталу;
- V група банків, яким варто якомога швидше вжити заходів для підвищення капіталізації банківської установи.

З цього можна зробити висновки, що банківські установи, які належать до I групи, є найнадійнішими, адже банківський капітал відповідає всім якісним та кількісним вимогам.

Застосування цього поетапного алгоритму дозволить банківським установам проводити діагностику проблем на ранніх стадіях з формування банківського капіталу, а також дасть змогу уникнути значних та серйозних проблем пов'язаних з тим як якісно в банку управляють активами та фінансовою безпекою.

Висновок до розділу 1

Отже в першому розділі даної роботи ми визначили, що капіталізація є найважливішим параметром розвитку комерційних банків в сучасних умовах, даний параметр відображає незалежну оцінку ринком правильності стратегії банку, поточних і очікуваних фінансових показників і в кінцевому підсумку його вартості. Дослідження різних напрямків тлумачення даного терміну дозволило зупинитися на двох трактуваннях: перша, обумовлена фондовим ринком, тобто ринкова капіталізації; друга - величиною власного капіталу (облікова капіталізація). Чим вище капіталізація, тим вище заставна вартість компанії, тим більше кредитів вона зможе залучити для розвитку свого бізнесу.

В розділі обґрунтування достатності капіталу банку ми розкрили поняття достатності банківського капіталу і його можна трактувати двома різними способами. Перший (закордонний) - це здатність заповнювати втрати, а також

контролювати поточний свої статки. Другий (вітчизняний) - здатність зберігати стійкість і надійність.

Протягом декількох десятиків років робилися спроби створити єдину систему оцінки достатності капіталу. Через розбіжності в законодавстві країн прийти до загальних показників і критеріїв не виходило довгий час. Лише спільними зусиллями вдалося розробити універсальний спосіб розрахунку. Чималу роль для його створення доклали Базельський комітет з банківського нагляду.

- 1998 г. - «Базель I»: приділяє підвищену увагу регулюванню достатності капіталу банків, вводить поняття регулятивного капіталу і обмеження до його структури, встановлює класифікацію активів банку в залежності від ступеня ризику на чотири групи.

- 2004 г. - «Базель II»: вводить три компоненти, що визначають стабільність банківського сектора, доповнює процедуру розрахунку регулятивного капіталу, враховує крім кредитного ринковий та операційний ризику банківської діяльності, закріплює поняття ринкової дисципліни.

- 2010 року - «Базель III»: доповнює вимоги до розрахунку власного капіталу банків, встановлює обов'язкові нормативи ліквідності, вводить додаткові буфери капіталу: консервації та контрциклічну.

В третій частині цього розділу ми розробили методика для визначення рівня капіталізації банківської установи і в результаті такої методики ми розподілили банки на п'ять основних груп:

- I група – найнадійніші банки;
- II група банків, які мають ряд проблем з власним капіталом;
- III група банків, яким варто вжити заходів для підвищення ефективного використання банківського капіталу;
- IV група банків, які повинні вжити заходів щодо підвищення ефективності використання капіталу;

– V група банків, яким варто якомога швидше вжити заходів для підвищення капіталізації банківської установи.

Застосування цього поетапного алгоритму дозволить банківським установам проводити діагностику проблем на ранніх стадіях з формування банківського капіталу, а також дасть змогу уникнути значних та серйозних проблем пов'язаних з тим як якісно в банку управляють активами та фінансовою безпекою.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РЕГУЛЮВАННЯ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ АТ «ОТП БАНК»

2.1. Загальна характеристика функціонування АТ «ОТП БАНК»

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОТП БАНК» - один з найбільших вітчизняних банків, визнаний лідер фінансового сектору України.

Повна назва банку на різних мовах така:

1. українською мовою – АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОТП БАНК» або АТ «ОТП БАНК» ;
2. англійською мовою – JOINT-STOCK COMPANY OTP BANK або OTP BANK JSC.

Протягом двадцяти одного року АТ «ОТП БАНК» в Україні пропонує клієнтам тільки кращий сервіс та послуги, зокрема: виконання повсякденних операцій, кредитні та депозитні продукти, страхування, управління активами, лізинг і факторинг, корпоративний та інвестиційний банкінг, послуги емітента та інвестора.

У 2020 році АТ «ОТП БАНК» продовжує гармонійне збільшення обсягів портфелів як роздрібного, так і корпоративного сегменту. Банк також продовжує стратегію інвестування в ІТ сферу та діджиталізацію клієнтських сервісів.

В 2019 році Корпоративний бізнес зосередився на залученні нових клієнтів, пропонуючи швидке відкриття поточних рахунків, індивідуальний підхід до фінансування кредитних проектів та гнучкі умови за всім спектром операцій та сервісів. Завдяки цьому 4612 компаній стали клієнтами Банку та відчули переваги співпраці з одним з найбільших фінансових установ з іноземним капіталом в Україні.

За результатами рейтингу «Банки 2020 року» у номінації «Корпоративний банк» АТ «ОТП БАНК» було визнано кращим корпоративним банком серед великих банків з іноземним капіталом.

Отже, наприкінці 2019 року регіональна організаційна структура банку така і зображена на рис. 2.1.

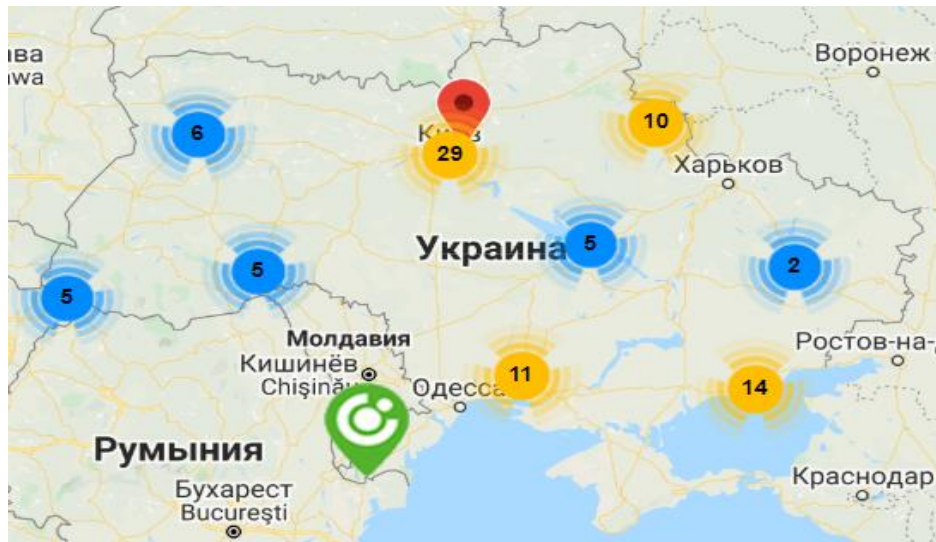

Рис. 2.1. Регіональна організаційна структура АТ «ОТП БАНК» (відділення)

Джерело : <https://ru.otpbank.com.ua/about/atm-and-branch/>

В січні 2019 року АТ «ОТП БАНК» здійснив придбання 100% частки в статутному капіталі ТОВ «ОТП Факторинг Україна».

Банк є материнською компанією групи, яка складається з таких підприємств (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Складу групи АТ «ОТП БАНК»

Назва	Країна здійснення операційної діяльності	Вид діяльності
1	2	3
АТ «ОТП БАНК» (материнська компанія)	Україна	Банківська діяльність
ТОВ «ОТП Факторинг Україна» (дочірнє підприємство)	Україна	Стягнення платежів
ТОВ «ОТП Лізинг» (дочірнє підприємство)	Україна	Лізингові послуги

Продовження таблиці 2.1

1	2	3
ТОВ «КУА «ОТП Капітал»» (дочірнє підприємство)	Україна	Компанія з управління активами

Джерело : побудовано автором на основі фінансової звітності банку

Нижче на рисунку 2.2. зображена організаційна структура банку.

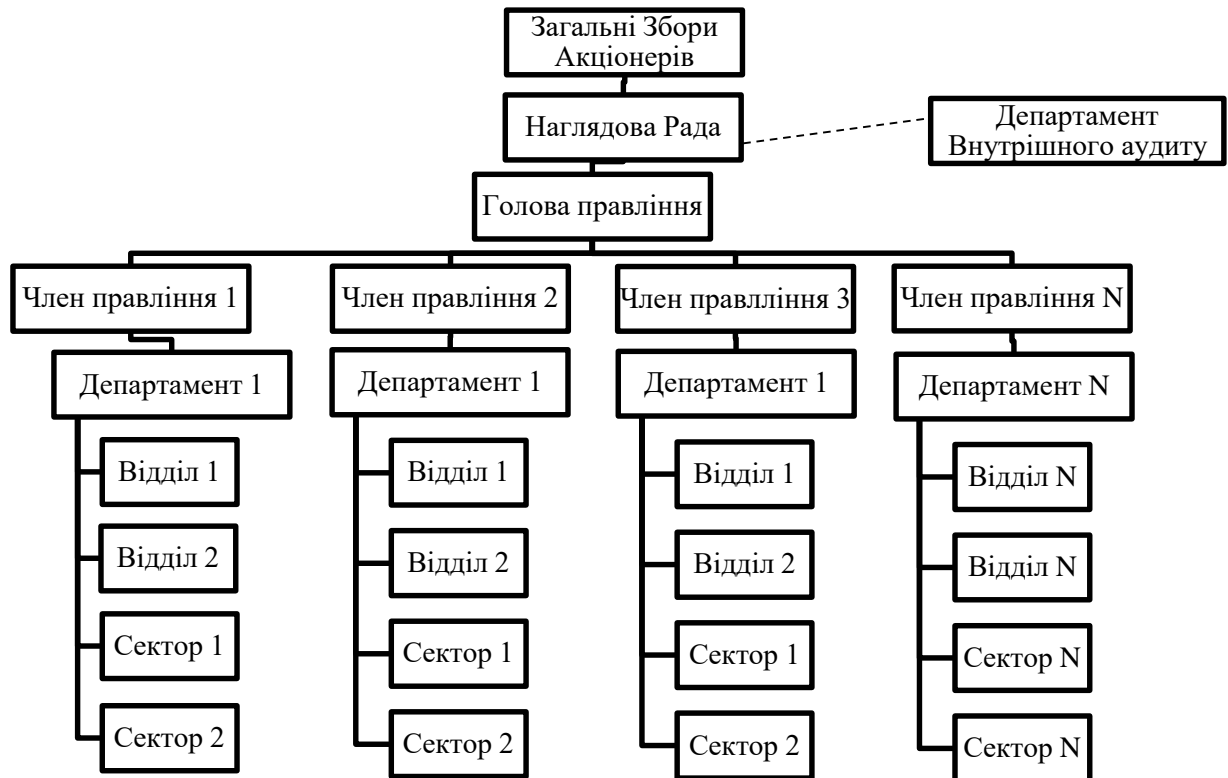

Рис. 2.2. Організаційна структура АТ «ОТП БАНК»

Джерело : побудовано автором на основі даних підприємств

Загальні збори акціонерів є найвищим управлінським банківським органом. Загальні збори проводяться лише один раз на рік і будуть проведені після закінчення одного фінансового року в період від двох до чотирьох місяців після нього. Під час Зборів будуть обрані члени Наглядової Ради.

Загальне керівництво діяльністю Банку здійснюється Наглядовою Радою, який приймає рішення з усіх питань за винятком тих, які мають розглядати лише на Загальних Зборів Акціонерів, або питань, вирішення яких доручено Правлінню Банку та Голові Правління відповідно до цього Статуту або рішеннями Наглядової Ради.

Правління Банку є колегіальним виконавчим органом Банку та складається не більше ніж з восьми членів Правління, з яких один є Головою

Правління. Наглядова Рада призначає Голову та інших членів Правління, включаючи заступників Голови, і має право достроково припиняти їх повноваження. Голова або, за його відсутності, заступник Голови головує на засіданнях Правління. Правління організує свою роботу відповідно до Правил роботи Правління, що подаються Наглядовою Радою на затвердження Загальними Зборами Акціонерів, в яких встановлюються інформація щодо засідань Правління, їх терміни і порядок скликання та проведення, а також порядок щодо прийняття рішень. Більш конкретизований розподіл обов'язків між членами Правління визначається відповідними рішеннями Наглядової Ради Банку.

Голова Правління є одноосібним виконавчим органом Банку, його вищою посадовою особою, відповідальною за проведення політики Банку та здійснення його операцій. Голова Правління без довіреності діє від імені Банку.

Ключовими етапами розвитку та подіями минулого, 2019 року АТ «ОТП БАНК» є:

- Активи АТ «ОТП БАНК» – 44,8 млрд грн
- За підсумками року Банк увійшов у ТОП-10 (9-те місце) найбільших банків України за рівнем чистих активів, посів 5-те місце за рівнем чистого прибутку.
- Сума працюючих кредитів - 24,4 млрд грн. Сума депозитів в АТ «ОТП БАНК» - 35,4 млрд грн.
- АТ «ОТП БАНК» обслуговує понад 1 мільйон клієнтів фізичних осіб.
- Інтернет-банкінгом OTP Smart користуються майже 700 000 осіб
- впроваджено унікальний для фінансового ринку України продукт «Нова Будова» – без заставна альтернатива традиційній іпотеці. Обсяг кредитів за рік перевищив 200 млн грн.
- відкрито перший OTP Future Branch, діджитал відділення у самому центрі столиці.

– З метою забезпечення більшого комфорту для клієнтів Банком створена CoHub платформа (центр інформаційно-консультаційної підтримки юридичних осіб).

– загальна база клієнтів МСБ склала 42,5 тис. юридичних осіб на кінець року.

– у рамках фінансування для даного сегменту впродовж 2019 року було підписано 558 кредитних угод на загальну суму 380,2 млн грн.

– Загальний кредитний портфель «ОТП Агро Фабрики» перевищив 1,2 млрд грн.

2.2. Аналіз господарської діяльності банку

В цьому розділі ми дослідимо господарську діяльність банківських установ для забезпечення їх фінансово-економічної стабільності та прибутковості.

Таблиця 2.2

Динаміка показників балансу АТ «ОТП БАНК» за 2017- 2019 рік.

№ з/п	Найменування статті	Роки			Відхилення	
		2017р	2018р.	2019р.	Абсолютне, +/-	Відносне, %
1	2	3	4	5	6	7
1	Процентні доходи	3556075	4796274	5253438	1697363	47,73
2	Процентні витрати	1327762	1553043	1635423	307661	23,17
3	Чистий процентний дохід до формування резерву під очікувані кредитні збитки за активами за якими нараховуються %	2228313	3243231	3618015	1389702	62,37
4	Комісійні доходи	1170543	1502929	1695811	525268	44,87
5	Комісійні витрати	214711	342063	392952	178241	83,01
6	Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою та банківськими	296474	146742	176917	-119557	-40,33
7	Чистий прибуток/збиток від операцій з похідними фінансовими інструментами	-66268	164224	164169	230437	-347,73
8	Чистий прибуток (збиток)	-10581	5234	43502	54083	-511,13

Продовження таблиці 2.2.

1	2	3	4	5	6	7
9	Формування резерву на покриття очікуваних збитків за активами за якими нараховано проценти	381131	375447	145964	-235167	-61,70
10	Розформування (формування) резерву на покриття очікуваних збитків за іншими операціями	26769	4344	-46447	-73216	-273,51
11	Інші доходи	120356	98712	165598	45242	37,59
12	Чистий непроцентний прибуток	887913	1184355	1648020	760107	85,61
13	Операційний прибуток	3116226	4427586	5266035	2149809	68,99
14	Операційні витрати	1570345	1721705	2041548	471203	30,01
15	Прибуток до оподаткування	1545881	2705881	3224487	1678606	108,59
16	Витрати з податку на прибуток	288627	478705	557610	268983	93,19
17	Чистий прибуток за рік	1257254	2227176	2666877	1409623	112,12
18	Інші сукупні доходи	47702	65464	3284	-44418	-93,12
19	Всього сукупних прибутків за рік	1304956	2292640	2663593	1358637	104,11

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності банку.

З метою кращого уявлення та візуалізації даних, наведених у таблиці 2.2., складемо діаграму динаміки фінансових показників АТ «ОТП БАНК» та зобразимо на рисунку 2.3.

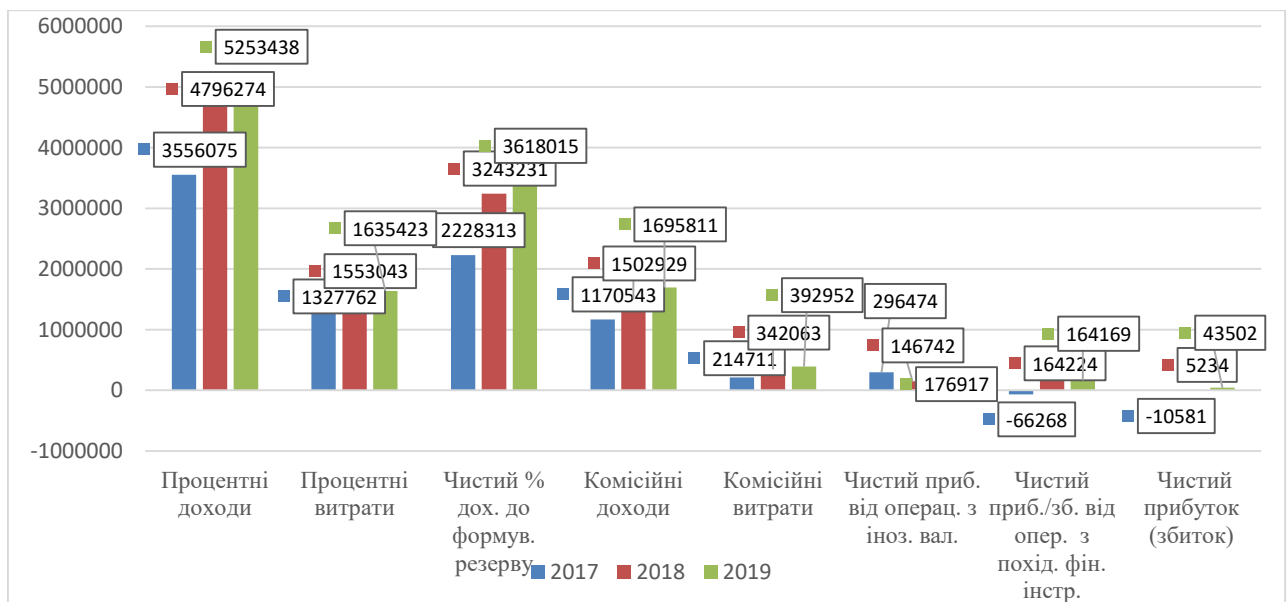

Рис. 2.3. Динаміка основних фінансово-економічних показників діяльності АТ «ОТП БАНК».

Джерело : побудовано автором на основі фінансової звітності банку.

Ми можемо систематизувати данні з таблиці 2.2. та на рисунку 2.3. і побачити, що значно змінилися динаміка фінансових та економічних показників діяльності банку. Процентні доходи АТ «ОТП БАНК» зросли на 1697363 тис. грн., що складає 1.48 темпу росту та відносне відхилення на 47.73% порівняно 2017 роком, що є ознакою позитивної динаміки фінансової діяльності банку. Розглядаючи чистий процентний дохід до формування резерву під очікувані кредитні збитки за активами за якими нараховуються відсоток з 2017 по 2019 рік збільшився за вказаний період на 1389702 тис. грн., що складає 1.62 коефіцієнта у темпі росту, а також відображає зрушення фінансових показників банківської установи за період 2017-2019рр в позитивну сторону. Комісійні доходи банку за період 2017-2019 рр. зросли на 525268 тис. грн., що відповідно складає 44.87% за вказаний період. Комісійні витрати за період 2017-2019 рр. акціонерного товариства також зросли і склали 178241 тис. грн., що показано значенням в 1.83 пункт темпу росту або 83.01%, що є позитивною динамікою фінансово-господарської діяльності АТ «ОТП БАНК» за вказаний період.

Здійснимо аналіз такого показника, як чистий прибуток від операцій з іноземною валютою та банківськими металами за період 2017-2019 рр., вказаний показник за цей період зменшився на 119557 тис. грн., що відповідає 0,6 темпу росту фінансового показника. Далі здійснимо аналіз такого фінансового показника діяльності банківської установи, як чистий прибуток/збиток від операцій з похідними фінансовими інструментами за період з 2017 по 2019 рр., та можна стверджувати, що в 2017 році даний показник мав від'ємне значення -66268 тис. грн., а з наступного року і до 2018 року маємо прибуток, а не збиток і в 2018 році прибуток від вказаного виду діяльності склав 164169 тис. грн., це свідчить про позитивну динаміку фінансово-господарської діяльності банку, та про стабільний вихід зі збиткового стану який тривав до 2017 року.

Проаналізуємо останній показник відображений на рисунку 2.3., а саме – чистий прибуток/збиток від інвестицій, що оцінюються за справедливою

вартістю через інший сукупний дохід банку за період 2017-2019рр., аналізуючи даний показник можна відмітити, що якщо в 2017 році були збитки на суму - 10581 тис. грн., то вже з наступного року ми бачимо позитивну динаміку, і вже в 2019 році прибуток від вказаного фінансового показник діяльності банківської установи склав 43502 тис. грн., що вказує на позитивну динаміку фінансової діяльності банку.

Здійснимо візуалізацію наступних фінансових показників діяльності банку за період 2017-2019рр, та представимо на рисунку 2.4.

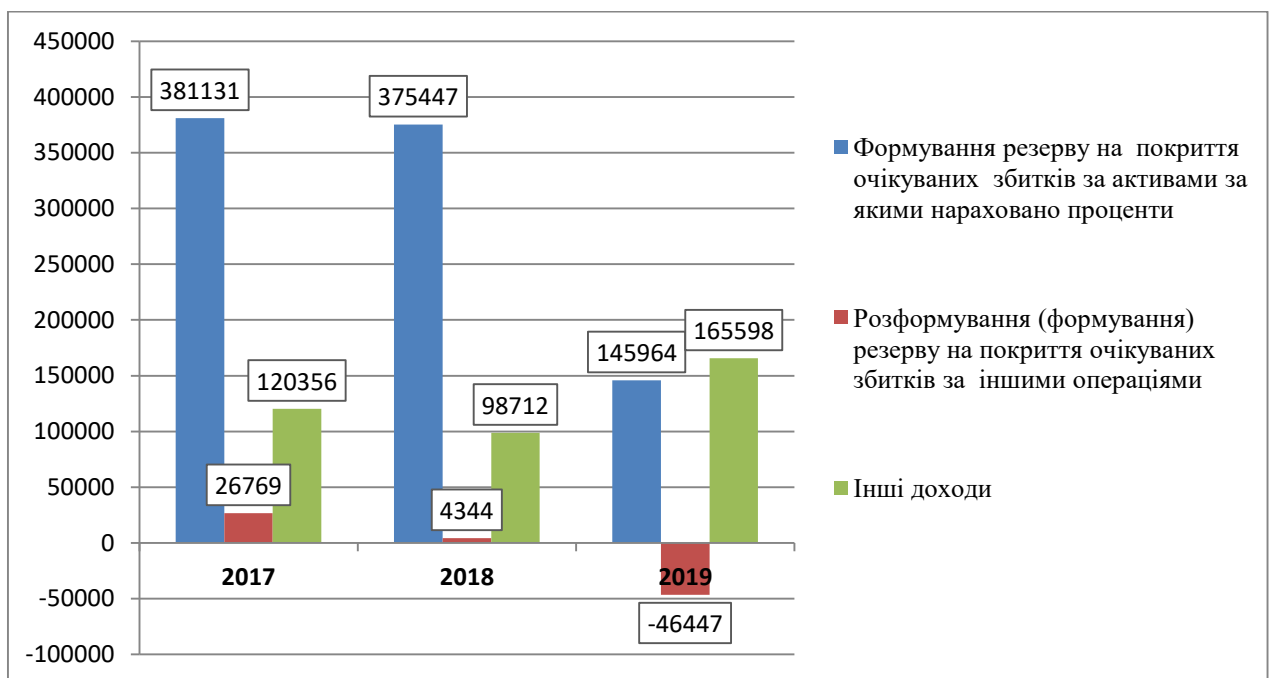

Рис. 2.4. Динаміка формування резервів банківської установи АТ «ОТП БАНК» за період 2017-2019 рр.

Джерело : побудовано автором на основі фінансової звітності банку

Аналізуючи фінансові показники діяльності банківської установи за період 2017-2019 рр. можна стверджувати що такий фінансовий показник, як формування резерву на покриття очікуваних збитків за активами за якими нараховано проценти зменшувались з кожним роком, і порівняно з 2017, в 2019 році він зменшився на -61,70%, що вказує на досить невдалу фінансову стратегію менеджменту фінансової установи, що погіршує фінансову стійкість АТ «ОТП БАНКУ», оскільки при наявності достатнього резерву на покриття

очікуваних збитків дасть можливість банку посилити свою фінансову незалежність та відповідно і ліквідність.

За іншим фінансовим чинником - формування резерву на покриття очікуваних збитків за іншими операціями, так само можна стверджувати спадну динаміку показника фінансової діяльності банківської установи за період з 2017 по 2019 рр., адже в 2017 році вказаний показник становив 26769 тис. грн., то вже у 2019 році вказаний показник фінансової діяльності банківської установи став від'ємним -46447 тис. грн., тут можна стверджувати, що менеджменту банківської установи можливо слід збільшити фінансування вказаних резервів за рахунок розширення операцій банківської діяльності. Проте аналіз інших доходів діяльності банківської установи за вказаний період 2017-2019 рр. зріс з 120356 тис. грн. до 165598 тис. грн., що вказує на позитивну динаміку діяльності банківської установи. Візуалізацію підсумкових показників фінансової діяльності банку по активах представимо на рисунку 2.5.

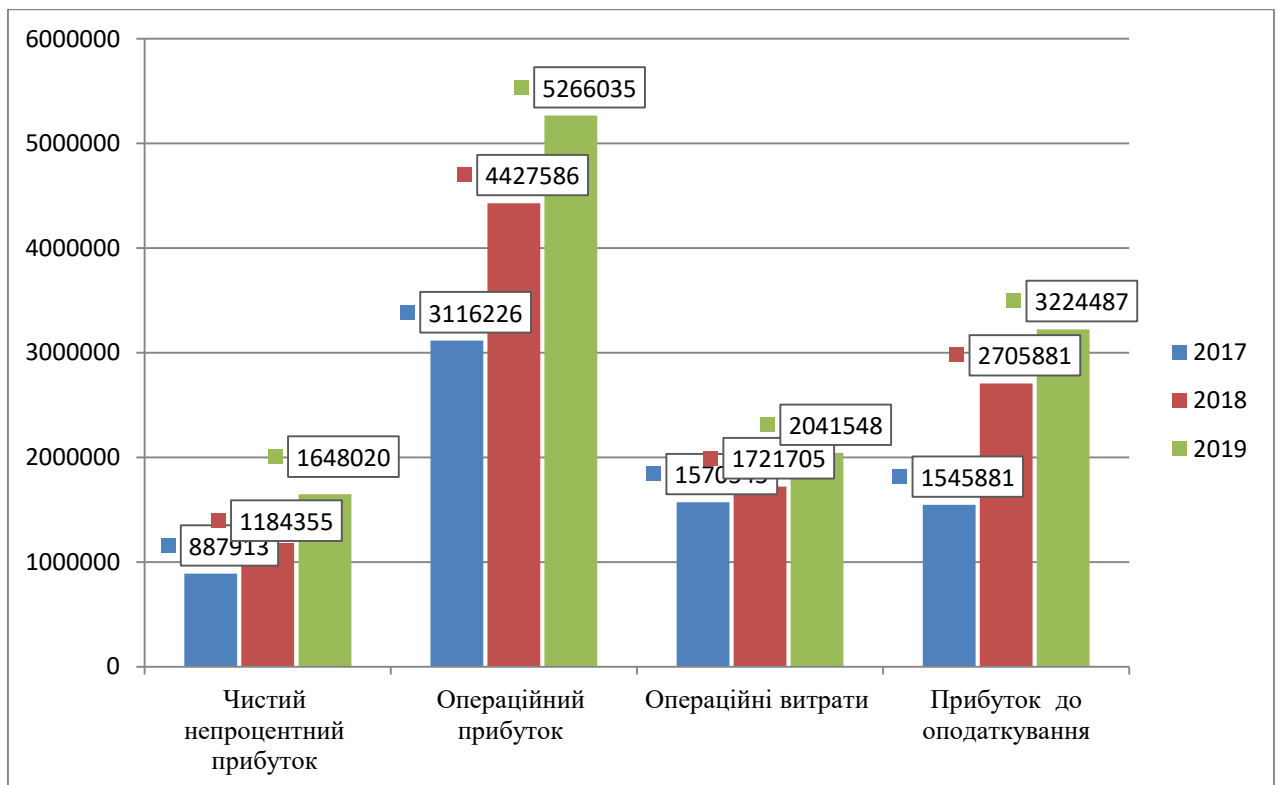

Рис. 2.5. Динаміка основних фінансових показників діяльності АТ «ОТП БАНКУ» за період 2017-2019р.

Джерело : побудовано автором на основі фінансової звітності банку

Рис. 2.5. демонструє динаміку розподілу основних показників діяльності банківської установи по роках, ми бачимо що якщо у 2017 році чистий процентний прибуток банківської установи був склав 887913 тис. грн., а вже з наступного року динаміка вказаного показника суттєво зростає з 1184355 тис. грн. у 2018 році, та дещо знижується до 1648020 тис. грн. у 2019 році, але все одно це показники чистого прибутку а не збитку фінансової установи, тобто. можна стверджувати, що банківська установа стабільно прийшла до отримання чистого процентного прибутку, що вказує на позитивну динаміку фінансової діяльності банківської установи. Операційні витрати за період 2017-2019 років поступово зростали з 1570345 тис. грн. у 2017 році до 17221705 тис. грн. у 2018 році, та 2041548 тис. грн. у 2019, операційний прибуток за 2017-2019 роки банку зріс з 3116225 тис. грн. у 2017 році до 4427586 тис. грн. у 2018 і в 2019 до 5266035 тис. грн. Прибуток до оподаткування банку був найвищий у 2019 році зі сумою 3224487 тис. грн. що вказує на те що цей показник зростає з кожним роком, принаймні за цей період.

Проведемо аналіз господарської діяльності АТ «ОТП БАНК», використовуючи дані фінансової звітності, наведені у додатках А – Г.

Проведемо вертикальний та горизонтальний аналізи звітів про фінансовий стан банку, що аналізується за 2017 – 2019 роки. (Додатки В та Г)

Горизонтальний (або трендовий) аналіз використовуємо для визначення динаміки фінансових показників у часі: розраховуємо темпи зростання фінансових показників за три останніх фінансових роки в абсолютному та відносному виразі. На підставі отриманих даних визначаємо тренд, тобто загальні тенденції зміни цих показників та відобразимо їх у таблиці 2.3.

З допомогою вертикального (або структурного) аналізу розраховуємо питому вагу показників звіту про фінансовий стан банку та досліджуємо зміну структури в часі за період 2017-2019 років. На підставі отриманих даних зробимо висновки на вплив кожного показника на фінансовий результат банку в цілому та відобразимо їх у таблиці 2.4.

Таблиця 2.3.

Горизонтальний аналіз фінансового стану АТ «ОТП БАНК» за 2017-2019 рр.

№	Найменування статті	Роки			Відхилення					
					Абс., +/-, тис. грн.			Віднос.,%		
		2017	2018	2019	2018/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017	2018/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2017
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	
1	Активи									
2	Грошові кошти та рахунки НБУ	2182720	2320458	3139593	137738	819135	956873	6,31	35,3	43,84
3	Кошти в банках	3714347	2507127	4308470	-1207220	1801343	594123	-32,5	71,85	16
4	Кредити клієнтам	21085627	22059052	25469028	973425	3409976	4383401	4,62	15,46	20,79
5	Інвестиції	5152288	4779648	10844079	-372640	6064431	5691791	-7,23	126,88	110,47
6	Основні засоби та нематеріальні активи	478898	478898	570535	0	91637	91637	0	19,13	19,13
7	Інші активи	1013784	611955	497100	-401829	-114855	-516684	-39,6	-18,77	-50,97
8	Баланс	33627664	32757138	44828805	-870526	12071667	11201141	-2,59	36,85	33,31
9	Зобов'язання									
10	Кошти банків та інших фінустанов	3307314	441	567801	-3306873	567360	-2739513	-100	128653	-82,83
11	Рахунки клієнтів	25667453	26855632	35094301	1188179	8238669	9426848	4,63	30,68	36,73
12	Інші зобов'язання	831810	646259	1053222	-185551	406963	221412	-22,3	62,97	26,62
13	Всього зобов'язань	29806577	27502332	36715324	-2304245	9212992	6908747	-7,73	33,5	23,18
14	Капітал									
15	Акціонерний капітал	6240528	6186023	6186023	-54505	0	-54505	-0,87	0	-0,87
16	Інший капітал	1643588	1709052	1712370	65464	3318	68782	3,98	0,19	4,18
17	Нерозподілений прибуток	-4063029	-2640269	215088	1422760	2855357	4278117	-35	-108,2	-105,3
18	Всього капіталу	3821087	5254806	8113481	1433719	2858675	4292394	37,5	54,4	112,3

19	Баланс	33627664	32757138	44828805	-870526	12071667	11201141	-2,59	36,85	33,31
----	--------	----------	----------	----------	---------	----------	----------	-------	-------	-------

Джерело : розраховано автором на основі фінансової звітності банку.

Для кращого уявлення змін, графічно зобразимо данні з таблиці 2.3. на рисунку 2.6.

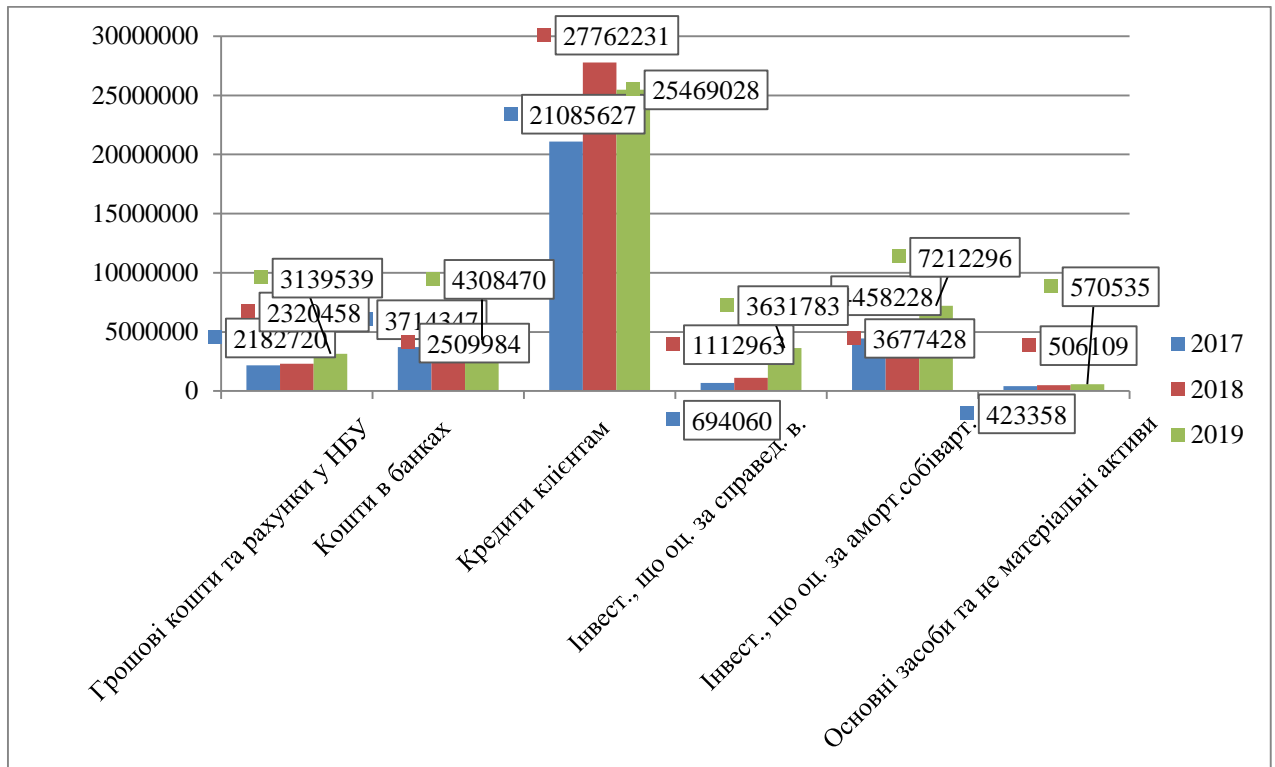

Рис. 2.6. Динаміка активів банківської установи за період 2017-2019рр.

Джерело : побудовано автором на основі фінансової звітності банку.

Як видно з представленого рисунку 2.6. динаміка такого показника, як грошові кошти та рахунки у НБУ України за вказаний період з 2017 по 2019 рік дещо змінились, збільшились на суму 956819 тис. грн., що є у відсотковому відношенні 43,84 % що вказує на суттєве збільшення показника, це свідчить про зростання фінансової незалежності та стабільності фінансово-економічної діяльності АТ «ОТП БАНК». Як видно з представленого рисунка 2.6, та даних таблиці 2.3 такий показник, як кошти в банках, дещо спав у 2018 році, та зріс в 2019 році і становив 4308470 тис. грн., хоча якщо аналізувати динаміку вказаного чинника у відсотковому співвідношенні за період 2017-2019 років, то складає 16%. Щодо банківської діяльності як кредити клієнтам за вказаний період, то можна відмітити що він значно менше ніж в 2018р, але за даний період показник збільшився на 20,79% і це свідчить, що банк нарощує кредитування, досить динамічно, що принесе в подальшому збільшення

чистого прибутку банку, хоча потрібно і прораховувати всі можливі ризики від кредитної діяльності.

Такий фінансовий чинник як інвестиції, що оцінюються за справедливою вартістю збільшилися на суму 29377723 тис. грн., що у відсотковому значенні складає 423.27% можна стверджувати, що маємо значне збільшення вказаного фінансового показника, це свідчить, про успішну інвестиційну діяльність банківської установи. Такий фінансовий показник, як інвестиції, що оцінюються за амортизованою собівартості також зросли на суму 2754068 тис. грн., що склало 61%, менша динаміка росту від попереднього показника, але все одно має місце зростання чинника, за вказаний період, що ще раз підтверджує успішну інвестиційну стратегію банківських установи.

Аналізуючи такий показник, як основні засоби та нематеріальні активи, бачимо також позитивну динаміку росту, за період з 2017-2019 роки показник збільшився на суму 147177 тис. грн., що у відсотковому значенні склало 34.76%. Загалом можна стверджувати що по всіх основних показниках фінансово-економічної діяльності банківської установи ми спостерігаємо позитивну динаміку фінансових показників, що вказує на успішну банківську діяльність, на зважаючи не зовсім просту соціально-політичну ситуацію в країні. Зменшення показників, представлених в таблиці 2.3., відбувалось лише по таких чинниках як: відстрочені активи з податку на прибуток, даний показник за досліджуваний період зменшився на суму -181023. грн., що у відсотках -91.71%, а також негативну динаміку маємо по показнику інвестиційна нерухомість, показник знизився за досліджуваний період на суму -10886 тис. грн. Спадна динаміка спостерігається у таких показників, як інші та поточні активи.

Проте, якщо загалом проаналізувати по активах фінансово-економічної діяльності банківської установи, то маємо чітку динаміку зростання на суму 1120141 тис. грн., та 33,21 % у відсотках, що загалом є досить хорошою динамікою, а вказує на достатню сильну фінансову стійкість банку на ринку банківських послуг України.

На рисунку 2.7. представимо динаміку зобов'язань банківської установи за період 2017-2019рр.

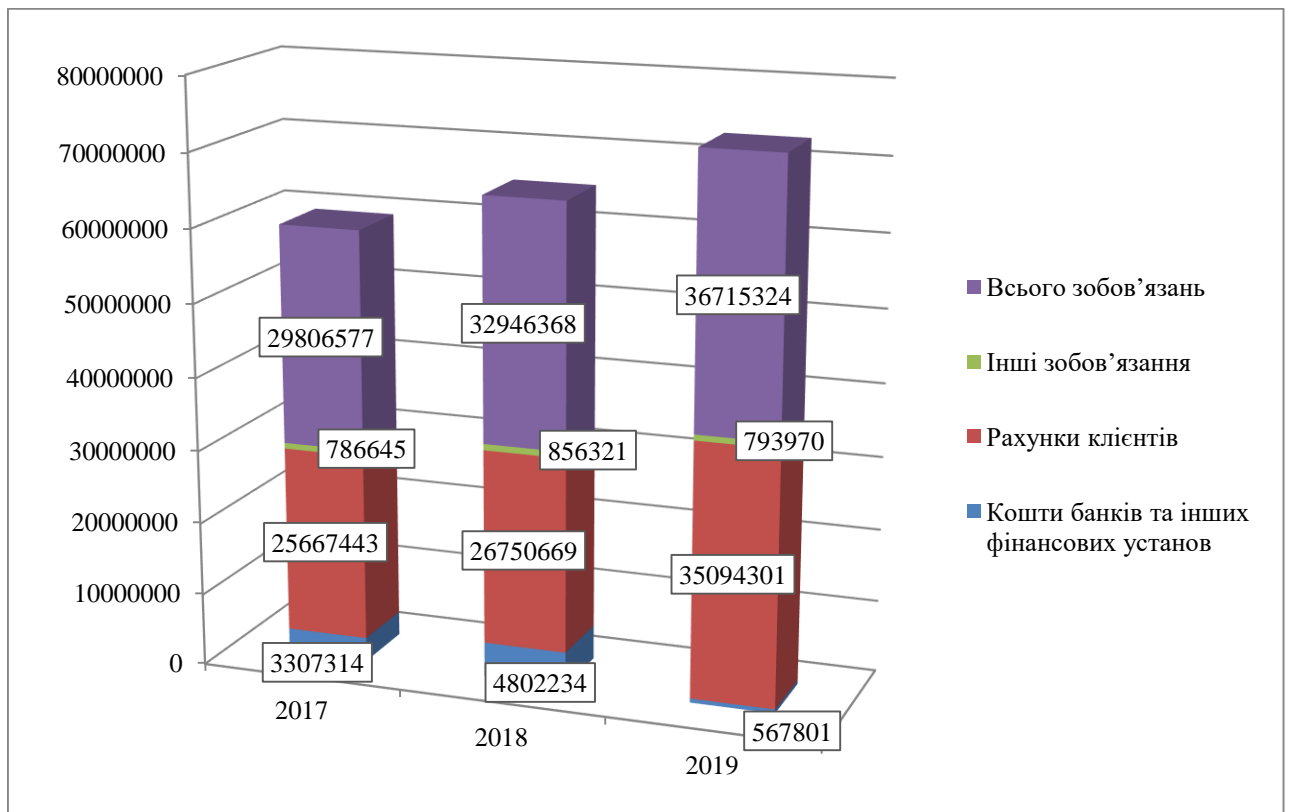

Рис. 2.7. Динаміка зобов'язань банку АТ «ОПТ БАНК» за період 2017-2019 рр.

Джерело : побудовано автором на основі фінансової звітності банку.

Як видно з представленою рисунку 2.7 за період з 2017 по 2019 рік зобов'язання по коштах банків та інших фінансових установ зменшилась з суми 3307314 тис. грн. у 2017 році до суми 567801 тис. грн. у 2019 році, що є хорошою динамікою для банківської установи. Зобов'язання по рахунках клієнтів за досліджуваний період 2017-2019 років збільшилась з суми 25667443 тис. грн. у 2017 році до 35094301 тис. грн. у 2019 році, що загалом зросло за весь досліджуваний період на суму 9426858 тис. грн. Загалом всього зобов'язань за досліджуваний період збільшились на суму 6908747 тис. грн., тобто має місце не значне але збільшення по статті зобов'язання банківської установи АТ «ОПТ БАНК».

При проведенні вертикального аналізу, визначаємо структуру фінансових показників за кожен рік, що аналізується, і прослідковуємо динаміку зміни цієї

структури. Саме результати вертикального аналізу показують внаслідок чого відбулися зміни в рівні капіталізації ОТП БАНК за період 2017-2019 років.

Таблиця 2.4

Вертикальний аналіз фінансового стану АТ «ОТП БАНК» за 2017-2019

рр.

Найменування статті	Роки			Питома вага, %			Абс.відх., +/-		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018	2019/2017
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>15</i>	<i>16</i>
Активи									
Грошові кошти та рахунки НБУ	2182720	2320458	3139593	6,49	7,08	7	0,59	-0,08	0,51
Кошти в банках	3714347	2507127	4308470	11,05	7,65	9,61	-3,39	1,96	-1,43
Кредити клієнтам	21085627	22059052	25469028	62,7	67,3	56,8	4,64	-10,5	-5,89
Інвестиції	5152288	4779648	10844079	15,32	14,6	24,2	-0,73	9,6	8,87
Основні засоби та нематеріальні активи	478898	478898	570535	1,42	1,46	1,27	0,04	-0,19	-0,15
Інші активи	1013784	611955	497100	3,01	1,87	1,11	-1,15	-0,76	-1,91
Баланс	33627664	32757138	44828805	100	100	100	0	0	0
Зобов'язання									
Кошти банків та інших фінустанов	3307314	441	567801	9,84	0	1,27	-9,83	1,27	-8,57
Рахунки клієнтів	25667453	26855632	35094301	76,33	82	78,3	5,66	-3,7	1,96
Інші зобов'язання	831810	646259	1053222	2,47	1,97	2,35	-0,5	0,38	-0,12
Всього зобов'язань	29806577	27502332	36715324	88,64	84	81,9	-4,68	-2,06	-6,74
Капітал									
Акціонерний капітал	6240528	6186023	6186023	18,56	18,9	13,8	0,33	-5,09	-4,76
Інший капітал	1643588	1709052	1712370	4,89	5,22	3,82	0,33	-1,4	-1,07
Нерозподілений прибуток	-4063029	-2640269	215088	-12,1	-8,06	0,48	4,02	8,54	12,6
Всього капіталу	3821087	5254806	8113481	11,36	16	18,1	4,68	2,06	6,74
Баланс	33627664	32757138	44828805	100	100	100	0	0	0

Джерело : розраховано автором на основі фінансової звітності банку.

Ми бачимо, що найбільшу частку в активах банку, біля 2/3, займає кредитний портфель клієнтів. Тобто, основним напрямком діяльності банку, який має приносити найбільший дохід, є кредитування. Протягом періоду, що аналізується частка кредитного портфелю в активах змінилася з 62,70% в 2017 році до 56,81% в 2019 році, тобто зменшилася на 5,59%.

Також, значну частку в активах займають і інвестиції, їх частка в структурі теж зросла за аналізований період з 15,32% до 24,19% за 2017 та 2019 роки відповідно. Можемо припустити, що менеджмент ОТП БАНК в 2019 році для отримання прибутку став робити ставки на інвестиції в цінні папери та сільське господарство, що свідчить про появу у звітності окремого структурного підрозділу ОТП групи у вигляді підприємства сільгосппризначення.

Щодо пасивів то переважну частку в їх структурі займають рахунки клієнтів - в межах 80%. З цього ми можемо зробити висновок, що банк залучає кошти населення під депозити, які є джерелом кредитування фізичних та юридичних осіб, а також основним джерелом інвестиційної діяльності.

Позитивним моментом є зменшення у часі частки акціонерного капіталу банку з 18,56% у 2017 році до 13,8% у 2019 р. при його незмінній величині протягом досліджуваного періоду, що говорить про збільшення ефективності його використання. Про позитивну тенденцію в збільшенні капіталізації АТ «ОТП БАНК» свідчить і збільшення як в абсолютному виразі, так і збільшення частки в структурі пасивів капіталу в цілому з 11,36% до 16,04% за період 2017-2019 років.

2.3. Оцінка фінансового стану банку

Досліджуючи сучасні наукові підходи до визначення фінансового стану банківських установ ми проаналізуємо декілька індикаторів фінансової стійкості АТ «ОТП БАНК».

Представимо дані індикатори розрахунку фінансової стійкості банківської установи у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5.

**Алгоритм розрахунку та економічний зміст показників
фінансової стійкості банку.**

Коефіцієнт	Формула розрахунку	Значення	Економічний зміст показника	Норма значення
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1. Надійності капіталу	$k_H = \frac{K}{З} * 100$	Власний капітал (К) / Зобов'язання (З)	Рівень залежності банку від залучених коштів	25-30%
2. Фінансового важеля	$k_{ФВ} = \frac{З}{К}$	Банківські зобов'язання (З) / власний капітал (К).	здатність банку залучати кошти на фін- ринку	1-20
3. Участь власного капіталу у формування активів	$k_A = \frac{K}{A_{заг}}$	Власний капітал (К) / Загальні активи (Азаг)	Рівень сформованості власного капіталу	Не менше 10%
4. Мультиплікаційного капіталу	$k_{МК} = \frac{A_{заг}}{K_{ст}}$	Загальні активи (Азаг) / Статутний капітал (Кст).	Наскільки акціонерний капітал покриває активи	12-15

Джерело : побудовано автором на основі електронного джерела:
<https://library.if.ua/book/59/4186.html>

Згідно представленої методики у таблиці 2.5., здійснимо розрахунок основних показників фінансово стійкості банківської установи АТ «ОТП БАНК».

Структуруємо розраховані данні в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка фінансової стійкості банку за 2017-2019 рр.

Коефіцієнт	Роки			Норма значення
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1. Надійності капіталу (k_H)	12,82	17,42	22,10	Не менше 5%
2. Фінансового важеля ($k_{ФВ}$)	7,80	5,74	4,53	1 - 20

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5
3. Участь власного капіталу у формування активів (k_a)	11,36	14,84	18,10	Не менше 10%
4. Мультиплікаційного капіталу (k_{MK})	5,39	6,20	7,25	12 -15

Джерело : розраховано автором на основі фінансової звітності банку.

Аналізуючи вище розраховані дані, щодо фінансової стійкості банківської установи можна сказати, що за показником коефіцієнт надійності капіталу, тобто співвідношення власного капіталу (К) до зобов'язань (З). Рівень залежності банку від залучених коштів, то розрахунковий коефіцієнт за 2019 рік склав 22,10%, при нормованому значенні не менше 5%, тобто можна відмітити, що даний показник зростає протягом аналізованого періоду і знаходився вище нормативного, що вказує на достатню фінансову стійкість банку. Інший коефіцієнт - фінансовий важель: демонструє нам наскільки банк здатний залучати кошти на фінансовому ринку, за 2019 рік він знизився до 4.53, при нормативному від 1-20, що вказує на недостатність банківських фінансових важелів.

Наступний коефіцієнт участь власного капіталу у формуванні банківських активів, відмітимо, що розрахунковий чинник склав 18,1% при нормативному значенні в 10%, це може значить, що коефіцієнт достатньо високий і забезпечує в повній мірі фінансову стійкість АТ «ОТП БАНК».

Також недостатнім є коефіцієнт мультиплікаційного капіталу, при нормативному значенні від 12 до 15, даний коефіцієнт склав 7,25, але можна побачити, що з 2017 року він поступово зростає, хоча і недостатньо, що, що вказує на проблематичне покриття активами капіталу банку.

Також оцінка ефективності банку - одне з найважливіших завдань економічного аналізу, і її рішення базується на застосуванні методу коефіцієнтів.

Розраховане співвідношення даних коефіцієнтів дозволяє нам поглибити свої висновки щодо фінансового стану банку.

Представимо методику розрахунку ефективної діяльності банківської установи в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Показники ефективної діяльності банківської установи

Коефіцієнт	Формула розрахунку	Значення	Економічний зміст показника	Норма значення
1	2	3	4	5
1. Норма прибутку на капітал	$R_k = \frac{\text{ЧП}}{K} * 100$	Чистий прибуток (ЧП) / балансовий капітал (К)	Характеризує економічну віддачу капіталу	Не менше 15%
2. Рентабельність активів	$R_a = \frac{\text{ЧП}}{A_{\text{заг}}} * 100$	Чистий прибуток (ЧП) / сукупні активи (Азаг)	Оптимальна структура активів і пасивів з погляду доходів і витрат	Не менше 1%
3. Чиста процентна маржа	$\text{ЧПМ} = \frac{\text{ПД} - \text{ПВ}}{A_{\text{заг}}} * 100$	(Процентний дохід (ПД) – Процентні витрати (ПВ)) / Загальні активи (Азаг)	Наскільки банк здатний утворювати чистий процентний дохід, при цьому за використання загальних активів	Не менше 4,5%

Джерело : побудовано автором на основі електронного джерела:
<https://buklib.net/books/28334/>

Ці коефіцієнти дозволяють повністю описати діяльність банку на основі їх ефективності.

Отже, розраховані данні зобразимо в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8.

Динаміка показників ефективної діяльності АТ «ОТП БАНК» за 2017-2019 рр.

Показник, %	Роки			Норма значення
	2017	2018	2019	
1	2	3	4	5
1. Норма прибутку на капітал	32,90	38,80	32,87	Не менше 15%
2. Рентабельність активів	3,74	5,76	5,95	Не менше 1%
3. Чиста процентна маржа	6,63	8,38	8,07	Не менше 4,5%

Джерело : розраховано автором на основі фінансової звітності банку.

Норма прибутку характеризує скільки чистого прибутку припадає на 1 грн. банківського капіталу, отже, можемо спостерігати перевищення норми

значення даного коефіцієнта вдвічі, а саме 32.87%, тобто АТ «ОТП БАНК» має позитивну економічну віддачу капіталу. У світовій практиці даний коефіцієнт є головним показником ефективної діяльності банківської установи.

Рентабельність активів це той показник, що достатньо інформативно демонструє політику всередині банку, кваліфікаційні та професійні якості керівництва та його менеджерів, на яких покладена підтримка оптимальної структури активів і пасивів. І ми можемо побачити стабільне зростання цього коефіцієнта, який в 2019 році становить 5,95% і вказує на позитивну роботу зазначених співробітників.

Чиста процентна маржа дозволяє нам оцінити можливості банку створювати чистий процентний дохід, за допомогою загальних активів. Тобто можна вважати, що цей показник характеризує ефективність структури активів банку.

Також проаналізуємо кредиторську заборгованість банку та кредитні ризики, які наведені в таблиці 2.2

Таблиця 2.9

Показники кредиторської заборгованості та кредитного ризику банківської установи АТ «ОТП БАНК» за 2019 рік

Назва показника(грн)	Дані на 01.11.2019р.	Дані на 01.01.2019р.	Абсолютне відхилення, +/-	Темп росту
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Сума кредитної заборгованості(грн)	6348869,58	4987357,79	11336227,37	1.27
Кредитний ризик	38501126	285818,68	38215307,32	0,01
Загальна сума регулятивного капіталу(РК)	6553857,17	4963447,86	1590409,31	1.32
Загальна сума основного капіталу	4987922,77	3025195,42	1962727,35	1.65
Загальна сума додаткового капіталу	1705077,43	1938252,47	-233175,04	0.88
Фактично сплачений зареєстрований статутний капітал	6186023,11	6186023,11	0,00	1.0

Джерело : розраховано автором на основі фінансової звітності банку.

Як видно з даних представлених у таблиці 2.9 сума кредитної заборгованості банківської установи від початку 2019 року і станом на кінець 2019 р. зросла на - 11336227,37 грн, що відображає темп росту в 1.27 пункт, сума кредитного ризику за даний період зросла на 38215307,32 грн, що відображено 1,35 пункту темпу росту, що вказує на підвищення кредитного ризику за 2019 рік, це несприятлива тенденція банку.

Загальна сума регулятивного капіталу з початку і до кінця року збільшилась на 1590409,31 грн, що відповідно в темпі росту складає 1.32 пункти. Загальна сума основного капіталу за цей період збільшилась на 1962727,35 грн., що відповідає 1.65 темпу росту даного показника. Загальна сума додаткового капіталу за 2019 рік – зменшилась на суму 233175,04 грн., що вказує на негативну динаміку росту банківської установи.

2.4. Оцінка та аналіз забезпечення капіталізації банку

Як було визначено у першому розділі, загальним показником, що найбільш точно демонструє рівень забезпеченості капіталом окремого банку та системи загалом, є рівень капіталізації. Досліджуючи рівень капіталізації ОТП БАНКУ, будемо проводити аналіз не лише кількісних показників обсягу статутного та власного капіталу, а й оцінювати якісні, які характеризують структуру власного капіталу та достовірну оцінку окремих його складників.

Для початку розрахуємо основні показники за-для визначення рівня капіталізації банківської установи, та відобразимо їх в таблиці 2.10

Таблиця 2.10

Основні показники діяльності АТ «ОТП БАНК» для визначення рівня капіталізації за 2017-2019 рр.

№	Показник	Роки		Абс. відх., +/-
		2018	2019	
1	2	4	5	6
1.	Коефіцієнт капіталізації	14,84	24,77	9,93
2.	Коефіцієнт покриття зобов'язань	17,42	22,10	4,67

Продовження таблиці 2.10

1	2	4	5	6
3.	Темпи приросту капіталу	50,23	41,34	-8,89
4.	Темпи приросту активу	15,04	15,88	0,83
5.	Дохідність капіталу	38,80	32,87	-5,93
6.	Чистий прибуток на 1 акцію	4,46	5,34	0,88
7.	Мультиплікатор капіталу	6,20	7,25	1,05
8.	Емісійний дохід	405,075	405,075	0,00
9.	Дохідність активів	5,76	5,95	0,19
10.	Коефіцієнт співвідношення приросту капіталу та активів	3,34	2,60	-0,73
11.	Частка негативно класифікованих активів	12,07	2,12	-9,94
12.	Коефіцієнт залежності від акціонерів	108,71	76,24	-32,47
13.	Фінансовий леверидж	85,16	81,90	-3,26
14.	Величина економічного капіталу	5705116	4386384	-1318732

Джерело : розраховано автором на основі фінансової звітності банку.

Проаналізуємо показники I-ї групи, а саме: коефіцієнти капіталізації та покриття зобов'язань, а також темпи приросту активів та капіталу. Позитивною тенденцією можна вважати зростання майже всіх вищезазначених показників. Тож зобразимо результати в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11.

Перша група показників капіталізації АТ «ОТП БАНК»

№	Показник	Потрібне значення	Реальне значення
1	2	3	4
1.	Коефіцієнт капіталізації	↑	↑
2.	Коефіцієнт покриття зобов'язань	↑	↑
3.	Темпи приросту капіталу	↑	↓
4.	Темпи приросту активу	↑	↑

Джерело : побудовано автором на основі фінансової звітності банку

Отже можна зробити висновок про те, що відповідно до першого етапу алгоритму визначення рівня капіталізації банківської установи досліджуваний банк слід віднести до п'ятої групи. До неї входять банки, яким слід негайно вжити заходів щодо підвищення рівня капіталізації.

Припустимо, що даного негативного показника немає, тому розглянемо II-гу групу в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12.

Перша група показників капіталізації АТ «ОТП БАНК»

№	Показник	Потрібне значення	Реальне значення
1	2	3	4
1.	Дохідність капіталу	↑	↓
2.	Чистий прибуток на 1 акцію	↑	↑
3.	Мультиплікатор капіталу	Const.	Const.
4.	Емісійний дохід	↑	↑

Джерело : побудовано автором на основі фінансової звітності банку

І на цьому етапі ми вже бачимо, що показник дохідність капіталу впав, тож наступні етапи алгоритму проводити недоцільно, оскільки отримані результати після I-го та умовного II-го етапу дозволяють виявити проблеми з формуванням капіталу.

Забезпечення підвищення капіталізації банку – це одне з основних завдань, яке потребує для його вирішення стратегічного підходу. Стратегічне планування, формулювання стратегії або вибір цілей - одне з найважливіших питань сьогодні не тільки для керівників великих підприємств, а й для банківської галузі. Під стратегічними цілями варто уявляти формулювання поточних та майбутніх планів, а також контроль виконання цих планів. Процес встановлення цілей банку є дуже важливим етапом його подальшої діяльності. Тому що основне завдання банку має бути зосереджене на головній діяльності установи, а воно має бути з довгостроковим, середньостроковим або короткостроковим характером. Перш ніж формулювати цілі банку, необхідний комплексний аналіз, який розподіляється на довгостроковий (стратегічний), середньостроковий (поточний) та короткостроковий (операційний) відповідно до тривалості періоду часу. Цілі банку на високому рівні мають довгостроковий період досягнення, тобто 3-5 років, а цілі нижчого рівня є засобом для досягнення вищих цілей. Іншими словами, короткострокові цілі базуються на довгострокових цілях, а довгострокові цілі - більш конкретні, вони детально описують цілі.

Цілі мають відповідати головним умовам, а саме SMART – принцип:

- конкретні (Specific);
- вимірюванні (Measurable);
- погоджені (Agreeable, Accordant) з місією банку;
- досяжні (Realistic);
- визначені в часі (Time bounded).

Цілі банку визначаються після встановлення місії, проведення всебічного SWOT-аналізу бачення банку. Зазвичай вони представлені у вигляді дерева цілей, де описані перспективи банку та відділів, яким потрібно найбільше уваги.

Створення дерева цілей включає наступні кроки:

- 1) Після проведення SWOT-аналізу – акціонери та менеджери виявляють основну ціль для ефективної банківської діяльності;
- 2) Пошук альтернативного варіанту для досягнення цілі;
- 3) Будується дерево цілей для всіх банківських підрозділів, досягнення базуватиметься на обраній стратегічній альтернативі;
- 4) Розроблені плани для кожного відділу банку щодо подальшої реалізації стратегічних альтернатив.
- 5) Для основних фахівців встановлюються особисті цілі;
- 6) Статут банківських установ визначає основні види діяльності, яких повинні дотримуватися всі працівники.

Кожна банківська установа має своє призначення. Для більшості власників та менеджменту банків головна мета - отримання прибутку як у поточному кварталі, так і протягом року, що відображає результати, отримані від основної діяльності банку. Максимізація прибутку - це внутрішня проблема банківських установ, і нерозумно вкладати багато уваги саме на це. Тому необхідно не допустити перешкоджанню аналізу факторів навколишнього середовища, пов'язаних з інвестиціями у фінансові ресурси, для подальшого розвитку. Орієнтація на виявлення основних потреб та їх ефективне задоволення означає, що банк зацікавлює клієнтів для подальшої співпраці. Дотримуючись цієї позиції, ціль зможе принести очікуваний прибуток та

розширить клієнтську базу. Існує багато факторів, які безпосередньо можуть впливати на формування основних банківських цілей. Кожен компонент фактору в достатній мірі впливає на обрану ціль та її ефективність. Такими факторами є:

- 1) організаційна структура банку,
- 2) особливості правління керівників,
- 3) клієнти,
- 4) товари та послуги,
- 5) соціальна відповідальність,
- 6) історія установи,
- 7) розмір та потенціал банку,
- 8) базова технологія,
- 9) загальна економічна мета,
- 10) філософія бізнесу.

Аналізуючи стратегічні цілі деяких іноземних банків, можна сказати, що загальною ціллю є:

- поліпшити рівень клієнтського обслуговування;
- розширити сферу обслуговування та покращити якість обслуговування;
- створити гідні умови праці для банківських працівників;
- зберегти провідне місце в банківській галузі.

Для досягнення цих цілей іноземні банки намагаються створити потрібне середовище для банківських співробітників для задоволення фінансових потреб своїх клієнтів та задоволення їх потреб в загальному, що сприятиме залученню нових клієнтів, впроваджуючи нові види діяльності, надаючи нові можливості для створення сучасної продукції та постійно інвестувати в новітні технології. Постановка чітких та однозначних цілей не лише дозволяє банківським установам розробляти стратегії, але й виграє у визначенні пріоритетів та основних видів діяльності.

Отже, проаналізуємо всебічно ринкову ситуацію, в якій працює АТ «ОТП БАНК», шляхом проведення SWOT-аналізу для оцінки типів можливостей та загроз, з якими товариство може зіштовхнутися.

SWOT-аналіз дозволяє виявити та структурувати сильні та слабкі сторони підприємства, а також потенційні можливості та загрози.

SWOT-аналіз полягає в розділенні факторів та явищ на чотири категорії: strengths – сила; weaknesses – слабкості; opportunities – можливості; threats – загрози.

Метою даного SWOT-аналізу є розробка стратегії для визначення напрямів підвищення капіталізації ОТП Банку.

Проведемо SWOT-аналіз в таблиці 2.13

Таблиця 2.13

SWOT-аналіз ринкового середовища для АТ «ОТП БАНК»

S – сильні сторони	W – слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> 1) широке територіальне охоплення; 2) наявність необхідних фінансових ресурсів; 3) орієнтація на довгострокові відносини з клієнтами; 4) позитивний імідж; 5) співробітництво з державними та комерційними банками; 6) підтримка з боку OTP Group; 7) велика клієнтська база: понад 1 мільйон клієнтів фізичних осіб; 42,5 тис. юридичних осіб 8) постійне оновлення кредитних продуктів та вигідні умови їх використання; 9) високий рівень корпоративного управління; 10) високий рівень безпеки; 11) наявність інтернет-банкінгу: OTP Smart користуються майже 700 000 осіб; 12) активна участь в соціально значущих та благодійних проектах. 	<ul style="list-style-type: none"> 1) відсутність розгалуженої системи банкоматів; 2) відносно висока вартість кредитів порівняно з конкурентами; 3) недостатній рівень розвитку бранда банку, відсутність рекламної компанії; 4) не врахування місцевих особливостей регіональними відділеннями; 5) плінність кадрів середньої та нижчої ланки; 6) достатньо низькі резерви по кредитним зобов'язанням; 7) низький рівень продажу пластикових карток.

Продовження таблиці 2.13

О - можливості	Т - загрози
1) можливість зайняти більш високу позицію на ринку серед провідних українських банків; 2) розширення мережі банкоматів; 3) розвиток іпотечних програм та автокредитування; 4) зростання інвестиційної діяльності; 5) збільшення обсягу випуску кредитних карток; 6) розвиток діджиталізації клієнтських сервісів; 7) розробка та втілення нових унікальних банківських продуктів.	1) посилення конкуренції на ринку банківських послуг; 2) зниження темпів зростання ринку банківських послуг у зв'язку с фінансовою кризою; 3) збільшення ризиків неповернення кредитів у зв'язку з погіршенням фінансового стану клієнтів; 4) недосконалість законодавства по регулюванню банківської діяльності; 5) посилення контролю з боку НБУ за діяльністю банків

Джерело : побудовано автором на основі звітності банку.

За результатами проведеного в таблиці 2.13 SWOT-аналізу стає очевидним, що аналізований банк має більше сильних сторін і можливостей, ніж слабких сторін і загроз, тим більше, що загрози успішній діяльності «ОТП БАНК» є такими самим як і для інших банків і чим вище рівень капіталізації та фінансової стійкості банку, тим більша ймовірність подолати ці загрози.

Зменшення загроз зовнішнього середовища АТ «ОТП БАНК» може чинити висока ймовірність підтримки від материнської компанії «ОТР Bank», який є найкрупнішим комерційним банком Угорщини. ОТР Bank займає 952-е місце в списку крупних публічних світових компаній Forbes Global 2000 за 2018 рік з виручкою 4 млрд. доларів США, чистим прибутком в 1 млрд. доларів США (788-е місце), активами 51,1 млрд. доларів США (586-е місце) та ринковою капіталізацією у 10,9 млрд. доларів США (1288-місце).

Висновок до розділу 2

Протягом двадцяти одного року АТ «ОТП БАНК» в Україні пропонує клієнтам тільки кращий сервіс та послуги, зокрема: виконання повсякденних операцій, кредитні та депозитні продукти, страхування, управління активами,

лізинг і факторинг, корпоративний та інвестиційний банкінг, послуги емітента та інвестора.

Якщо загалом проаналізувати по активах фінансово-економічної діяльності банківської установи, то маємо чітку динаміку зростання на суму 1120141 тис. грн., та 33,21 % у відсотках, що загалом є досить хорошою динамікою, а вказує на достатню сильну фінансову стійкість банку на ринку банківських послуг України.

Позитивним моментом є зменшення у часі частки акціонерного капіталу банку з 18,56% у 2017 році до 13,8% у 2019 р. при його незмінній величині протягом досліджуваного періоду, що говорить про збільшення ефективності його використання. Про позитивну тенденцію в збільшенні капіталізації АТ «ОТП БАНК» свідчить і збільшення як в абсолютному виразі, так і збільшення частки в структурі пасивів капіталу в цілому з 11,36% до 16,04% за період 2017-2019 років.

При розгляді капіталізації ми вже бачимо, що показник темпу приросту капіталу знизився на -8,89%, ми припустили що даного недоліку немає і провели ще один етап і показник, такий як дохідність капіталу теж впав на 5.93%, тож наступні етапи алгоритму проводити недоцільно, оскільки отримані результати після I-го та умовного II-го етапу дозволяють виявити проблеми з формуванням капіталу.

За результатами проведеного SWOT-аналізу стає очевидним, що аналізований банк має більше сильних сторін (постійне оновлення кредитних продуктів та вигідні умови їх використання; високий рівень корпоративного управління; високий рівень безпеки;) і можливостей (розвиток іпотечних програм та автокредитування; зростання інвестиційної діяльності; збільшення обсягу випуску кредитних карток;), ніж слабких сторін (недостатній рівень розвитку бранда банку, відсутність рекламної компанії; не врахування місцевих особливостей регіональними відділеннями; плинність кадрів середньої та нижчої ланки;) і загроз (посилення конкуренції на ринку

банківських послуг; зниження темпів зростання ринку банківських послуг у зв'язку с фінансовою кризою; збільшення ризиків неповернення кредитів у зв'язку з погіршенням фінансового стану клієнтів;), тим більше, що загрози успішній діяльності «ОТП БАНК» є такими самим як і для інших банків і чим вище рівень капіталізації та фінансової стійкості банку, тим більша ймовірність подолати ці загрози.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ РЕГУЛЮВАННЯ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ БАНКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

3.1. Напрями забезпечення підвищення капіталізації АТ «ОТП БАНК»

Провівши аналіз фінансових показників господарської діяльності АТ «ОТП БАНК» ми можемо стверджувати, що з рівнем капіталізації в банку не так все добре, тому зайвим не буде передбачити на майбутнє для банку найбільш прийнятні методи підвищення капіталізації.

На практиці можна виокремити декілька джерел збільшення капіталу, серед яких особливе місце займають внутрішні та зовнішні джерела.

Зовнішні джерела збільшення капіталу:

- продаж випущених акцій;
- продаж власних активів;
- субординований борг для залучення.

Внутрішні джерела, щодо збільшення капіталу:

- сума прибутку;
- збалансована і стабільна дивідендна політика.

За останні декілька років досить важливу роль у нарощуванні капіталу почали відігравати методи непрямого ефекту:

- злиття та поглинання банків;
- резерви переоцінки;
- змінити структуру балансу в банківській установі.

Результатом застосування вище наведених методів є збільшення банківського статутного капіталу.

Згідно зі статистикою, оприлюдненою Національним банком України (рис. 3.1), за останні 2,5 роки понад 55 банків збільшили статутний капітал, і цей зріст становить 35,3 мільярда гривень.

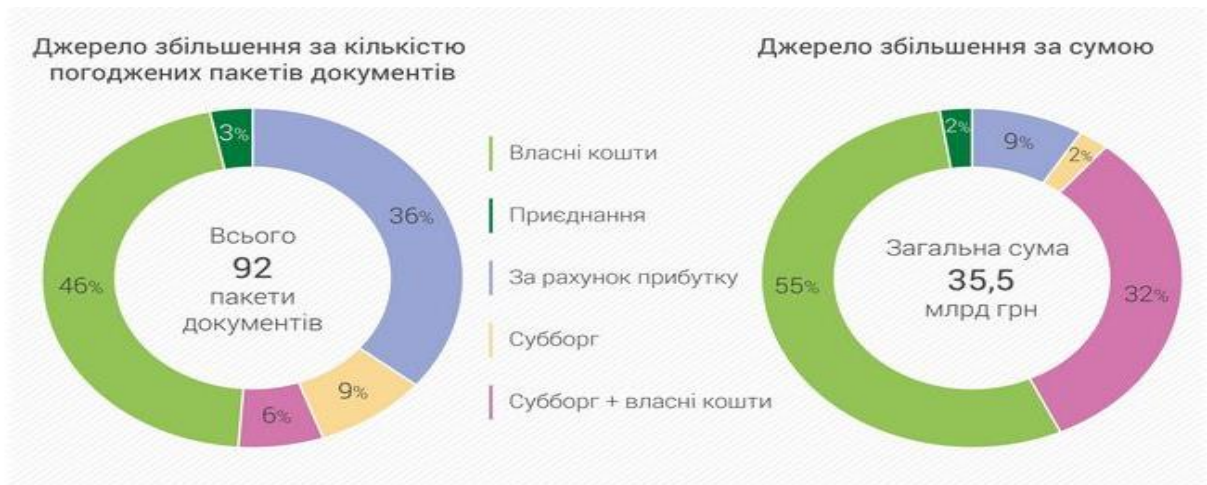

Рис. 3.1. Статистика НБУ щодо джерел збільшення статутного капіталу банків України.

Джерело : <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2019/08/19/650722/>

Найлегшим способом щоб збільшити статутний капітал банку є підвищення капіталізації за рахунок прибутку.

В 2018 році вся банківська система показала високий темп зростання прибутку: банки що є платоспроможними отримали прибуток у розмірі 21,7 млрд грн.

В 2019 році, не дивлячись на загальну позитивну тенденцію, що зберігається, все ж частина банків досі носять статус збиткових.

Тому, хоча цей метод простий, він все ще не може задовольнити потреби в капіталі для всіх банків.

На сьогодні найпоширенішим методом збільшення банківського капіталу, чи то від кількості використаних банків, чи з точки зору вкладення капіталу, досі залишаються власні кошти акціонерів банку.

У цьому випадку НБУ ретельно вивчить джерело коштів, які будуть використані для статутного капіталу банку.

На початку 2020 року Національний банк України детально розписав вимоги щодо підтвердження джерела коштів. Основні зміни включають:

1) задекларований дохід акціонерів за вирахуванням усіх значних витрат, понесених протягом періоду отримання доходу;

2) операція, на якій ґрунтуються доходи та кошти, повинна бути економічно обґрунтованою;

3) кошти, що залучаються до капіталу, повинні існувати у безготівковій формі не менше одного року, перш ніж звернутися до Національного банку України.

Таким чином, НБУ зробив комплексний підхід для оцінювання акціонера, що хоче зробити до статутного капіталу банківської установи відповідний внесок.

Отже, НБУ може оцінити в акціонерів їх майновий стан, так як і майновий стан людей, які створюють дохід для банку (операцій з цими особами), через що може відбутися збільшення капіталу.

Тому проблема підтвердження джерела надходжень грошових коштів, головним чином, є сферою відповідальності власника банку. Адже заявник визначає кількість документів, які він може вважати повноцінним для виявлення джерела коштів, що використовуються для капіталізації. Національний банк може бути задоволений обсягом інформації що надається, або може попросити інші документи для більш детального розгляду ситуації. Фактично в більшості випадків реалізується схема з додатковими запитами.

Частина причини полягає в тому, що акціонери банку рідко зосереджують свою увагу розгляду даного питання і повністю передають його представникам банку чи іншим агентам.

І агенти надто пізно повідомляють акціонерам про те, що у підтвердженні джерела коштів виникли проблеми. Як результат, капіталізація затримується і можливо триватиме понад півроку, це в кращому випадку, а в найгіршому випадку - банку буде відмовлено у схваленні.

Банки також не повинні забувати про спрощений процес капіталізації, який буде доступний до 1 серпня 2020 року. Основна перевага цього процесу полягає в тому, що Національний банк оцінює джерело коштів на початковому етапі капіталізації банківської установи.

Якщо надходить позитивна оцінка джерела коштів від НБУ, банк матиме можливість виконати всі наступні кроки щодо збільшення статутного капіталу за коротший проміжок часу, включаючи отримання всіх необхідних схвалень від НКЦПФР.

Однак, не дивлячись на помітні переваги цієї процедури, банки все одно будуть використовувати її у менш ніж 20% випадків збільшення банківського статутного капіталу.

Банки, які планують збільшити статутний капітал з певних причин, тепер повинні бути підготовлені до перевірки Національного банку для оцінки джерел коштів своїх акціонерів та привернення уваги акціонерів до цього питання.

Навіть при спрощеному процесі капіталізації може зайняти кілька місяців збільшення статутного капіталу у разі неправильної підготовки.

Якщо Національний банку буде надано достатню інформацію на першому етапі, це може значно скоротити час і зусилля, витрачені на збільшення статутного капіталу.

Згідно з останніми проведеними дослідженнями акціонерного товариства "ОТП БАНК", цей аналіз показав, що банк забезпечує збільшення статутного капіталу за допомогою методу реінвестування прибутку та розподіляє отримані дивіденди на акції для підвищення рівня капіталу.

Іншим способом підвищення рівня капіталізації банків може бути залучення субординованого боргу, який зараховується до банківського капіталу. Банки мають право позичати субординований борг у резидентів та нерезидентів юридичних та фізичних осіб готівкою та банківськими металами.

Після отримання дозволу Національного банку України кошти, що були залучені на умовах субординованої заборгованості, будуть включені до капіталу банківської установи.

Залучити кошти у вигляді субординованого боргу можна шляхом досягнення прямої угоди між банком боржника та інвестором та шляхом випуску облігацій, щоб він міг бути включений до додаткового капіталу банку у вигляді позик, кредитів та депозитів юридичних осіб.

Субординовану заборгованість у випадку банкрутства чи ліквідації банку спочатку погашаються кошти іншим кредиторам, а потім вже повертається інвестору його субординований борг.

Протягом п'яти років дії контракту сума субординованого боргу, що входить до капіталу банку, зменшується на 20% від його початкової суми щорічно.

Мінімальна сума коштів, що залучається за допомогою субординованого боргу випускаючи облигації повинна становити 100 тис. грн. У випадку, якщо кошти одного позичальника залучаються до субординованого боргу, і перевищують 2 млн. грн., то повинен бути укладений прямиий договір.

З фінансової звітності за звітний період видно, що досліджуваний банк не застосував цей метод збільшення власного капіталу.

Так само, як він не скористався можливістю щоб підвищити загальний капітал, випускаючи більше акцій, які могли б вийти на ринок цінних паперів. У наступному розділі ми розглянемо цей метод докладно як можливий спосіб підвищення капіталізації банківських установ.

Що стосується залучення іноземного капіталу як методу збільшення банківського капіталу, АТ "ОТП БАНК" - це підприємство, що інвестується з-за кордону і де Угорський OTP Bank Plc володіє 100% акцій.

Банківські системи деяких розвинених країн вже перевірили стратегії злиття та поглинань банківських установ. Останніми роками ці процеси стають все більш очевидними у вітчизняній банківській системі, крім того, у таких процесах роль іноземного капіталу набуває все більшого значення. Як свідчить світовий досвід, є кілька позитивних аспектів використання іноземного капіталу для розширення банківського бізнесу, зокрема:

- залучення іноземного капіталу динамічно впливає на ефективність та конкурентну позицію державної банківської системи;
- сприяє використанню новітніх банківських технологій, формуванню стандартів управління банком та вдосконалить навички працівників банку для кращого та всебічного задоволення потреб клієнтів.

Якщо приплив іноземного капіталу буде належним чином регулюватись та контролюватись, тоді структура банківської системи покращиться, а вітчизняні банки матимуть стимули для того щоб вийти на міжнародні фінансові ринки, роль грошово-кредитної політики у вигляді трансмісійного механізму буде зростати, процентна ставка 75 кредитів знизиться, фінансовий сектор країни відновиться, а платіжний баланс буде підтримуватись на належному рівні.

Іноземні фахівці зазначають, що у період посилення економічної нестабільності за даними рейтингової компанії Standard&Poor's у більшості потужних фінансових компаній рівень капіталу виявився також недостатнім для підтримки діючих потужностей в активних операціях та зазначають, що якість і достатність капіталу багатьох потужних банків світу в дійсності також є на низькому рівні [73].

Автори дослідження за рейтингами Standard&Poor's зазначають, що середній коефіцієнт достатності капіталу для потужних банків складає 6,7%. Так, потужні західні банки, які працюють на території України, України та Польщі, зокрема BNP Paribas і Societe Generale володіють 7,2% достатності капіталу, Barclays Bank і Credit Suisse – 6,9%, Unicredit – 6,3%, Deutsche Bank – 6,1%. Завершують низові позиції рейтингу достатності капіталу американський Citigroup та швейцарський UBS банк. В цій частині рейтингу також знаходяться три потужні японські банки – Mitsubisi UFJ Financial, Sumitomo Mitsui Financial Group, Mizuho Financial Group [73]. Тому рівень достатності капіталу, аналізованого АТ “ОТП БАНК”, значно вищий, ніж в інших банківських установах з іноземним капіталом, що здійснюють працюють в Україні.

Дані дають зрозуміти, що питання управління капіталом банку також постає в усьому світі.

На макрорівні вирішення питань управління капіталом банку та загальне збільшення капіталізації базуються, головним чином, на вимогах НБУ, щодо визначення певних завдань та стандартів для впровадження комерційних

банків, а на практиці, на мікрорівні залежить від окремих банків, які повинні розробити ці механізми і знайти необхідні кошти.

Тому пропонується комплексне рішення для проблеми вибору джерела зростання капіталу банку. Особливо на макрорівні необхідно забезпечити вдосконалення банківського законодавства, посилити роль банківських асоціацій, посилити регуляторну політику НБУ, створити рейтингову систему та підвищити конкурентоспроможність вітчизняних банків порівняно з іноземними. На мікрорівні запровадити ефективні інструменти для збільшення капіталу шляхом вдосконалення освідчення комерційних банків щодо системи фінансового менеджменту (рис. 3.2).

Через це, слід зосередитись на участі НБУ, комерційних банків та держави у збільшенні капіталізації українських банків. Процес управління капіталізацією банківської системи повинен бути цілеспрямованою діяльністю НБУ з акцентом на підвищення ефективності банку, а з поступовим збільшенням капіталу це сприятиме правильному усуненню ризиків, що, в свою чергу, зможе забезпечити повний кредитний та інвестиційний потенціал у всіх сферах національної економіки та зовнішньоекономічної діяльності.

У зв'язку з цим, слід зосередити увагу на участі Національного банку України, комерційних банків та держави у процесі підвищенні капіталізації банків України.

Процесом управління капіталізацією банківської системи повинна стати цілеспрямована діяльність Національного банку, орієнтована на підвищення ефективності функціонування банків, що буде сприяти адекватному покриттю ризиків з поступовим нарощенням капіталу, що у свою чергу забезпечить повноцінність кредитно-інвестиційним потенціалом усі сфери національної економіки та зовнішньоекономічної діяльності.

Рис. 3.2. Шляхи підвищення капіталізації АТ «ОТП БАНК»

Джерело : побудовано автором на основі джерела [73].

На сучасному етапі, згідно з Законом України «Про спрощення процедур реорганізації та капіталізації банків» від 23.03.2017 та Постановою №58 «Про збільшення капіталу банків України» від 4 лютого 2016 року, НБУ зобов’язав банки поетапно збільшити капітал до 500 млн гривень – до 11 липня 2024 року (рис.3.3).

Рис. 3.3. Графік нарощення статутного капіталу банків України до липня 2024 р.

Джерело: побудовано автором на основі джерела [58]

Основними макроекономічними чинниками, які призвели до зміни вимог до статутного капіталу, були криза 2014-2015 років та підписання асоціаційної угоди між Україною та ЄС.

На сучасному етапі важливим фактором збільшення капіталізації банків є поліпшення якісного рівня корпоративного управління. В Україні досить поширеною є практика, коли права дрібних акціонерів на отримання частки прибутку та участь в управлінні банками порушуються внаслідок наявності додаткових зобов’язань банку перед власниками крупних пакетів акцій. Законодавче підґрунтя для вирішення цієї проблеми вже створено – Законом України «Про акціонерні товариства», який передбачає, що діючі банки, зареєстровані у формі відкритого акціонерного товариства (ВАТ) перереєстровуються у публічні акціонерні товариства (ПАТ) обов’язковою умовою чого є котирування акцій на фондовій біржі.

Тому зміна організаційної форми сприяє підвищенню прозорості банку та надає можливість показати фактичну ефективність діяльності на ринку, вирішивши тим самим проблему капіталізації шляхом публічного продажу акцій. Важливим способом покращення капіталізації українських банків є також участь держави у стимулюванні капіталізації банківських прибутків та наданні фінансової допомоги банківським установам. У 2008 році відповідно до Постанови № 960 було затверджено участь країни в капіталізації банків. Згідно документу, Національний банк України встановлює критерії, за якими визначається можливість участі держави в капіталізації банків, проводить діагностування банків із залученням аудиторської компанії, за результатами якого має право: рекомендувати учасникам банку збільшити його статутний капітал, зокрема із залученням інвесторів; призначати тимчасову адміністрацію (тимчасовий адміністратор може ухвалити рішення про продаж банку, його частини, реорганізацію банку, зменшення статутного капіталу, пропонувати НБУ ліквідувати банк); вносити на розгляд Кабміну пропозицію про участь держави в капіталізації банку. Статистичні дані показують, що у банків до яких була застосована процедура рекапіталізації суттєво збільшився капітал.

Важливим кроком у підвищенні капіталізації банківської системи повинно стати удосконалення системи ризик-менеджменту у банках. Банки повинні керуватися такими принципами системи управління ризиками:

- наявність стратегії управління ризиками;
- наявність відповідної організаційної структури;
- принцип колегіальності, розділення конфліктів інтересів.

Банки мають використовувати ті моделі ризик-менеджменту, які побудовані не тільки на базі середньостатистичних даних, а й ті, що враховують критичні дані, що особливо актуально в умовах економічної нестабільності. Тому в сучасних умовах, у межах використання передового міжнародного досвіду банківської діяльності та впровадження рекомендацій Базельського комітету необхідний новий підхід до побудови моделей ризик-менеджменту. Зокрема, дієвим буде метод стрес-тестування для банків, який дозволить

покращити та удосконалити систему управління ризиками банківської діяльності в умовах економічної нестабільності, системи внутрішніх рейтингів.

З проведеного дослідження стає зрозумілим, що найбільшу частку доходів приносять банку саме кредитні операції, прибуток від яких спрямовується на збільшення капіталу банку.

В 2019 році Банк продовжив активно надавати фінансування новим, а також існуючим корпоративним клієнтам ОТП БАНК, використовуючи вичерпний перелік продуктів фінансування. Найбільш затребуваними минулого року залишалися відновлювальні кредитні лінії, овердрафти, строкові кредити на поповнення оборотного капіталу компаній, а також документарні інструменти (різних видів гарантії, акредитиви, аваль векселів), факторингове і структуроване торговельне фінансування. Крім цього, значним попитом серед клієнтів користувалися довгострокові інвестиційні кредити, спрямовані на фінансування закупівлі обладнання в межах будівництва елеваторних комплексів, а також на «рефінансування» витрат компаній в інших інвестиційних проектах. Загальна максимальна сума кредитної заборгованості юридичних осіб перед Банком впродовж 2019 року була зафіксована на рівні 18,1 млрд грн. Обсяг нового фінансування за повний 2019 рік було законтрактовано на суму 6,74 млрд грн.

З метою розширення продуктової лінійки і задоволення потреб у фінансуванні клієнтів Банку, котрі здійснюють переважно експортну діяльність, а також мають короткострокові касові розриви, з 2019 року Банком почали надаватися овердрафти в іноземній валюті. Аналогічно до овердрафту у гривнях, сума доступного ліміту овердрафту у валюті розраховується Банком і залежить від щомісячних обсягів торговельних надходжень в іноземній валюті на рахунки позичальника в нашому Банку.

Крім цього, в 2019 році Банком було проведено підготовчу роботу задля розширення видів факторингового (інвойсного) фінансування. За її результатами в 2020 році Банк планує запропонувати своїм клієнтам «buyer-based factoring», а також факторинг без регресу на постачальника, котрий здійснив поставку товарів та послуг на адресу фінансово-стійкого покупця.

Із липня 2019 року Корпоративний кредитний процес, включаючи оформлення видачі кредитних траншів (Draw-Down Notice), було перенесено у CRM, що дозволить здійснювати комплексний аналіз і вимірювання проходження кредитного процесу на всіх його етапах.

Велику увагу в 2019 році банк приділяв співпраці з компаніями агросектору. Забезпечуючи статус стратегічної галузі, Банк щороку активно підтримує агробізнес, збільшуючи обсяги фінансування, кількість активних клієнтів, пропонуючи участь у численних партнерських програмах. Так обсяг агрофінансування досяг 6,2 млрд грн на кінець 2019 року, а кількість клієнтів – представників агробізнесу зросла до 1934. Впродовж року приблизно 42% нових кредитних угод з юридичними особами Банк уклав з компаніями із агробізнесу. Таким компаніям надається повний спектр наявних банківських продуктів та послуг, та найбільш затребуваними минулого року залишалися поновлювальні кредитні лінії на фінансування закупівлі та переробки зернових і олійних культур, придбання посівного матеріалу, засобів захисту рослин, добрив, на забезпечення збиральної кампанії, а також аваль векселів, виписаних фермерами на користь постачальників насіння і засобів захисту рослин.

Прагнучи всебічно і повністю задовольняти потреби компаній агросектору, а також приймаючи до уваги прагнення Уряду України щодо відкриття у 2020 році ринку землі, що наразі перебуває під мораторієм, ОТП БАНК у 2019 році розпочато вивчення потреб агрокомпаній у фінансуванні купівлі землі, а також формування параметрів продукту, щоб мати змогу активно кредитувати на такі цілі, щойно будуть визначені умови функціонування ринку землі в Україні.

Розпочатий 2018 року новаторський проект у банківському секторі – «ОТП Агро Фабрика» – продовжував свій стрімкий розвиток. Так, кредитний конвеєр для агровиробників з банком землі від 500 га, в рамках якого клієнти мають можливість отримати кредитні кошти в сумі до 15 млн грн під заставу фінансової аграрної розписки лише за 9 днів, у 2019 році додав більш ніж 100 нових клієнтів та підписав 1,1 млрд грн нових кредитних лімітів, що вдвічі перевищує результат

попереднього року. Загальний кредитний портфель «ОТП Агро Фабрики» перевищив 1,2 млрд грн.

Такий результат став наслідком переваг цього продукту, який не тільки відповідає потребам агровиробників, а й дозволяє швидко, просто та доступно вирішити їх нагальні проблеми.

Швидко: прийняття попереднього рішення – 1 день, отримання кредитних коштів – до 9 робочих днів.

Легко: мінімальний пакет документів, спрощена анкета.

Проста застава: можливість отримати кредит під заставу лише фінансової аграрної розписки.

У 2019 році Банк продовжував активну співпрацю з партнерами й уклав 7 нових партнерських програм з провідними постачальниками, серед яких KMZ Industries, ВаріантАгроБуд, Нертус, Ландтех та інші відомі компанії. Крім того, було продовжено і переглянуто умови з такими відомими виробниками ЗЗР, як Сингента, УкраВіт, АльфаСмартАгро, УкрАгроКом. Партнерські програми дозволяють фінансувати клієнтів за зниженими відсотковими ставками від 0,01% річних.

Як результат, ОТП Банк посів перше місце серед усіх кредиторів, що працюють з фінансовою аграрною розпискою. Загальний об'єм випущених на користь ОТП БАНК аграрних розписок досяг 2,1 млрд грн, що становить 27% від усіх фінансових аграрних розписок, випущених в Україні.

3.2. Проведення додаткової емісії акцій для підвищення рівня капіталізації АТ «ОТП БАНК»

Ефективне функціонування та постійний розвиток банківської системи не можна уявити без її належного ресурсного забезпечення, а саме забезпечення фінансовими ресурсами.

На жорстко конкурентному ринку важливою сферою фінансово-економічної підтримки банківської діяльності є формування оптимальної

структури капіталу, оскільки головний вплив на фінансові показники банківських установ має структура власного капіталу та структура позикового капіталу. У свою чергу, позитивних фінансових результатів банку можна досягти, встановивши збалансовану емісійну політику.

Оскільки Україна просувається на шляху глобальних стандартів для банківської системи, що передбачає використання цінних паперів для підвищення капіталізації банків, емісія банків з цінними паперами продовжує не втрачати своє значення.

В українській банківській системі створено передумови для активного використання можливостей ринку цінних паперів: розроблена основна інфраструктура, введена регуляторна політика, підтверджені та прийняті відповідні законодавчі норми тощо. Однак цінні папери не були повністю використані як механізм фінансування.

Діяльність банків у вигляді емісії - це випуск власних цінних паперів для збору коштів для формування та доповнення статутного капіталу, а також тимчасове залучення ресурсів для фінансування певних банківських операцій та певних планів чи заходів. Метою політики є визначення стратегічної спрямованості роботи організації як емітента на ринку цінних паперів. Успішна реалізація цієї політики має на меті забезпечити вирішення наступних завдань:

- Збільшення акціонерного капіталу є фактором, що визначає ринкові можливості та загальний імідж банку;
- Збільшити фінансування таким чином, щоб ще більше підняти економічну ефективність.

Одним із методів підвищення капіталізації банку є додаткова емісія акцій на пред'явника.

Станом на кінець дня 31 грудня 2019, 2018 та 2017 років зареєстрований та сплачений акціонерний капітал був представлений 499,238 простими акціями відповідно номінальною вартістю 12,390.93 гривні кожна. Всі акції випущені в бездокументарній формі і належать єдиному акціонеру Групи – OTP Bank Plc. –

юридичній особі за законодавством Угорщини. Акції на пред'явника та привілейовані акції Групою не випускались.

Станом на кінець дня 31 грудня 2019, 2018 та 2017 років емісійний дохід у сумі 405,075 тисяч гривень, представляв собою перевищення сум отриманих внесків над номінальною вартістю випущених акцій.

В 2019, 2018 та 2017 роках усі прості акції мають однакову юридичну силу та право на один голос.

З метою виконання вимог НБУ в 2009 році Групою була отримана гарантія, видана Материнським банком. Гарантія була визнана Групою у сумі 1,632,338 тисяч гривень на основі договору про надання гарантії від 23 грудня 2009 року, укладеного з OTP Bank Plc. В 2010 році договір на отримання гарантії було скасовано, а OTP Bank Plc. сплатив 155,255 тисяч доларів США в якості відшкодування, що обліковується в складі іншого додаткового капіталу в сумі 1,236,294 тисячі гривень.

Протягом 2019, 2018 та 2017 років Група не сплачувала акціонеру дивіденди.

Як бачимо, з моменту створення акціонерного товариства «ОТП БАНК», його засновником не застосовувалось спроби збільшити капіталізацію банку за рахунок випуску додаткових акцій. Це зумовлене, насамперед тим, що з показниками капіталізації банку було все гаразд і протягом всього періоду існування банку не було крайньої необхідності її підвищувати.

В основному за аналізований період 2017-2019 років зростання показників капіталізації «ОТП БАНК» відбувалося за рахунок зростання прибутку, який спрямовувався не на виплату дивідендів засновнику, а реінвестувався до капіталу банку, який сприяв розширенню кредитного портфелю.

Тому, у випадку, коли ситуація з дотриманням нормативів НБУ, що визначають рівень капіталізації банку, буде складна, засновником може бути прийнятне рішення провести додаткову емісію акцій на пред'явника і розмітити акції на первинному і вторинному ринках цінних паперів. Тим більше, це може бути зроблене в найближчому майбутньому, поки фінансові показники банку

перебувають на належному рівні і завдяки цьому вдасться достатньо просто розмістити весь випуск, щоб отриманими грошовими коштами поповнити капітал банку.

Емісійна модель заснована на виборі бажаного типу цінних паперів та подальшій генерації оптимального параметра, встановленого для цього фінансового інструменту. У цьому випадку при емісійному моделюванні визначальними є його параметри (обсяг випуску, процентна ставка, період часу для залучення ресурсів, форма випуску, метод розподілу). Вибираючи правильні параметри та постійно поєднуючи їх, ви можете отримати позитивні результати - загальний вигляд емісії в майбутньому (рис. 3.4).

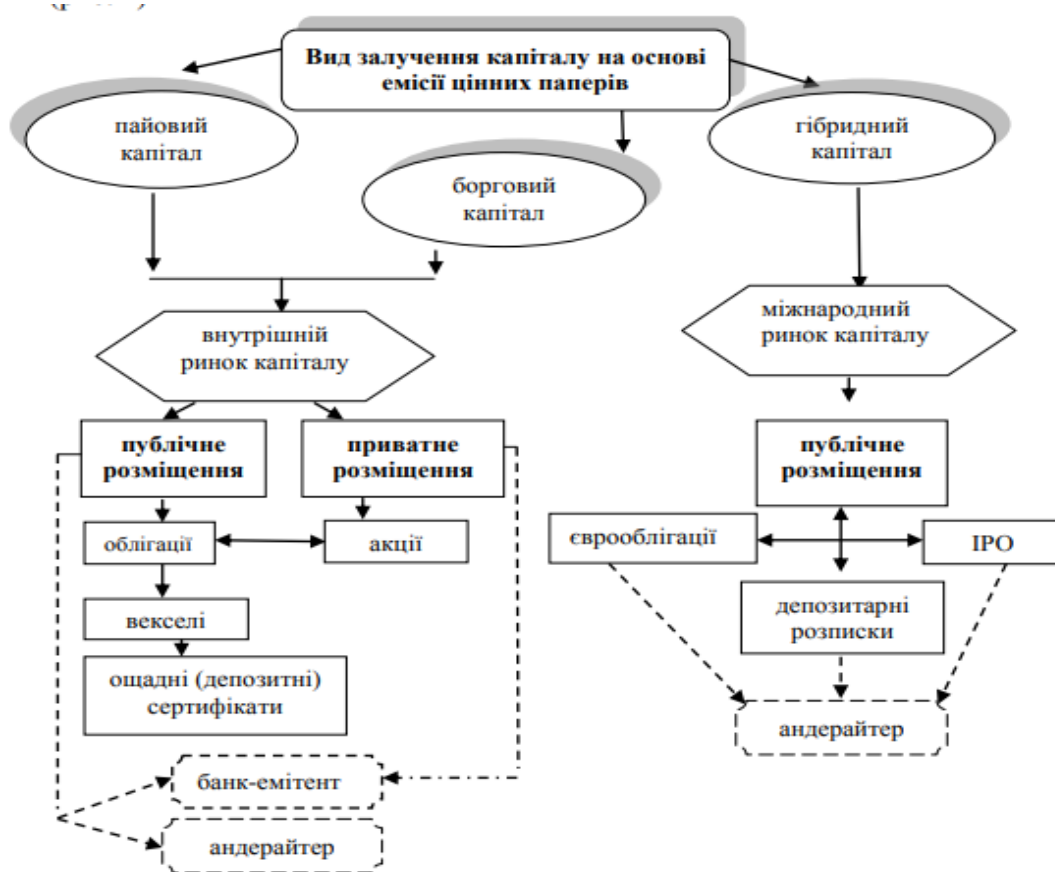

Рис. 3.4. Модель емісії АТ «ОТП БАНК»

Джерело : побудовано автором на основі джерела [53].

Рисунок, що наведений вище, включає велику кількість потенційних джерел та форму залучення коштів для банківської діяльності. Взагалі вибір виду фінансових інструментів є одним з найважливіших питань у процесі побудови моделі емісії та політики випуску, оскільки раціональність вибору залежить не

лише від результатів використання ресурсів, але й від можливості подальших стратегічних цілей. Ми пропонуємо наступні процедури для вибору найкращого фінансового інструменту для залучення коштів:

а) Перелік можливих цінних паперів повинен бути розроблений для використання банківськими установами як джерела капіталу, оскільки кожна цінна папір має свої переваги та недоліки в застосуванні. Як результат, існуючі характеристики кожного з них змушують людей відмовитись від багатьох способів, коли кошти не можуть бути залучені або недоцільні. У цьому випадку ми аналізуємо можливі для випуску цінні папери та порівнюємо їх з цілями банку. На основі аналізу переваг та недоліків різних видів цінних паперів може бути скориговано перелік потенційних джерел фінансування.

б) Аналізуючи інвестиційні обмеження, які виникають, коли потрібно залучити кошти. Обмеження зазвичай пов'язані з чинним законодавством або внутрішніми можливостями банку, які ставлять діяльність банку в певні рамки, тим самим зменшуючи можливість маніпуляцій при використанні фінансових інструментів.

Застосовуючи різні частини емісійної моделі слід враховувати в інтересах потенційних інвесторів. Порівнюючи переваги та недоліки різних видів цінних паперів, можна зробити висновок, що ці фінансові інструменти мають різні концептуальні ознаки інвестування. З точки зору інвесторів це призводить до різної привабливості. У порівнянні з акціями, облігації, як правило, забезпечують більше заощаджень і менше ризиковані, тому вони більш привабливі для обережних покупців. Пріоритет таких інвесторів зазвичай не включає власний капітал банку. Однак, власники облігацій зазвичай позбавлені шансу на збільшення свого капіталу, порівняно шанси акціонерів збільшуються для отримання прибутку. У той же час володіння акціями ризикує спричинити фінансові втрати. Тому акції є більш привабливими для агресивних інвесторів та інвесторів, орієнтованих на стратегію, які готові нести ризик для отримання прибутку.

Порядок додаткового випуску акцій акціонерним товариством регулюється Рішенням №426 Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження Порядку реєстрації випуску акцій при збільшенні (зменшенні) розміру статутного капіталу акціонерного товариства» від 21.06.2018 р.

Поетапно цей процес можна представити на рис. 3.5

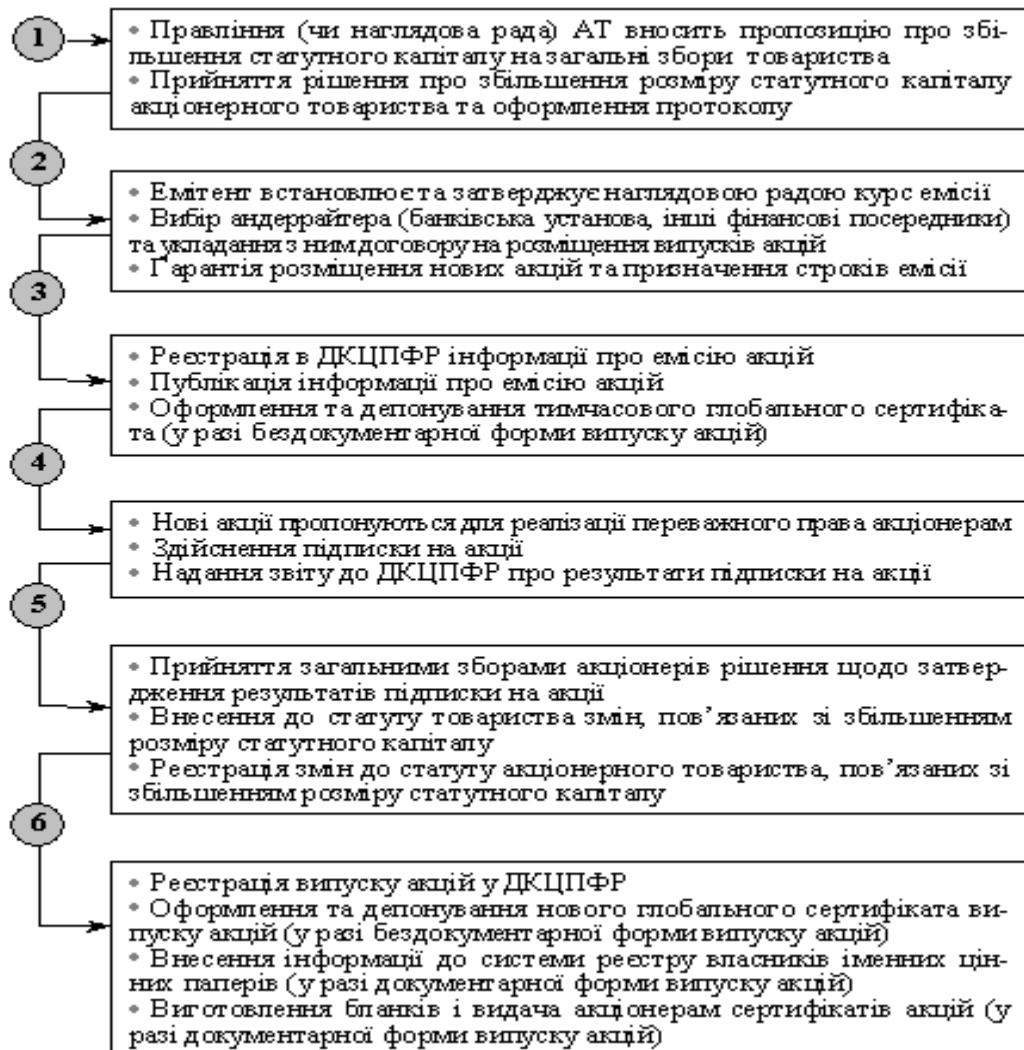

Рис. 3.5. Порядок збільшення капіталізації банку шляхом додаткового випуску акцій.

Джерело: побудовано автором на основі джерела [27]

Вирішивши збільшити статутний капітал та задовольнити інші загальні передумови для швидкого та ефективного розподілу акцій, емітент користується послугами фінансового посередника (професійного продавця цінних паперів) - андеррайтерів. Торговець цінними паперами може представляти емітента та нести

витрати емітента, а також може здійснювати інші дії з організації підписки чи продажу цінних паперів. Емісійна діяльність банків полягає у випуску власних цінних для формування та доповнення капіталу, так само як і для тимчасового залучення коштів щоб здійснювати певні банківські операції, плани чи заходи. Метою політики є визначення стратегічної спрямованості роботи організації як емітента на ринку цінних паперів.

Успішна реалізація цієї політики має на меті забезпечити вирішення наступних завдань:

- збільшення акціонерного капіталу є фактором, що визначає ринкові можливості та імідж банку;
- збільшити кількість залучених засобів, щоб забезпечити рентабельне їх розміщення.

У процесі планування моделі емісії важливо визначити потребу банку в капіталі та його подальше цільове використання для зменшення джерел та можливостей боргу, а завдяки встановленню гарного іміджу банку та високого ступеня відкритості, формують основу існуючих та потенційних інвесторів та підтримують постійний контакт з ними, щоб знайти шляхи зниження цін на ресурси. Основна мета даної моделі - збільшити вартість банку. Умовою встановлення цілей є формування емісійних цілей, що відповідає загальній стратегії банків на фінансовому ринку. Ми перерахували цілі емітента щодо управління його власним ринком цінних паперів. Визначаючи цілі емітента, банк емітента може розробити власну стратегію управління власною емісією у кожному конкретному випадку:

- первинний випуск акцій для створення та реєстрації кредитної установи;
- збільшення статутного капіталу з метою виконання вимог центрального банку;
- диверсифікація джерел мобілізації банківських ресурсів (деPOSITні сертифікати, облігації);
- управління ліквідністю через пасиви (деPOSITні сертифікати);

- залучення коштів для розширення спектру активних операцій, особливо в період зростання ділової активності;
- збільшення кількості акціонерів для виконання вимог проходження лістингу з метою котируватися банківських акцій на фондовій біржі;
- збереження існуючих інвесторів (стабільність або постійне зростання цін спонукає інвесторів зберігати або нарощувати вкладення в акції банку);
- вихід на міжнародні ринки капіталу (єврооблігації, депозитні розписки);
- реорганізація шляхом злиття, приєднання, поділу або відокремлення банку;
- інші цілі, що потребують значних обсягів власного капіталу банку.

Зазначимо, що на тому ж етапі емітент визначає обсяг залучення ресурсів, виходячи з вибору вище вибраної цілі і попереднього дослідження реальної здатності фондового ринку в задоволенні цієї цілі. Проте, як показує вітчизняний і зарубіжний досвід, залучення незначного обсягу емісії є економічно недоцільним, оскільки існують постійні витрати, що не залежать від обсягу емісії, і які роблять такий випуск дорогим, що не перекривається залученим обсягом ресурсів.

Для забезпечення повноцінного розміщення даного обсягу емісії серед інвесторів доцільним є проведення попереднього розрахунку оптимального співвідношення власних і позикових ресурсів банку за допомогою використання ефекту фінансового левериджу та розробка рекомендацій по оптимізації його структури пасивів. Експертами вважається, що переважаюча частка власних ресурсів у пасивах банку збільшує довіру з боку інвесторів і кредиторів, що зумовлено заставними можливостями банку, і повинна складати не менше 60%.

Тому в даному аспекті особливої актуальності набуває пошук оптимального набору інвестиційних властивостей фінансового інструмента, що дозволяє одночасно поєднати потреби емітента та інтереси інвестора і забезпечити їх баланс, тобто моделювання оптимального поєднання рівня прибутковості для інвестора – з одного боку, і рівня витрат банку-емітента на підготовку і обслуговування емісії – з іншого боку.

Станом на кінець дня 31 грудня 2019 та 2018 років зареєстрований та сплачений акціонерний капітал був представлений 499238 простими акціями відповідно номінальною вартістю 12390,93 гривні кожна, що в сумі складає 6126023 тис. грн.

На цей же день норматив достатності капіталу НЗ становив 18,1%, при величині активів банку 44828805 тис. грн.

Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства може бути здійснено двома шляхами:

- підвищення номінальної вартості акцій;
- розміщення додаткових акцій існуючої номінальної вартості.

Для того, щоб збільшити величину нормативу достатності капіталу вдвічі, до 36%, недостатньо буде подвоїти величину статутного капіталу, тому що із зростанням капіталу він вкладається в активи і активи також збільшуються в розмірах. В результаті капіталізація банку підвищується на більш скромний розмір.

Так як нормативне значення НЗ не повинно бути менше 7%, а за попередній період, що аналізувався воно більше ніж вдвічі перевищує нормативне значення і становить 18,1%, то економічно обґрунтованим для мінливої фінансової ситуації буде значення цього показника у розмірі не більше 36%.

Прорахуємо наскільки потрібно збільшити статутний капітал за рахунок емісії акцій, щоб досягти запланованого рівня капіталізації.

Статутний капітал для АТ «ОТП Банк» з моменту його заснування і до теперішнього часу був незмінний і становить 6126023 тис. грн. Сума всього капіталу, який приймається в розрахунок на 31.12.2019 року становила 8113481 тис. грн., а розмір активів - 44828805 тис. грн.

При збільшенні статутного капіталу, наприклад, на 100 млн. грн., на таку ж суму і збільшиться величина активів, тому що отримані від розміщення акцій кошти будуть розміщені в активах, скажімо, інвестовані в державні цінні папери або видані у вигляді кредитів тощо.

Шляхом простих математичних розрахунків можна прийти до висновку, що якщо ми збільшимо статутний капітал на 4 млрд. грн., то отримаємо таку величину нормативу достатності капіталу:

$$H3 = \frac{8,113 + 4}{44,83 + 4} \times 100\% = 24,8\%$$

тобто досягнемо бажаного значення капіталізації банку.

Отже, нам потрібно випустити акцій на суму 4000000 тис. грн.

З огляду на те, що акціонерне товариство «ОТП БАНК» має в обігу біля 500 тис. акцій ціною більше 12 тис. грн. кожна, додаткова емісія має складатися з акцій на пред'явника, щоб залучити кошти якомога більше приватних інвесторів. Тому пропонується випустити акції номінальною ціною 1000 грн. в кількості 4 млн. штук. Так ми досягнемо необхідного нам обсягу інвестицій.

Альтернативним додатковій емісії акцій проектом може стати підвищення номінальної вартості вже існуючих акцій. Процес цей дещо простіший організації нового випуску, але має суттєвий недолік. На даний момент всі 100% акцій знаходяться у власності одного акціонера OTP Bank Plc. – юридичній особі за законодавством Угорщини. І в даному випадку саме він має внести необхідні кошти для збільшення статутного капіталу. Тому на нашу думку потрібно скористатися перевагами саме додаткової емісії акцій, бо саме цей метод дозволяє вирішити безліч завдань, серед яких перерозподіл права власності, фінансування виробничо-господарської діяльності, оптимізація оподаткування при здійсненні інвестиційної діяльності, виконання вимог чинного законодавства стосовно розміру статутного капіталу тощо. А для забезпечення інтересів головного акціонера законодавством України передбачено переважне право акціонерів на придбання акцій, що додатково розміщуються акціонерним товариством. Переважним правом акціонера – власника простих акцій є право акціонера придбавати розмішувані товариством прості акції пропорційні частці належних йому простих акцій у загальній кількості простих акцій. Тобто, OTP Bank Plc. Має переважно право на викуп всього обсягу емісії додаткових простих акцій.

3.3. Вплив додаткової емісії акцій на рівень капіталізації АТ «ОТП БАНК»

Стосовно впливу розміру емісії акцій на рівень капіталізації «ОТП БАНКУ», можемо провести наступне дослідження.

Прийmemo, що засновник вирішив випустити акції на пред'явника номінальною вартістю 1000 грн. Визначимо як обсяг випуску буде впливати на показник достатності капіталу НЗ (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1

Залежність величини нормативу достатності капіталу від обсягу емісії акцій для АТ «ОТП БАНК»

Обсяг емісії акцій, номінальною вартістю 1000 грн., шт.	Активи, тис. грн.	Капітал, тис. грн.	Норматив достатності капіталу НЗ, %
0	44828805	8 113 481	18,10
1000	44829805	8 114 481	18,10
10 000	44838805	8 123 481	18,12
100 000	44928805	8 213 481	18,28
1 000 000	45828805	9 113 481	19,89
10 000 000	54828805	18 113 481	33,04

Джерело : розраховано автором.

Як видно, обсяг емісії, за умови його повного розміщення на ринку цінних паперів, збільшує капітал банку, який в свою чергу збільшить одну або декілька статей активів банку, які принесуть дохід через деякий час.

При випуску акцій на пред'явника, номіналом 1000 грн. в кількості 100 млн. шт. ми очікуємо збільшення нормативу достатності капіталу майже вдвічі від існуючого рівня, а саме на 33,04%

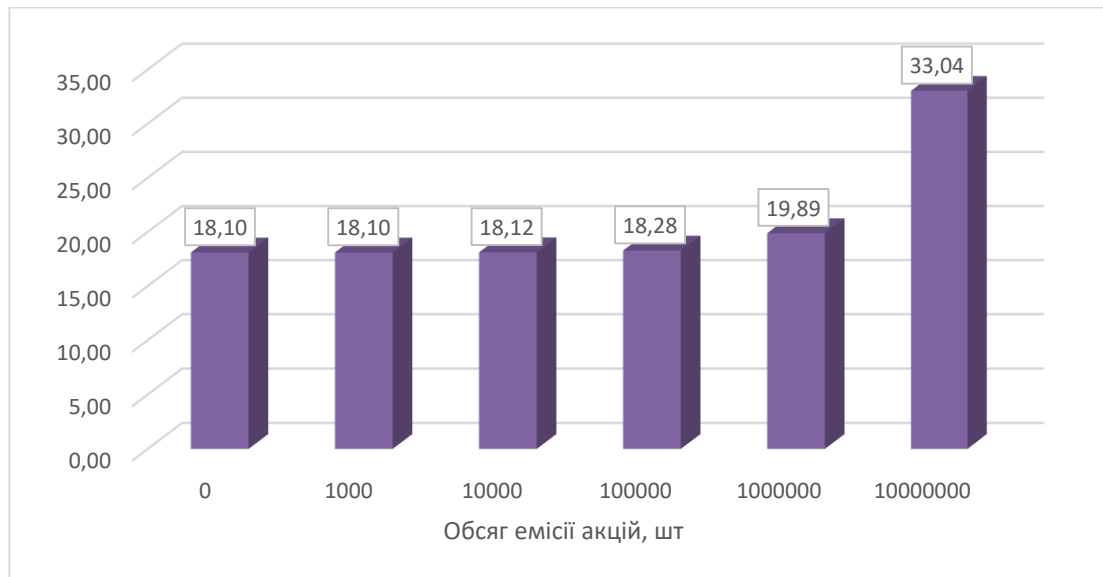

Рис. 3.6. Залежність величини нормативу достатності капіталу від обсягу емісії акцій для АТ «ОТП БАНК»

Джерело : побудовано автором на основі фінансової звітності банку.

Національний банк України проводить заходи щодо зростання капіталізації вітчизняних банків шляхом прийняття відповідних нормативно-правових актів, які визначають рекомендований розмір економічних нормативів, що визначаються відношенням до регулятивного або статутного капіталу. Так, у 2017 р. норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) встановлений на рівні не менше 10%, коефіцієнт співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів – не менше 7%, а мінімальний розмір регулятивного капіталу – 500 млн. грн.

Розрахуємо і проаналізуємо вищезгадані нормативи для АТ «ОТП БАНК».

Н1 – норматив мінімального розміру статутного капіталу.

За даними фінансової звітності АТ «ОТП Банк», а саме Звітів по фінансовий стан (додатки В та Г), статутний капітал банку фактично не змінюється і дорівнює 6240528 тис. грн., тобто понад 6 млрд. грн., при необхідних 500 млн. грн., встановлених нормативами НБУ. Так, що норматив мінімального розміру статутного капіталу для ОТП Банку дотриманий.

Н2 – норматив адекватності регулятивного капіталу.

Значення цього показника визначаємо як співвідношення регулятивного капіталу банку та сумарних активів і певних позабалансових інструментів,

зважених за ступенем кредитного ризику та зменшених на суму створених відповідних резервів за активними операціями.

$$H2 = \frac{Kp}{(A1 \times 0 + A2 \times 0,1 + A3 \times 0,2 + A4 \times 0,5 + A5 \times 1,0) - Pn} \times 100\% \quad (3.1)$$

де Kp – регулятивний капітал банку;

$A1...A5$ – активи, зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику, до якої віднесено актив (додаток К);

Pn – резерв під нестандартну заборгованість за всіма активними операціями

За даними Звіту про фінансовий стан АТ «ОТП Банк» (додатки В – Г) згрупуємо активи банку за групами ризику в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Групи активів АТ «ОТП БАНК» за групами ризику

Група ризику	Назва активу	Значення, тис. грн.		
		2017	2018	2019
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
I група – 0%	Грошові кошти в НБУ	2182720	2320458	3139593
II група – 10%	Кошти в банках	3714347	2507127	4308470
III група – 20%	Інвестиції	5152288	4779648	10844079
IV група – 50%	Кредити клієнтам	21085627	22059052	25469028
V група – 100%	Прострочена заборгованість	467237	127402	5137
	Статутний капітал	61286023	6186023	6186023
	Регулятивний резерв	2219	67683	1236294
H2, %		54,84	50,31	43,86

Джерело : розраховано автором на основі фінансової звітності банку.

Норматив адекватності регулятивного капіталу не може бути меншим 10%. Як бачимо в усіх роках аналізованого періоду величина цього нормативу дотримана. Чим вище значення, тим більше частка ризику, що її приймають на себе власники банку; і навпаки, чим нижче значення показника, тим більша частка ризику, що її приймають на себе кредитори і вкладники банку.

Оскільки провідна роль за нейтралізації основних банківських ризиків належить регулятивному капіталу, слід зазначити, що найбільш стабільним складником регулятивного капіталу банку є статутний капітал, тому, визначаючи достатність капіталу, приділяємо увагу саме розміру статутного капіталу.

НЗ – норматив достатності капіталу розраховуємо як співвідношення основного капіталу до загальних активів банку, зменшених на суму створених відповідних резервів за активними операціями.

$$НЗ = \frac{ОК}{ЗА} \times 100\% \quad (3.2)$$

де ОК – основний капітал, тис. грн.;

ЗА – загальні активи

Розрахуємо показники для визначення рівня капіталізації досліджуваного банку після проведення емісії в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

**Показники для визначення рівню капіталізації банку для АТ «ОТП
БАНК» після проведення емісії**

№	Показник	2019	Після емісії	Абс. відх., +/-
1	2	3	4	5
1.	Коефіцієнт капіталізації	24,77	33,04	8,27
2.	Коефіцієнт покриття зобов'язань	22,1	49,33	27,23
3.	Темпи приросту капіталу	41,34	123,25	81,91
4.	Темпи приросту активу	15,88	22,31	6,43
5.	Дохідність капіталу	32,87	64,72	31,85
6.	Чистий прибуток на 1 акцію	5,34	16,48	11,14
7.	Мультиплікатор капіталу	7,25	338,74	331,49
8.	Дохідність активів	5,95	21,38	15,43
9.	Коефіцієнт співвідношення приросту капіталу та активів	2,6	5,53	2,93
10.	Коефіцієнт залежності від акціонерів	76,24	89,36	13,12

Джерело : розраховано автором на основі фінансової звітності банку.

Зобразимо наші зміни графічно на рисунку 3.7.

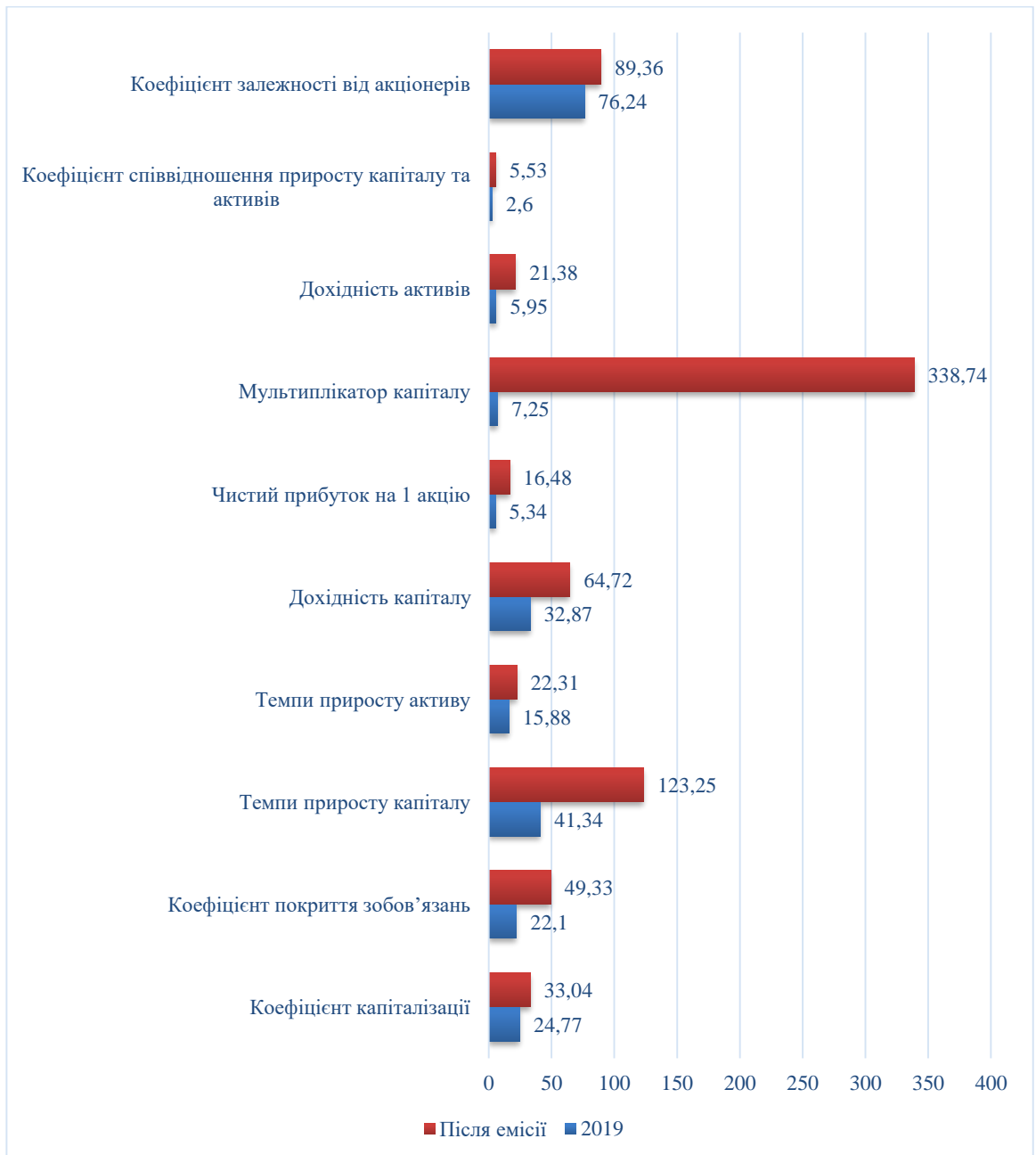

Рис. 3.7. Показники для визначення рівню капіталізації банку для АТ «ОТП БАНК» після проведення емісії.

Джерело : побудовано автором на основі фінансової звітності банку.

Загальний вигляд показує, що банк з врахуванням цього заходу покращить всі свої показники, за виключенням тих які ми не зможемо спрогнозувати, але можемо припустити що вони також матимуть позитивну тенденцію. Найбільший зріст ми бачимо в показнику мультиплікатор капіталу, дана ситуація склалась через те, що при випуску емісії, акціонерний капітал зріс на 10 млн. грн., так смо

як на цю суму збільшились активи, що і спричинило такий різкий скачок на 331, 5 пункти.

Тож для кращого усвідомлення розглянемо ці показники з реальним значенням та значенням яке потрібне для визначення капіталізаційного стану «ОТП БАНК». Для спрощеної демонстрації всі групи зазначені в методиці в розділі 1.3. ми з'єднаємо в одну таблицю 3.4.

Таблиця 3.4.

Перша група показників капіталізації АТ «ОТП БАНК» після проведення емісії

№	Показник	Потрібне значення	Значення в 2019	Значення після емісії
1	2	3	4	5
1.	Коефіцієнт капіталізації	↑	↑	↑
2.	Коефіцієнт покриття зобов'язань	↑	↑	↑
3.	Темпи приросту капіталу	↑	↓	↑
4.	Темпи приросту активу	↑	↑	↑
5.	Дохідність капіталу	↑	↓	↑
6.	Чистий прибуток на 1 акцію	↑	↑	↑
7.	Мультиплікатор капіталу	↑	↑	↑
8.	Дохідність активів	↑	↑	↑
9.	Коефіцієнт співвідношення приросту капіталу та активів	↑	↓	↑
10.	Коефіцієнт залежності від акціонерів	↑	↓	↑

Джерело : побудовано автором на основі фінансової звітності банку

Отже після того, як ми визначили якості активів та яку участь бере капітал в банківських активних операціях, тепер ми можемо зазначити, що банк частково залежний від джерел зовнішнього фінансування, та акціонерів. Проте, основним показником є те, що банк здатен захистити себе від ризиків і демонструє наскільки якісна фінансова безпека в банківській установі. З цього можна зробити висновок, що АТ «ОТП БАНК», які буде належати до I групи, і займатиме позицію як найнадійніший, адже сформований та оцінений банківський капітал відповідає всім якісним та кількісним вимогам.

– банківська система не має значних внутрішніх джерел підвищення капіталізації – грошовий потік, генерований нею, недостатній для отримання прибутку такого рівня, який дозволив би істотно наростити власний капітал;

– зовнішні джерела підвищення капіталізації обмежені: залучати нових акціонерів складно через перестороги нинішніх власників втратити контроль над банком, продаж додаткових банківських акцій населенню сьогодні є малопривабливим, оскільки існує практика не виплати банками дивідендів за власними акціями у грошовій формі;

– зростання присутності в Україні банків з іноземним капіталом може послабити позиції ще недостатньо розвиненої банківської системи України та спричинити загрозу монополізації фінансових послуг.

Проведене дослідження свідчить, що до основних напрямів подальшої капіталізації банківської системи можна зарахувати:

– нормативне врегулювання НБУ вимог до капіталізації банківських установ, оскільки сьогодні існує деяка розбіжність, в положеннях нормативних актів, що регулюють банківську діяльність в Україні. Окрім того, вимагає додаткового врегулювання поділ банків на групи за рівнем капіталізації, оскільки він досі не враховує змін до розміру нормативу адекватності регулятивного капіталу. Нормативного врегулювання потребує діяльність банків з іноземним капіталом. Тому безсумнівна необхідність прийняття НБУ інструкції щодо уточнення вимог до створення філій іноземних банків, статусу їх приписного капіталу; напрямів використання прибутку; нагляду та регулювання їх діяльності; узгодження процедури їх ліквідації тощо;

– збалансованість та стабільність дивідендної політики. Запобігання появи ефекту Г. Кіна, коли спрямування прибутку на збільшення капіталу банку зумовлює зменшення або зупинення виплат дивідендів, що своєю чергою призводить до незадоволення акціонерів банку, оскільки відбувається зниження вартості цінних паперів, та спричиняє зворотний процес стосовно капіталу. Високий рівень дивідендів також має двояку природу, оскільки може свідчити

як про успішну фінансову діяльність банку, так і про ймовірність його банкрутства у найближчій перспективі;

– злиття та поглинання. Зарубіжний досвід свідчить про високу ефективність цього процесу, результатом якого є підвищення інвестиційної привабливості банків, розширення ресурсної бази та спектра послуг, зниження операційних витрат та вартості послуг для клієнтів. Проте, цей метод потрібно застосовувати зважено та обережно, не допускаючи процесів монополізації у банківському секторі.

Встановлення обмежень на частку іноземного капіталу в банківській системі України – неможливе. Тому перспективами подальших досліджень є вироблення принципів взаємодії вітчизняного та іноземного капіталу. Доцільним є розширення капітальної бази вітчизняних банків розробленням стратегії трансформації заощаджень у довгостроковий акціонерний капітал та розвиток в Україні мережі контрольованих вітчизняним капіталом регіональних банківських установ, які будуть спрямовані на підтримку українського бізнесу.

Висновок до розділу 3

Провівши аналіз фінансових показників господарської діяльності АТ «ОТП БАНК» ми можемо стверджувати, що з рівнем капіталізації в банку не так все добре, тому зайвим не буде передбачити на майбутнє для банку найбільш прийнятні методи підвищення капіталізації.

В основному за аналізований період 2017-2019 років зростання показників капіталізації «ОТП БАНК» відбувалося за рахунок зростання прибутку, який спрямовувався не на виплату дивідендів засновнику, а реінвестувався до капіталу банку, який сприяв розширенню кредитного портфелю.

Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства може бути здійснено двома шляхами:

- підвищення номінальної вартості акцій;
- розміщення додаткових акцій існуючої номінальної вартості.

Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства із залученням додаткових внесків здійснюється шляхом розміщення додаткових акцій.

Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства за рахунок спрямування до статутного капіталу додаткового капіталу або спрямування до статутного капіталу прибутку здійснюється шляхом підвищення номінальної вартості акцій.

Цілі та переваги додаткової емісії акцій: додаткова емісія акцій дозволяє вирішити безліч завдань, серед яких перерозподіл права власності, фінансування виробничо-господарської діяльності, оптимізація оподаткування при здійсненні інвестиційної діяльності, виконання вимог чинного законодавства стосовно розміру статутного капіталу тощо.

Для того, щоб збільшити величину нормативу достатності капіталу вдвічі, до 36%, недостатньо буде подвоїти величину статутного капіталу, тому що із зростанням капіталу він вкладається в активи і активи також збільшуються в розмірах. В результаті капіталізація банку підвищується на більш скромний розмір.

При випуску акцій на пред'явника, номіналом 1000 грн. в кількості 10 млн. шт. ми очікуємо збільшення нормативу достатності капіталу до 33%, при нормі в 7%.

А також після аналізу за методикою наведеною в розділі 1.3. ми побачили зріст по всіх показниках таких як: Коефіцієнт капіталізації (зріс на 8,27 пункти), Коефіцієнт покриття зобов'язань (зріс на 27,23 пункти), Темпи приросту капіталу (зріс на 81,91 пункти), Темпи приросту активу (зріс на 6,43 пункти), Дохідність капіталу (зріс на 31,85 пункти), Чистий прибуток на 1 акцію (зріс на 11,14 пункти), Мультиплікатор капіталу (зріс на 331,49 пункти), Дохідність активів (зріс на 15,43 пункти), Коефіцієнт співвідношення приросту капіталу та активів (зріс на 2,93 пункти), Коефіцієнт залежності від акціонерів (зріс на 13,12 пункти).

Ми вже визначили якість активів та яку участь бере капітал в банківських активних операціях, а також ми можемо зазначити, що банк частково залежний

від джерел зовнішнього фінансування, та акціонерів. Проте, основним показником є те, що банк здатен захистити себе від ризиків і демонструє наскільки якісна фінансова безпека в банківській установі. З цього можна зробити висновок, що АТ «ОТП БАНК», які буде належати до I групи банків, і займатиме позицію як найнадійніший, адже сформований та оцінений банківський капітал відповідає всім якісним та кількісним вимогам.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Капіталізація є найважливішим параметром розвитку комерційних банків в сучасних умовах, даний параметр відображає незалежну оцінку ринком правильності стратегії банку, поточних і очікуваних фінансових показників і в кінцевому підсумку його вартості. Дослідження різних напрямків тлумачення даного терміну дозволило зупинитися на двох трактуваннях: перша, обумовлена фондовим ринком, тобто ринкова капіталізація; друга - величиною власного капіталу (облікова капіталізація).

Протягом декількох десятиків років робилися спроби створити єдину систему оцінки достатності капіталу. Через розбіжності в законодавстві країн прийти до загальних показників і критеріїв не виходило довгий час. Лише спільними зусиллями вдалося розробити універсальний спосіб розрахунку. Чималу роль для його створення доклали Базельський комітет з банківського нагляду.

Проаналізоване акціонерне товариство «ОТП БАНК» має високий рівень забезпеченості капіталу саме завдяки успішній кредитній політиці, частка доходу від якої найбільша в господарській діяльності банку. Плюс до того, що отримані доходи від господарської діяльності банк реінвестує у власний капітал, щороку приймаючи рішення не виплачувати дивіденди засновнику. Така правильно обрана політика зробила АТ «ОТП БАНК» одним із потужних гравців на банківському ринку України, який посів п'яте почесне місце за рівнем чистого прибутку у 2019 році.

АТ «ОТП БАНК» продовжує дотримуватись стратегії діджиталізації, спрощувати процеси обслуговування клієнтів та відповідати потребам клієнтів у вирішенні фінансових питань.

На основі проведеного аналізу ефективності господарської діяльності та фінансового стану акціонерного товариства АТ «ОТП БАНК» робимо висновки, що банк показує позитивну тенденцію зростання всіх фінансових показників. Особлива увага в дослідженні приділялася аналізу капіталізації, що був

зроблений шляхом розрахунку відповідних показників і співставлення їх з нормативними значеннями. Розраховані показники капіталізації АТ «ОТП БАНК» також демонструють позитивну динаміку і в деяких періодах в кілька разів перевищують нормативи, встановлені Національним банком України.

За результатами проведеного SWOT-аналізу стає очевидним, що аналізований банк має більше сильних сторін (постійне оновлення кредитних продуктів та вигідні умови їх використання; високий рівень корпоративного управління; високий рівень безпеки;) і можливостей (розвиток іпотечних програм та автокредитування; зростання інвестиційної діяльності; збільшення обсягу випуску кредитних карток;), ніж слабких сторін (недостатній рівень розвитку бранда банку, відсутність рекламної компанії; не врахування місцевих особливостей регіональними відділеннями; плинність кадрів середньої та нижчої ланки;) і загроз (посилення конкуренції на ринку банківських послуг; зниження темпів зростання ринку банківських послуг у зв'язку с фінансовою кризою; збільшення ризиків неповернення кредитів у зв'язку з погіршенням фінансового стану клієнтів;), тим більше, що загрози успішній діяльності «ОТП БАНК» є такими самим як і для інших банків і чим вище рівень капіталізації та фінансової стійкості банку, тим більша ймовірність подолати ці загрози.

Для забезпечення підвищення рівня капіталізації був запропонований метод збільшення статутного капіталу шляхом організації додаткової емісії простих акцій на пред'явника в кількості 10 млн. штук номінальною вартістю в 1000 грн. кожна. Це надасть можливість АТ «ОТП БАНК» сформувати достатній запас капіталізації, що запобігти негативним наслідкам, що несе світова фінансова криза.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренкова Г. М. Управління фінансовими ресурсами банку / Г. М. Азаренкова, І. І. Біломістна, В. Г. Сословський. – К. : УБС НБУ, 2017. – 179 с.
2. Алексеєнко М. Д. Капітал банку: питання теорії і практики / М. Д. Алексеєнко. – К. : КНЕУ, 2002. – 276 с.
3. Базель II: проблеми та перспективи використання в національних банківських системах : монографія [Електронний ресурс] / за редакцією А. О. Спіфанова, І. О. Школьник. – Суми : ДВНЗ —УАБС НБУ, 2018. – 261 с. – Режим доступу: http://lib.uabs.edu.ua/library/Books_academy/1020_2018.pdf
4. Базель III: прогноз впливу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kornellio.livejournal.com/31002.html>.
5. Белова І. Визначення фінансової стабільності України / І. Белова. С. Башлай // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 7. – С. 25 – 30.
6. Бланк И. А. Управление формированием капитала / И. А. Бланк – К. : Ника-Центр, 2000. – 512 с.
7. Болгар Т. Аналіз доцільності застосування зовнішніх механізмів стягнення боргів у банківській системі держави / Болгар Т. // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 11. – С. 42 – 47.
8. Брегеда О. Розвиток вимог Базельського комітету щодо міжнародних стандартів банківської діяльності / О. Брегеда, С. Савлук // Вісник Національного банку України. – 2010. – № 12. – С. 3 – 7.
9. Бурденко І. М. Фінансовий механізм управління ліквідністю банку : монографія / І. М. Бурденко, Є. Є. Дмитрієв, Ю. С. Ребрик, Ю. С. Серпенінова – Суми : Університетська книга, 2018. – 136 с.
10. Васильченко З. М. Деякі аспекти методологічної основи моделювання фінансової безпеки банку / З. М. Васильченко // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка «Економіка». – 2013. – № 6 (147). – С.15-19.

11. Васильченко З. М. Деякі аспекти методологічної основи розробки антикризових заходів у банку / З. М. Васильченко // Банківська справа. – 2017. – № 2. – С. 70-80.

12. Васильченко З. М. Капіталізація банків України: сучасний стан та проблеми нарощення / З. М. Васильченко // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики : Зб. наук. пр. – Вип. №1(14). – Х. : 2013. – С. 3-9.

13. В Євросоюзе знижується число банків [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://wherebanks.com/rus/news/news_16.html

14. Вихід іноземного капіталу з банківської системи України призведе до її занепаду – О. Соскін [Електронний ресурс] / сайт Українські національні новини – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/uk/exclusive/566836vihidinozemnogo-kapitalu-z-bankivskoyisistemi-ukrayini-prizvede-do-yiyizanepadu-%E2%80%93-o.soskin>

15. Відомі терміни проведення стрес-тестів [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ukr.lb.ua/news/2014/05/06/265464_stali_izvestni_sroki_provedeniya.html

16. Відхід з України іноземних банків знижує стійкість банківської системи [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/expert.php?news_id=3902

17. Вовк В. Діагностування кризи з боку центральних банків: зарубіжний та вітчизняний досвід / В. Вовк, Ю. Дмитрик // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 3. – С. 20 – 25.

18. Вовчак О. Модернізація підходів до оцінки кредитоспроможності позичальників банків / О. Вовчак, Н. Меда // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 12. – С. 11 – 15.

19. Возна Л. Б. Оцінка угод злиттів та поглинань банків в умовах посилення конкуренції / Л. Б. Возна // Бізнес інформ. – 2013. – № 9. – С. 299 – 303.

20. Волохата К. О. Сутність та значення ресурсної бази банків / К. О. Волохата, В. Є. Волохата // Вісник Університету банківської справи. – 2018. – № 1. – С. 147 – 153.

21. Воронович З. Фонд гарантування вже нічого не гарантує? [Електронний ресурс] / З. Воронович – Режим доступу : <http://www.wz.lviv.ua/economics/128843>

22. Глава держави затвердив Стратегію сталого розвитку —Україна – 2020 [Електронний ресурс] / сайт Офіційного інтернет-представництва Президента України – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/news/32046.html>

23. Гладких Д. Умови конкуренції на українському ринку банківських послуг / Д. Гладких // Вісник Національного банку України. – 2017. – № 9. – С. 9 – 13.

24. Голландская компания Hertensteegh приобрела 79,9 проц акций одесского СоцКомБанка [Електронний ресурс] / сайт BankNews – Режим доступу : <http://banknews.com.ua/11065-gollandskaya-kompaniyahertensteegh-priobrela-799-proc-akcij-odesskogo-sockombankabanknews.html>

25. Горбаль В. Про стрес-тести українських банків [Електронний ресурс] / В. Горбаль – Режим доступу : <http://forbes.ua/ua/opinions/1374107-prostres-testi-ukrayinskih-bankiv>

26. Горбатюк Л. А. Ринок злиттів і поглинань у банківському секторі України: сучасний стан і перспективи розвитку / Л. А. Горбатюк // Бізнес інформ. – 2013. – № 9. – С. 352 – 357.

27. Гордієнко В.О. Фінанси: Навч.-метод. посібн. (частина І) для студентів, які навчаються за освіт.-квал. рівнем «бакалавр», за галуззю знань 0305 «Економіка та підприємництво» за напрямками підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці. ». - Д. : Дніпропетровська державна фінансова академія, 2011. –71 с.

28. Грудзевич Я. В. Вітчизняний та зарубіжний досвід управління ліквідністю банківської системи / Я. В. Грудзевич, Ю. П. Табачук // Науковий вісник НЛТУ України : Зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України, 2015. – Випуск 21.1. – С. 247-256.

29. Грудзевич Я. В. Управління фінансовою стабільністю банківської системи в умовах кризи / Я. В. Грудзевич, Ю. П. Табачук // Фінансово-кредитна

діяльність: проблеми теорії та практики : зб. наук. пр. – Х. : Харківський інститут банківської справи УБС НБУ, 2017. – Випуск 1(12). – С. 271-278.

30. Дані фінансової звітності банків України [Електронний ресурс] / сайт Національного банку України – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision>

31. Дзюблюк О. Іноземний капітал у банківській системі України: вплив на розвиток валютного ринку та діяльність банків / О. Дзюблюк, О. Владимир // Вісник Національного банку України. – 2014. – № 5. – С. 26 – 33.

32. Дзюблюк О. Розвиток банківського сектору в умовах деформації світового фінансового сектору / О. Дзюблюк // Вісник Національного банку України. – 2018. – № 10. – С. 76 – 83.

33. Диба М. Методологічні підходи до трактування сутності капіталізації банківської системи / М. Диба, І. Краснова, А. Стрижак // Вісник Національного банку України. – 2014. – № 1. – С. 22 – 29.

34. Довгань Ж. М. —Базель III у забезпечення фінансової стійкості банківської системи / Ж. М. Довгань // Вісник Університету банківської справи. – 2018. – № 1. – С. 224 – 229.

35. Долгіх В. Непараметричні оцінки впливу іноземного капіталу на ефективність діяльності банків України у 2005-2017 рр. / В. Долгіх // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 10. – С. 36 – 42.

36. Дульська В.І. Власний банківський капітал, його функції та складові // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. – 2016. – № 3 (53). – Ч. 3. – С. 127–130.

37. Житний П.Є. Світова практика стрес-тестування у банках України / П.Є.Житний, С.М.Шаповалова, Г.М.Карамішева // Вісник Української академії банківської справи НБУ. – № 1 (30). – 2018. – С. 67–72.

38. Загородній А. Г. Банківська справа : термінологічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 508 с.

39. Івасів І. Вплив іноземних банків на банківську систему України / І. Івасів, Р. Корнилюк // Вісник Національного банку України. – 2018. – № 10. – С. 84 – 91.

40. Коваленко В.В. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення// В. В. Коваленко, К. Ф. Черкашина // ВВНЗ «УАБС НБУ» – 2010. – №8. – С. – 153.

41. Коваленко В.В. Методичні підходи до визначення рівня капіталізації банківської системи / В. В. Коваленко, К. Ф. Черкашина // Фінанси України. – 2010. – №8. – С. 73 – 85.

42. Коваленко В.В. Теоретичні та методичні підходи до оцінювання фінансової стабільності банківської системи / В. Коваленко, Ю. Гаркуша // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 9. – С. 35 – 40.

43. Коваленко М. М. Засади раціональної державної політики відносно іноземних банків / М. М. Коваленко // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарРі НАДУ —Магістрл. – 2010. – Вип. 4(31). – С. 279 – 289.

44. Колодізев О. М. Забезпечення стабільності банківської системи на основі підвищення ефективності управління капіталізацією вітчизняних банків / О. М. Колодізев, В. О. Лесик // Вісник Української академії банківської справи. – 2017. – № 1. – С. 42 – 51.

45. Коренева О. Стан капіталізації банківської системи України та оцінка можливостей покриття банківських ризиків капіталом / О. Коренева, Я. Кузніченко // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 10. – С. 43 – 50.

46. Корнилюк Р. Іноземні банки в Україні: виживають сильніші [Електронний ресурс] / Р. Корнилюк // Реальна економіка, 30.01.2013 р. – Режим доступу : <http://real-economy.com.ua/publication/22/33205.html>

47. Корнилюк Р. Рейтинг проблемності кредитних портфелів – 2013 [Електронний ресурс] / Р. Корнилюк, Є. Шпитко – Режим доступу: <http://real-economy.com.ua/publication/ratings/43756.html>

48. Корнилюк Р. В. Ретроспективний аналіз діяльності іноземних банків в Україні / Р. В. Корнилюк // Економіка і регіон. – 2010. – № 3 (26). – С. 146–152.

49. Костюк О. Іноземний капітал у банківському секторі України в контексті трансформації моделі бізнесу європейських банків / О. Костюк, О. Костюк // Вісник Національного банку України. – 2014. – № 6. – С. 28 – 35.

50. Луців Б. Особливості ресурсного забезпечення комерційних банків України / Б. Луців, О. Заславська // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2017. – № 2. – С. 90 – 92.

51. Міщенко В. Базель III: нові підходи до регулювання банківського сектору / В. Міщенко, А. Незнамова // Вісник Національного банку України. – 2018. – № 1. – С. 4 – 9.

52. Міщенко В. Капіталізація банківської системи України: сьогодення та перспективи / В. Міщенко // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 7. – С. 11 – 17.

53. Миколишин М. М. Передумови формування емісійної політики банків / М. М. Миколишин // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Сер. : Економіка і менеджмент. - 2012. - № 1. - С. 157-168.

54. Олійник Я. О. Субординований борг як зовнішнє джерело формування ресурсної бази банку / Я. О. Олійник // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2018. – № 2(11). – С. 194 – 197.

55. Онищенко В. Регулювання іноземного капіталу в банківській системі: зарубіжний досвід та імплементація його в Україні / В. Онищенко, С. Манжос // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 11. – С. 16 – 21.

56. Ормоцадзе М. Тарас Проць: Базовий сценарій стрес-тестів буде наближеним до реальності [Електронний ресурс] / М. Ормоцадзе – Режим доступу : <http://forbes.ua/ua/business/1371624-taras-proc-bazovijscenarij-stres-testiv-bude-nablizhenim-do-realnosti>

57. Осадчий І. Шляхи вдосконалення роботи з проблемними активами банків України / І. Осадчий // Вісник Української академії банківської справи. – 2018. – № 1(30). – С. 39 – 43.

58. Основні показники діяльності банків України на 1 січня 2018 року // Вісник Національного банку України. – 2018. – № 2. – С. 27.

59. Остролуцький М. Концентрація банківського сектору: оцінка та аналіз / М. Остролуцький, Т. Мельник // Вісник Національного банку України. – 2017. – № 5. – С. 35 – 39.

60. Офіційний сайт Національного банку України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

61. Панасенко Г. О. Банк. Ресурси. Капітал : монографія / Г. О. Панасенко. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2017. – 355 с.

62. Паньків Х. Капіталізація вітчизняних банків як основа інвестування в реальний сектор економіки України / Х. П. Паньків // Формування ринкової економіки в Україні : Зб. наук. праць. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2017. – Випуск 26, Ч. 2. – С. 71-78.

63. Паньків Х. Концептуальні підходи до тлумачення сутності банківського капіталу та ресурсів / Х. П. Паньків // Формування ринкової економіки в Україні : Зб. наук. праць. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – Випуск 29, Ч. 2. – С. 68-76.

64. Паньків Х. П. Основні вимоги до банківського капіталу у Базель III / Х. П. Паньків // Сценарії та середньостроковий прогноз розвитку економіки України : Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції. – Одеса, 2013 р. – Ч.2. – С. 119-120.

65. Паньків Х. Особливості використання облікової ставки як інструмента монетарної політики в Україні / Х. П. Паньків // Формування ринкової економіки в Україні : Зб. наук. праць. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2018. – Випуск 23, Ч. 2. – С. 166-173.

66. Паньків Х. П. Оцінка рівня капіталізації банків в Україні // Вісник Одеського університету. Серія Економіка. – Одеса : ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2014. – Том 19. Випуск 3/4. – С. 79-84.

67. Паньків Х. П. Перспективи запровадження Базель III в Україні. / Х. П. Паньків // Стратегічні напрями державної економічної та соціальної політики у

2013 році : Збірник тез наукових робіт учасників XIX міжнародної науково-практичної конференції. – К., 2013 р. – С. 7476.

68.Паньків Х. Проблеми ліквідності банківських установ: причини та шляхи подолання / Х. П. Паньків // Вісник Львівського університету. Серія економічна. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2018. – Випуск 45. – С. 236-244.

69.Паньків Х. П. Проблеми та шляхи підвищення рівня капіталізації банків в Україні / Х. П. Паньків // Розвиток економіки України в умовах активізації євроінтеграційних процесів : Матеріали міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2017 р. – С. 249-251.

70.Паньків Х. Роль вітчизняних банків у забезпеченні переказу коштів трудових мігрантів в Україну / Х. П. Паньків, Н. О. Присташ // Формування ринкової економіки в Україні : Зб. наук. праць. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – Випуск 31, Ч. 2. – С. 129-134.

71.Паньків Х. П. Теоретичні концепції управління ліквідністю банків / Х. П. Паньків // Економіка – погляд у майбутнє. Тенденції інноваційного розвитку економіки : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Дніпропетровськ, 2014 р. – С. 104-108.

72.Паньків Х. П. Теоретичні основи банківської ліквідності / Х. П. Паньків // Науковий вісник НЛТУ України : Зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України, 2013. – Випуск 23.1. – С. 311-320.

73. Слобода Л. Я. Зарубіжний досвід управління капіталом банків / Л. Я. Слобода, В. В. Фостяк // Інвестиції: управління, практика, досвід. – 2011. - №11. – С. 25-31

74.Соркін І. Національний банк України: підсумки діяльності у 2013 році та плани на 2014 рік / І. Соркін // Вісник Національного банку України. – 2014. – № 2. – С. 5 – 10.

75.Фінансовий механізм управління ліквідністю банку: монографія / Бурденко І. М., Дмитрієв Є. Є., Ребрик Ю. С., Серпенінова Ю. С. ; за заг. ред. к.е.н. Ю. С. Серпенінової. – Суми : Університетська книга, 2018. – 136 с.

76. Фостяк В. В. Особливості побудови механізму управління капіталом банків / В. В. Фостяк // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2018. – № 2. – С. 184 – 189.

77. Циганов С. Заходи державної підтримки банківських систем в економічно розвинутих країнах під час фінансової кризи / С. Циганов, К. Олексенко // Вісник Національного банку України. – 2014. – № 1. – С. 12 – 19.

78. Шабанова О. В. До питання про визначення поняття —фінансовий механізм недержавних пенсійних фондів // О. В. Шабанова // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2013. – № 3 (18). – С. 195 – 198.

79. Шевченко В. І. Аналіз рівня концентрації капіталу системи українських банків / В. І. Шевченко // Вісник Університету банківської справи. – 2018. – № 3. – С. 183 – 185.

80. Шпигоцька Н. Порівняльний аналіз концентрації банківського капіталу у міжнародній практиці / Н. Шпигоцька // Формування ринкової економіки в Україні: Зб. наук. праць. – Львів. ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – Вип. 29. Ч. 2. – С. 277-285.

ДОДАТКИ

Додаток А

Звіт про прибутки і збитки АТ «ОТП БАНК» на 31.12.2018 р.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОТП БАНК»

Комбінований звіт про прибутки і збитки та інші сукупні доходи за рік, який закінчився 31 грудня 2018 року
(у тисячах українських гривень)

	Примітки	Рік, який закінчився 31 грудня 2018 року	Рік, який закінчився 31 грудня 2017 року
Процентні доходи	4, 26	4,796,274	3,556,075
Процентні витрати	4, 26	(1,553,043)	(1,327,762)
Чистий процентний дохід до формування резерву під очікувані кредитні збитки за активи, за якими нараховуються проценти		3,243,231	2,228,313
Комісійні доходи	6, 26	1,502,929	1,170,543
Комісійні витрати	6, 26	(342,063)	(214,711)
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою та банківськими металами	7, 26	146,742	296,474
Чистий прибуток / (збиток) від операцій з похідними фінансовими інструментами	8, 26	164,224	(66,268)
Чистий прибуток / (збиток) від інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		5,234	(10,581)
Чистий збиток від модифікації фінансових активів		(20,320)	-
Формування резерву на покриття очікуваних збитків за активами, за якими нараховуються проценти	5, 26	(375,447)	(381,131)
Розформування / (формування) резерву на покриття очікуваних збитків за іншими операціями	5	4,344	(26,769)
Інші доходи	26	98,712	120,356
Чистий непроцентний прибуток		1,184,355	887,913
Операційний прибуток		4,427,586	3,116,226
Операційні витрати	9, 26	(1,721,705)	(1,570,345)
Прибуток до оподаткування		2,705,881	1,545,881
Витрати з податку на прибуток	10	(478,705)	(288,627)
Чистий прибуток за рік		2,227,176	1,257,254
що належить: Акціонеру Банківської групи		2,227,176	1,257,254
Інші сукупні доходи: Статті, які в подальшому можуть бути рекласифіковані до складу прибутків або збитків: Зміна справедливої вартості інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		65,464	56,288
Вплив зміни справедливої вартості на відстрочений податок на прибуток	10	-	(8,586)
Інші сукупні доходи		65,464	47,702
Всього сукупних прибутків за рік		2,292,640	1,304,956
що належить: Акціонеру Банківської групи		2,292,640	1,304,956
		2,292,640	1,304,956

Затверджено до випуску керівництвом Банківської групи та підписано від її імені:

Додаток Б

Звіт про прибутки і збитки АТ «ОТП БАНК» на 31.12.2019 р.

**Консолідований звіт про прибутки і збитки та інші сукупні доходи
за рік, який закінчився 31 грудня 2019 року
(у тисячах українських гривень)**

	Примітки	2019	2018
Процентні доходи	4, 24	5,253,438	4,133,371
Процентні витрати	4, 24	(1,635,423)	(1,226,343)
Чистий процентний дохід до формування резерву на покриття збитків від знецінення активів, за якими нараховуються проценти	4	3,618,015	2,907,028
Комісійні доходи	6, 24	1,695,811	1,445,122
Комісійні витрати	6, 24	(392,952)	(297,109)
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою та банківськими металами	24	176,917	152,056
Чистий прибуток від операцій з похідними фінансовими інструментами	24	164,169	164,224
Чистий прибуток від інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		43,502	5,570
Чистий збиток від модифікації фінансових активів		(12,884)	(20,320)
Формування резерву на покриття очікуваних збитків за активами, за якими нараховуються проценти	5, 24	(145,694)	(393,928)
(Формування)/розформування резерву на покриття очікуваних збитків за іншими операціями		(46,447)	4,344
Інші доходи	24	165,598	97,632
Чистий непроцентний прибуток		1,648,020	1,157,591
Операційний прибуток		5,266,035	4,064,619
Операційні витрати	7, 24	(2,041,548)	(1,662,895)
Прибуток до оподаткування		3,224,487	2,401,724
Витрати з податку на прибуток	8	(557,610)	(427,414)
Чистий прибуток за рік		2,666,877	1,974,310
Інші сукупні (збитки)/доходи			
Статті, які в подальшому можуть бути рекласифіковані до складу прибутків або збитків: Зміна справедливої вартості інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(3,284)	65,465
Інші сукупні (збитки)/доходи		(3,284)	65,465
Всього сукупних прибутків за рік		2,663,593	2,039,775
Прибуток на акцію			
Середньозважена кількість простих акцій в обігу		499,238	499,238
Базисний та розбавлений прибуток на акцію, в українських гривнях		5,342	3,955

Додаток В

Звіт про фінансовий стан АТ «ОТП БАНК» на 31.12.2018 р.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОТП БАНК»

Комбінований звіт про фінансовий стан
станом на кінець дня 31 грудня 2018 року
(у тисячах українських гривень)

	Примітки	31 грудня 2018 року	31 грудня 2017 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та рахунки у Національному банку України	11	2,320,458	2,182,720
Кошти в банках	12, 26	2,509,984	3,714,347
Кредити клієнтам	13, 26	27,762,231	21,085,627
Інвестиції, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	14	1,112,963	694,060
Інвестиції, що оцінюються за амортизованою собівартістю	15	3,677,428	4,458,228
Основні засоби та нематеріальні активи	16	506,109	423,358
Поточні активи з податку на прибуток		129,692	186,160
Відстрочені активи з податку на прибуток	10	177,315	467,237
Інвестиційна нерухомість	17	39,381	39,038
Інші активи	18, 26	451,244	376,889
ВСЬОГО АКТИВІВ		38,686,805	33,627,664
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків та інших фінансових установ	19, 26	4,802,234	3,307,314
Рахунки клієнтів	20, 26	26,750,669	25,667,453
Субординований борг	21	483,579	-
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	10	53,565	45,125
Інші зобов'язання	22, 26	856,321	786,685
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		32,946,368	29,806,577
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	23	6,240,528	6,240,528
Емісійний дохід	23	405,075	405,075
Інший додатковий капітал	23	1,236,294	1,236,294
Резерв переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		68,994	2,219
Накопичений дефіцит		(2,210,454)	(4,063,029)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		5,740,437	3,821,087
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		38,686,805	33,627,664

Затверджено до випуску керівництвом Банківської групи та підписано від її імені:

Додаток Г

Звіт про фінансовий стан АТ «ОТП БАНК» на 31.12.2019 р.

Акціонерне товариство «ОТП Банк»

Консолідований звіт про фінансовий стан
станом на кінець дня 31 грудня 2019 року
(у тисячах українських гривень)

	Примітки	31 грудня 2019 року	31 грудня 2018 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та рахунки у Національному банку України	9	3,139,593	2,320,458
Кошти в банках	10, 24	4,308,470	2,507,127
Кредити клієнтам	11, 24	25,469,028	22,059,052
Інвестиції, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	12	3,631,783	1,102,220
Інвестиції, що оцінюються за амортизованою собівартістю	13	7,212,296	3,677,428
Основні засоби та нематеріальні активи	14	570,535	478,898
Активи з права користування	15	191,946	-
Поточні активи з податку на прибуток		5,137	127,402
Відстрочені активи з податку на прибуток	8	38,747	177,315
Інвестиційна нерухомість		28,152	39,381
Інші активи	16, 24	233,118	267,857
ВСЬОГО АКТИВІВ		44,828,805	32,757,138
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків та інших фінансових установ	17, 24	567,801	441
Рахунки клієнтів	18, 24	35,094,301	26,855,632
Орендні зобов'язання	19	174,425	-
Поточні зобов'язання з податку на прибуток		84,827	-
Інші зобов'язання	20, 24	793,970	646,259
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		36,715,324	27,502,332
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	21	6,186,023	6,186,023
Емісійний дохід	21	405,075	405,075
Інший додатковий капітал	21	1,236,294	1,236,294
Резерв переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		71,001	67,683
Нерозподілений прибуток/(Накопичений дефіцит)		215,088	(2,640,269)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		8,113,481	5,254,806
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		44,828,805	32,757,138

Звіт про зміну у капіталі АТ «ОТП БАНК» на 31.12.2018 р.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОТП БАНК»

Комбінований звіт про зміни у капіталі
за рік, який закінчився 31 грудня 2018 року
(у тисячах українських гривень)

	Принітки	Акціонерний капітал	Емісійний дохід	Інший додатковий капітал	Резерв переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	Накопичений дефіцит	Всього капіталу
31 грудня 2016 року		6,240,528	405,075	1,236,294	(45,483)	(5,320,283)	2,516,131
Прибутки від переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	23	-	-	-	47,702	-	47,702
Всього сукупних прибутків		-	-	-	-	1,257,254	1,257,254
31 грудня 2017 року		6,240,528	405,075	1,236,294	2,219	(4,063,029)	3,821,087
Вплив від переходу до МСФЗ 9 (резерви під очікувані збитки за кредитами та фінансовими зобов'язаннями)	3	-	-	-	-	(431,072)	(431,072)
Вплив від переходу до МСФЗ 9 (резерви під очікувані збитки за інвестиціями, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід)	3	-	-	-	28,105	(28,105)	-
Вплив від переходу до МСФЗ 9 (відстрочені активи з податку на прибуток)	10	-	-	-	-	84,576	84,576
1 січня 2018 року		6,240,528	405,075	1,236,294	30,324	(4,437,630)	3,474,591
Прибутки від переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		-	-	-	38,670	-	38,670
Всього сукупних прибутків		-	-	-	-	2,227,176	2,227,176
31 грудня 2018 року		6,240,528	405,075	1,236,294	68,994	(2,210,454)	5,740,437

Затверджено до випуску Комітетом Банківської групи та підписано від її імені:

Голова Комітету

Голова Банківської групи

Додаток Е

Звіт про зміну у капіталі АТ «ОТП БАНК» на 31.12.2019 р.

Акціонерне товариство «ОТП Банк»

Консолідований звіт про зміни у капіталі
за рік, який закінчився 31 грудня 2019 року
(у тисячах українських гривень)

	При- мітки	Акціонерний капітал	Емісійний дохід	Інший додатковий капітал	Резерв переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	(Накопичений дефіцит)/ Нерозпо- ділений прибуток	Всього капіталу
1 січня 2018 року		6,186,023	405,075	1,236,294	29,629	(4,614,579)	3,242,442
Зміна справедливої вартості інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		-	-	-	38,054	-	38,054
Чистий прибуток		-	-	-	-	1,974,310	1,974,310
1 січня 2019 року		6,186,023	405,075	1,236,294	67,683	(2,640,269)	5,254,806
Зміна справедливої вартості інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		-	-	-	3,318	(3,526)	(208)
Прибуток від вигідної покупки компанії	28	-	-	-	-	192,006	192,006
Чистий прибуток		-	-	-	-	2,666,877	2,666,877
31 грудня 2019 року		6,186,023	405,075	1,236,294	71,001	215,088	8,113,481

Затверджено до випуску керівництвом Групи та підписано від його імені:

Тамаш Хак-Ковач
Голова Правління

Наталя Дюба
Головний бухгалтер

Додаток Ж

Звіт про рух грошових коштів АТ «ОТП БАНК» на 31.12.2018 р.

**Комбінований звіт про рух грошових коштів
за рік, який закінчився 31 грудня 2018 року
(у тисячах українських гривень)**

	Приміт- ки	Рік, який закінчився 31 грудня 2018 року	Рік, який закінчився 31 грудня 2017 року
Рух грошових коштів від операційної діяльності			
Проценти отримані		4,730,818	3,996,997
Проценти сплачені		(1,526,909)	(1,328,853)
Комісійні доходи отримані		1,502,042	1,170,326
Комісійні витрати сплачені		(342,063)	(214,711)
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою		219,057	162,586
Чистий прибуток/(збиток) від операцій з похідними фінансовими інструментами		166,613	(64,898)
Інші доходи отримані		35,636	75,760
Операційні витрати сплачені		(1,487,146)	(1,293,666)
Рух грошових коштів від операційної діяльності до змін операційних активів та зобов'язань		3,298,048	2,503,541
(Збільшення)/зменшення операційних активів:			
Кредити клієнтам		(7,465,042)	(3,531,059)
Інші активи		(30,003)	(21,135)
(Зменшення)/збільшення операційних зобов'язань:			
Кошти банків		4,139	(71)
Рахунки клієнтів		1,205,671	4,055,884
Інші зобов'язання		40,390	(136,570)
Надходження грошових коштів від операційної діяльності до оподаткування		(2,946,797)	2,870,590
Податок на прибуток сплачений		(38,686)	-
Чисте надходження грошових коштів від операційної діяльності		(2,985,483)	2,870,590
Рух грошових коштів від інвестиційної діяльності			
Придбання основних засобів, нематеріальних активів та інвестиційної нерухомості		(175,775)	(173,665)
Надходження від реалізації основних засобів та нематеріальних активів		4,891	212,355
Придбання інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(23,182,763)	(23,143,799)
Надходження від реалізації та погашення інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		22,805,069	24,045,802
Придбання інвестицій, що оцінюються за амортизованою собівартістю		(98,270,000)	(85,714,000)
Надходження від погашення інвестицій, що оцінюються за амортизованою собівартістю		99,050,003	83,864,004
Чисті грошові кошти використані в інвестиційній діяльності		231,425	(909,303)

Продовження додатку Ж

Звіт про рух грошових коштів АТ «ОТП БАНК» на 31.12.2018 р.

Комбінований звіт про рух грошових коштів
за рік, який закінчився 31 грудня 2018 року (продовження)
(у тисячах українських гривень)

	Приміт- ки	Рік, який закінчився 31 грудня 2018 року	Рік, який закінчився 31 грудня 2017 року
Рух грошових коштів від фінансової діяльності			
Надходження від позик, отриманих від банків та інших фінансових установ		1,685,356	871,597
Погашення позик, отриманих від банків та інших фінансових установ		(235,505)	(1,375,234)
Надходження від субординованого боргу		443,487	-
Чисте вибуття грошових коштів від фінансової діяльності		1,893,338	(503,637)
Вплив змін курсів іноземних валют на грошові кошти та їх еквіваленти		(206,305)	444,182
Чисте збільшення грошових коштів та їх еквівалентів		(1,067,025)	1,901,832
ГРОШОВІ КОШТИ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТИ, на початок року	11	5,895,267	3,993,435
ГРОШОВІ КОШТИ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТИ, на кінець року	11	4,828,242	5,895,267

Затверджено до випуску керівництвом Банківської групи та підписано від її імені:

Голова Правління
Тамаш Хак-Ковач

30 травня 2019 року

Головний бухгалтер
Матіла Дюба

30 травня 2019 року

Примітки, надані на сторінках 15-104, є невід'ємною частиною цієї комбінованої фінансової звітності.

Додаток З

Звіт про рух грошових коштів АТ «ОТП БАНК» на 31.12.2019 р.

**консолідований звіт про рух грошових коштів
за рік, який закінчився 31 грудня 2019 року
(у тисячах українських гривень)**

	Примітки	2019	2018
Рух грошових коштів від операційної діяльності			
Проценти отримані		4,843,858	4,067,586
Проценти сплачені		(1,563,618)	(1,235,182)
Комісійні доходи отримані		1,695,811	1,445,122
Комісійні витрати сплачені		(392,952)	(297,109)
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою та банківськими металами		236,591	227,450
Чистий прибуток від операцій з похідними фінансовими інструментами		167,162	166,613
Інші доходи отримані		177,171	78,053
Операційні витрати сплачені		(1,775,680)	(1,507,226)
Рух грошових коштів від операційної діяльності до змін операційних активів та зобов'язань		3,388,343	2,945,307
Зміни операційних активів та зобов'язань:			
Збільшення коштів в банках		(483,132)	-
Збільшення кредитів клієнтам		(4,077,017)	(5,442,089)
Збільшення інших активів		(68,134)	(33,918)
Збільшення коштів банків та інших фінансових установ		187,026	4,139
Збільшення рахунків клієнтів		10,126,857	1,386,129
Збільшення інших зобов'язань		160,849	40,557
Грошові кошти отримані/(використані) від операційної діяльності до оподаткування		9,234,792	(1,099,875)
Податок на прибуток сплачений		(206,813)	-
Чисті грошові кошти від операційної діяльності		9,027,979	(1,099,875)
Рух грошових коштів від інвестиційної діяльності			
Придбання основних засобів, нематеріальних активів		(198,841)	(159,284)
Надходження від реалізації основних засобів та нематеріальних активів та інвестиційної нерухомості		11,964	4,891
Придбання інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(36,760,827)	(23,144,576)
Надходження від реалізації та погашення інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		34,291,919	22,766,422
Придбання інвестицій, що оцінюються за амортизованою собівартістю		(112,055,301)	(98,270,000)
Надходження від погашення інвестицій, що оцінюються за амортизованою собівартістю		108,521,000	99,050,003
Чистий вплив грошових коштів від купівлі підприємства		(60,151)	-
Чисті грошові кошти (використані)/отримані в інвестиційній діяльності		(6,250,237)	247,456

Продовження додатку 3.

Звіт про рух грошових коштів АТ «ОТП БАНК» на 31.12.2019 р.

Акціонерне товариство «ОТП Банк»

Консолідований звіт про рух грошових коштів
за рік, який закінчився 31 грудня 2019 року (продовження)
(у тисячах українських гривень)

	Примітки	2019	2018
Рух грошових коштів від фінансової діяльності			
Надходження позикових коштів від міжнародних фінансових організацій		367,935	-
Погашення орендного зобов'язання		(154,803)	-
Чисті грошові кошти використані в фінансової діяльності		213,132	-
Вплив змін курсів іноземних валют на грошові кошти та їх еквіваленти		(843,799)	(206,328)
Чисте збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		2,147,075	(1,058,747)
ГРОШОВІ КОШТИ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТИ, на початок року	9	4,827,585	5,886,332
ГРОШОВІ КОШТИ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТИ, на кінець року	9	6,974,660	4,827,585

Затверджено до випуску керівництвом Групи та підписано від його імені:

Тамаш Хак-Ковач
Голова Правління

26 березня 2020 року

Наталя Дюба
Головний бухгалтер

26 березня 2020 року

Примітки, надані на сторінках 11-81, є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності.

Групи активів за ступенем ризику

I	<p>Найбільш ліквідні</p> <ul style="list-style-type: none"> — готівкові кошти — банківські метали — кошти в НБУ — боргові цінні папери центральних органів виконавчої влади, що рефінансуються та емітовані НБУ — нараховані доходи з за борговими цінними паперами, що рефінансуються та емітовані НБУ — боргові цінні папери центральних органів виконавчої влади у портфелі банку на продаж і на інвестиції 	0 %
II	<ul style="list-style-type: none"> — короткострокові та довгострокові кредити, надані центральним органам виконавчої влади — нараховані доходи за кредитами, наданими центральним органам виконавчої влади 	10 %
III	<ul style="list-style-type: none"> — боргові цінні папери місцевих органів виконавчої влади, що рефінансуються та емітовані НБУ — боргові цінні папери місцевих органів виконавчої влади в портфелі банку на продаж та на інвестиції — кошти до запитання, розміщені в банку, який має офіційний кредитний рейтинг, не нижче ніж інвестиційний клас — нараховані доходи за коштами до запитання, що розміщені у банку, який має офіційний кредитний рейтинг, не нижче ніж інвестиційний клас — короткострокові кредити та депозити, розміщені в банку, який має офіційний кредитний рейтинг, не нижче ніж інвестиційний клас, а також нараховані доходи за такими кредитами, депозитами 	20 %
IV	<ul style="list-style-type: none"> — кошти до запитання та нараховані на них доходи в інших банках, що не належать до інвестиційного класу — короткострокові та довгострокові кредити, надані місцевим органам виконавчої влади — нараховані доходи за кредитами, надані місцевим органам виконавчої влади — гарантійні депозити в інших банках — зобов'язання з кредитування, надані банками, та інші зобов'язання, які надані клієнтам — валюта та банківські метали, куплені але не одержані 	50 %
V	<ul style="list-style-type: none"> — прострочені нараховані доходи — депозити, розміщені в інших банках, що не належать до інвестиційного класу — гарантійні депозити в інших банках — прострочені кредиторська заборгованість — короткострокові кредити, які надані іншим банкам, що не належать до інвестиційного класу — термінова та пролонгована кредиторська заборгованість — сумнівна дебіторська заборгованість 	100 %